T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YEREL YÖNETİŞİM: YEREL GÜNDEM 21 SÜRECİNDE ÇANKAYA BELEDİYESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ELİF HANCIOĞLU

ANA BİLİM DALI : SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ

KOCAELİ - 2008

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YEREL YÖNETİŞİM: YEREL GÜNDEM 21 SÜRECİNDE ÇANKAYA BELEDİYESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ELİF HANCIOĞLU

ANA BİLİM DALI : SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ
PROGRAMI : KENTLEŞME VE ÇEVRE SORUNLARI

DANIŞMAN: YRD. DOÇ. DR. AHMET NOHUTÇU

KOCAELİ
ŞUBAT, 2008

T.C.

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YEREL YÖNETİŞİM: YEREL GÜNDEM 21 SÜRECİNDE ÇANKAYA BELEDİYESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tezi hazırlayan: ELİF HANCIOĞLU

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Tarihi ve No: 06/01/2008-2008/04

Doç. Dr. Hamza ATEŞ

Yrd. Doç. Dr. Ahmet NOHUTÇU

Yrd. Doç. Dr. Muharrem ES

KOCAELİ-2008

SUNUŞ

Günlük hayatımızı yakından etkileyen hizmetleri yerine getiren kuruluşlar, genelde, yerel yönetim kuruluşlarıdır. Yerel yönetim kuruluşları, kendilerine sağlanan yasal, mali ve teknik olanaklarla bu hizmetleri yerine getirmeye çalışırlar. Günümüzde demokrasi anlayışının gelişmesi ile birlikte yerel yönetimlerin önemi de giderek artmaktadır. Demokratik bir yerel yönetim için yönetimin kararları ve uygulamaları üzerinde yerel halkın sürekli etkili olması ve halk denetiminin sağlanması gereklidir.

Demokratikleşme ve katılım tepeden değil, tabandan yayılarak geliştirildiğinde başarıya ulaşılabilir. Demokratikleşme çabalarının bir ürünü olarak Yerel Gündem 21 yaklaşık 140 ülkede uygulanmaktadır. Bu proje özünde bir yerel demokrasi projesidir ayrıca demokrasimizin aydınlık yüzüdür. Bu kavram ile birlikte geleneksel yönetim anlayışı yerini yönetişim olarak ifade edilen katılıma dayalı yeni bir anlayışa bırakmıştır. Bu katılım modelinin Türkiye genelinde yayılması sadece yerel demokrasi açısından değil aynı zamanda AB'ye hazırlık açısından da önem taşımaktadır.

Her şeyden önce tez çalışmam boyunca her açıdan bana yardımcı olan ve tezin sonuçlandırılmasında desteğini esirgemeyen tez danışmanlığımı yürüten Yrd. Doç. Dr. Ahmet Nohutçu'ya teşekkür borçluyum. Diğer taraftan Yrd. Doç. Dr. Muharrem Es'in yöntem konusundaki yardımlarının ve Doç. Dr. Hamza Ateş'in anlayışının katkısını burada belirtmem gerekir. Çalışmamın tamamlanmasında ortaya çıkan sıkıntıları benimle paylaşan ve bana yardımdan hiçbir zaman kaçınmayan Arş. Gör. Günay Aydın'a ve Işılay Narin'e teşekkür ederim. Son olarak bugüne kadar maddi ve manevi desteğini esirgemeyen anneme ve babama sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ…….....i
İÇİNDEKİLER……ii
ÖZET…….……vi
ABSTRACT……...…….……..vii
KISALTMALAR…...……...……viii
TABLO VE ŞEKİLLER…….ix
GİRİŞ……..….1

BİRİNCİ BÖLÜM
YÖNETİŞİM KAVRAMI

1.1. Küreselleşme Sürecinde Yeni Bir Yönetim Anlayışı: Yönetişim…….....4
1.2. Yönetişimin Tanımı……..…5
1.3. Yönetişim Kavramının Gelişimi……...7
1.4. Yönetişim Tanımı Üzerine Değerlendirmeler…...……...9
1.5. Yönetişim Kavramının Katılımcı Yerel Siyasete Katkısı……...12
1.6. Yönetişimin Aktörleri…….14
1.6.1. Devlet……14
1.6.2. Sivil Toplum Kuruluşları……..15
1.6.3. Özel Sektör……..……..……16

İKİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLERDE YÖNETİŞİM UYGULAMASI

2.1. Yerel Yönetimlerde Yönetişim……...17
2.2. Rio'dan Johannesburg'a ……21
2.2.1. Rio Bildirgesi……..21
2.2.2. İstanbul Habitat II Zirvesi……...21
2.2.3. BM Binyıl Bildirgesi…….……..23
2.2.4. BM Johannesburg Zirvesi……...24
2.3. Yerel Yönetişim Modelleri ……25

2.3.1. İşletmeci Kentsel Yönetişim Modeli……..……..25
2.3.2. Kurumsal Kentsel Yönetişim Modeli…….……26
2.3.3. Refah Kentsel Yönetişim Modeli……27
2.4. Türkiye'de Uygulanan Yerel Yönetişim Araçları……27
2.4.1. Halk Kurultayları……27
2.4.2. Halk Günleri …….....28
2.4.3. Proje Demokrasisi ……...28
2.4.4. Semt Danışma Meclisleri ……...….29
2.4.5. Kişisel Başvuru ……...29
2.4.6. Muhtarlar Toplantısı ……...29
2.4.7. Dilekçe ……30
2.4.8. Kamuoyu Araştırması ……30
2.4.9. Referandum ……30
2.4.10. E-Belediyecilik ……31
2.4.11. Yerel Gündem 21……...31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YEREL GÜNDEM 21

3.1. Sürdürülebilir Kalkınma ve Gündem 21……32
3.2. Yerel Gündem 21'e Geçiş……...33
3.3. Türkiye'de Yerel Gündem 21……34
3.3.1. Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Uygulanma Projesi….……..35
3.3.1.1. Proje'nin Amaç ve Hedefleri ..…….……36
3.3.1.2. Proje Ortakları….. ….……36
3.3.1.3. Hedefler, Çıktılar ve Faaliyetler ...…….……..37
3.4. Yerel Yönetimler ve Yerel Gündem 21……..40
3.5. Neden Yerel Gündem 21?.....41
3.6. Yerel Yönetim Sürecinde Yerel Gündem 21'lerin İşlevi……..…….43
3.7. Yerel Gündem 21 ve Yerel Yönetişim……44
3.8. Türkiye'de Yerel Gündem 21'in Öğeleri……...…….45
3.8.1. Kent Konseyi ……...……45
3.8.1.1. Kent Konseyinin Kuruluşu ve Çalışmaları……..46
3.8.1.2. Belediye Hizmetlerine Kenttaşların Gönüllü Katılımı.....48

3.8.1.3. Uzmanlık Kurullarına Katılım…….……49
3.8.2. Genel Sekreterlik……..……50
3.8.3. Çalışma Grupları……..…….51
3.9. Türkiye'de Yerel Gündem 21 Öncesi Uygulamalar……...52
3.9.1. Fatsa Deneyimi…….52
3.9.2. İzmir Karşıyaka Kent Meclisi……...54
3.10. Türkiye'de Yerel Gündem 21 Uygulamaları……54
3.10.1. Bursa……...……55
3.10.2. İzmir……56
3.10.3. Malatya…….……...57
3.11. Türkiye'de Yerel Gündem 21 Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar……...59
3.12. Dünyada Yerel Gündem 21……..……60
3.13. Dünyadan Yerel Gündem 21 Uygulamaları: İngiltere Örneği…...…...……61

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
YEREL GÜNDEM 21 SÜRECİNDE
ÇANKAYA BELEDİYESİ

4.1. Tarihi……63
4.2. Çankaya Belediyesi'nde Yerel Gündem 21…….64
4.2.1. Çankaya Belediyesi Toplumsal Dayanışma Merkezi Projesi…...……66
4.2.1.1.Kuruluş ve Yapılanma…….……....…….....66
4.2.1.2. Hedefler..……69
4.2.2. Proje Geliştirme ve Uygulama Birimleri…….74
4.2.2.1. Eşgüdüm Kurulunun Görevleri ……...74
4.2.2.2. Bölge Sorumlularının Görevleri.....…….....75
4.2.2.3. Sokak Temsilcilerinin Görevleri……76
4.2.3. Çalışma Yöntemi……77
4.2.4. Todam'ın Faaliyetleri……..80
4.3. Çankaya Belediyesi Sağlıklı Kentler Birliği Projesi……83
4.4.Yerel Gündem 21'i Uygulayan Belediyelerin Karşılaştırılması……..…...85
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME……..93
EKLER……97
Ek 1: Kent Konseyi Yönetmeliği ……...……97

Ek 2: Çankaya Kent Konseyi Çalışma Yönergesi……..……..104
Ek 3: İl Özel İdaresi ve Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım Yönetmeliği…....115
KAYNAKÇA……...……..…...119
ÖZGEÇMİŞ……..…...….128

ÖZET

Küreselleşme süreci ile birlikte temsili demokrasi kent yönetiminde yetersiz kalmıştır. Varolan yönetim pratiklerinin değişik bakımlardan yetersiz kalması üzerine, pratikte gelişen yeni arayışlar uygulamada etkili olmaya başlamış ve bu yeni gelişmeleri anlatmak için yönetişim kavramı kullanılmaya başlanmıştır.

20. yüzyıl toplumlarında insanlar yönetenlerle aralarında durmadan açılan bir uçurumla yaşamaya çalışmıştır. Devlet aşırı büyümüş ve toplumun taleplerini yerine getirememeye başlamıştır. Demokrasi, ancak devlet ile toplum arasındaki bu uçuruma son verilerek gerçek hale getirilebilir. Yönetişim ile devlet-toplum uzaklığını aşmak amacıyla bir mekanizma kurulmaya çalışılmaktadır.

Yönetişim modelinde iktidarın "bürokrasi" tarafından tek başına kullanılması reddedilmiştir ve sivil toplum kuruluşları ön plana çıkarılmıştır.

Türkiye'de uygulanan en önemli yerel yönetişim modellerinden birisi ise Yerel Gündem 21'dir. Yerel gündem 21 sürecini sahiplenen ve buna bağlı olarak yerel yönetişim anlayışını yeni bir "yönetim ahlakı" olarak benimseyen yerel yönetimlerimiz, katılımcı, şeffaf, hesap vermeye ve demokratik denetime açık bir yerel yönetim anlayışının gelişmesine ve yerleşmesine de öncülük etmiştir. Halkın katılımının sağlanması amacıyla belediye bünyesinde Kent Konseyleri oluşturulmuştur.

Yerel Gündem 21 sürecinde Çankaya Belediyesi de önemli çalışmalarda bulunmaktadır. Yaşadığımız kente sahip çıkmak, yerel yönetimlerin karar alma süreçlerine daha fazla kesimin katılımını sağlamak, çalışmalarını denetleyebilmek, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti anlayışına katkıda bulunmak ve Çankaya'yı dil, din, ırk, sınıf, cinsiyet ayrımı gözetmeden birlikte yönetmek, daha çağdaş, daha katılımcı, daha uygar bir yapı oluşturmak, kentlilik bilincini ve kültürünü geliştirmek amacıyla Kent Konseyi oluşturulmuştur.

ABSTRACT

During the globalization process, city management is inadequate in representative democracy. The new ambience come up with the lose of characteristic of democracy of representative democracy, governance expression is a new way of search. Somehow upon the insufficent existing management practices, ın practices, when the new searches become more efficent, this new practices come into being.

The 20 th century community attempted to live a bluff with the governing. Government enlarged devilish and it didn't fulfill the demand of community. Democracy provided that can be real with the government and community. There must be installed a new contrivance to get over the distance between governance and government community.

In the model of the governance, it is abnegated to use capability alone by the bureaucracy and non-governmental organisation is standed in the forefront.

The most important model of the local governance is Local Agenda 21 in Turkey. Our local government claimed the Local Agenda 21 process and to embrace the Local Agenda 21 is a new governmental principle. And it spearheaded the participant, glare and democratic supervision. City council is developed for the participation of the community.

Municipality of Çankaya has important study in the process of Local Agenda 21. City council is made up, because of, to claim city which we live, to make participation more than today in local administration's decision-making process to control activity, to contribute to the concept of state democracy, secular, social state and to administrate Çankaya without languaue discrimination, religion discrimination, racial discrimination , group discrimination, sexism, to build up an organization which contemporaneous, participant, civil, to develop conscious and culture of cityfolk.

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
Akt.	: Aktaran
C.	: Cilt
CSD	: Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Gelişme Komisyonu
Çev	: Çeviren
IULA-EMME	: Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı
ICLEI	: Uluslar arası Yerel Çevre Girişimleri Konseyi
IMF	: Uluslar arası Para Fonu
NGO	: Sivil Toplum Örgütü
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
SEDAM	: Semt Danışma Merkezleri
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
TODAİE	: Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü
TODAM	: Toplumsal Dayanışma Merkezi
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı’
WALD	: Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi
YG21	: Yerel Gündem 21

ŞEKİL VE TABLO LİSTESİ

Şekil 1.1. Todam Kuruluş ve Örgütlenme……..68
Şekil 1.2. Todam Proje Araştırma Ve Geliştirme Ünitesi……..78
Şekil 1.3. Belediye Hizmetlerinden Todam Aracılığı İle Yararlanma Şeması……..79
Tablo 1.1. Yerel Gündem 21 Sürecinde Karşılaştırmalı Belediyeler…….91

GİRİŞ

Yönetişim kavramı her geçen gün yaşamımıza daha fazla girmeye başlamış olup aşağıya doğru, tepeden inme kumandacılığa dayanan 'klasik yönetim' anlayışı giderek yerini, aşağıdan gelen taleplerle, dinamikleri yönetimin üst katmanla buluşturan yönetişim anlayışına bırakmaktadır. Yönetişim yaklaşımı yerel düzeydeki ilişkilerin niteliğini değiştirmiştir. Bu değişimle beraber birlikte yönetim anlayışı yerleşmeye başlamıştır. Bunda sivil toplum-devlet ilişkisinde sivil toplumun belirleyici olacak kadar güçlenmesi ve bu ölçüde de inisiyatif sahibi olması yönetişim ilkesinin yaygınlaşmasına katkıda bulunmaktadır.[1] Kavramın tanımı konusunda bir fikir birliği olduğu söylenemez. Yönetişim ile ilgili tanımların Dünya Bankası, daha sonra Birleşmiş Milletler ve OECD tarafından yapıldığı görülmektedir.[2]

Yönetişim sürecinde uluslararası aktörler kadar, yerel aktörler ve yerel yönetimlerde etkili bir role sahiptirler. Ülkemizde uygulanan yerel yönetişim modellerinden en önemlisi olan Yerel Gündem 21'lerin temel amacı ise kentin kültürel, sosyal, ekonomik ve kentsel gelişmesinin ve kalkınmasının sağlanabilmesi için kentte yaşayanların ve sivil toplum örgütlerinin bir araya gelerek, kent yaşamı için görüşlerini özgürce ifade edebilecekleri demokratik ve çağdaş bir Kent Platformu oluşturabilmektir.

Bu süreçte yerel yönetimlere demokrasilerin önemli kurumları olarak bakılmaktadır. Çünkü yerel yönetimlerin önemli özellikleri arasında halkın kendi kendisini yönetmesine olanak verebilen kurumlar olmaları gelmektedir. Dolayısıyla yerel yönetimler demokrasinin başlıca öğeleri kabul edilen, halkın yönetime katılması, çoğunluk ilkesi, yöneticilerin danışmaya önem vermesi, daima hesap verme sorumluluğu içinde bulunmalarını hissetmeleri gibi değerleri içinde bulundurarak demokrasinin işleyebilmesi için önemli bir zemin hazırlamaktadır.

---

[1] Fatih Alodalı, Erdal Arslan ve Okan Mete ,"Yerel Yönetişim ve Yönetişimden Beklentiler", **Yerel Yönetimler Kongresi**, 3-4 Aralık 2004, s. 141.
[2] Muharrem Güneş ve Cemal Yükselen, **Sivil Toplum ve Yönetişim Tartışmaları Sürecinde Kent ve Kadın**, Ankara: Detay Yayıncılık, 2004, s. 46.

Özetle, artık ortaklara dayalı, katılımcı ve demokratik bir yönetim anlayışı egemendir. Burada kentin sorunlarına ortak çözüm arayışlarında sivil toplum örgütlerinin önemli katkıları olabileceğine inanılmaktadır. Artık geleneksel yönetim anlayışı yerini katılımcığa dayalı yeni bir yönetim anlayışına bırakmaktadır. Bu yeni yönetim anlayışında yerel yönetimlere ve alınacak kararlardan etkilenecek vatandaşlara birçok görev düşmektedir. Ancak ülkemiz yerelinde bu anlayışın benimsenmesi henüz değil ülke bazında bölgesel ve hatta grupsal bazda bile sağlanmış değildir. Bunda toplum olarak eski devlet geleneklerine bağlılık ve yönetim işleri ile yönetenlerin kararlarına karşı tepkisiz bağlılık çok önemli rol oynamaktadır.

Tez Çalışmasının Amacı: Çalışmada öncelikle kavramsal olarak yönetişim ve Yerel Gündem 21 üzerinde durulmuştur ve bunlara ek olarak Çankaya Belediyesi'nin Yerel Gündem 21 çalışmaları incelenerek mevcut durum ve yapılması gerekenler tartışılmıştır.

Hipotez 1: Ülkemizde yönetişim anlayışının yerleşmesi ülke bazında değil bölgesel bazda bile henüz sağlanmış değildir. Bunun nedeni ise toplum olarak eski devlet geleneklerine bağlılık, yönetim işleri ile yönetenlerin kararlarına karşı tepkisizlik çok önemli rol oynamaktadır.

Hipotez 2: Demokratik ve çağdaş bir yönetim anlayışı oluşturarak yaşanılan kentin sorunlarının belirlenmesi ve çözüm önerilerinin üretilmesini amaçlayan Yerel Gündem 21 faaliyetleri Çankaya Belediyesi'nde dayanışma temeline oturtularak uygulanmakla birlikte Kent Konseylerine ve Kadın Meclisi, Gençlik Meclisi gibi katılımcı platformlara yeterince önem verilmemektedir.

Yöntem: Konuyla ilgili araştırmacı, akademisyen ve sosyologların tez, araştırma, kitap ve makaleleri incelenmiş olup Çankaya Belediyesi Yerel Gündem 21 Genel Sekreteri Tezcan Karakuş Candan, Çankaya Belediyesi Dış İlişkiler

Sorumlusu Ethem Torunoğlu, Toplum Dayanışma Merkezi Eşgüdüm Başkanı Soner Kutlu ve Emre Saçın ile görüşülmüştür.

Tezin Bölümlendirilmesi: Bu çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde yönetişim kavramı ve gelişimi incelenmiş ve bu tanım üzerine yapılan değerlendirmeler üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümde ise yerel yönetişim kavramına değinilmiş olup Türkiye'de yerel yönetişimin gelişmesi için hazırlanan bildirgeler üzerinde durulmuş ayrıca uygulanan yerel yönetişim modelleri incelenmiştir.

Üçüncü bölümde ise Türkiye'de Yerel Gündem 21'e geçiş ve bu geçiş sürecinde hazırlanan Yerel Gündem 21'lerin Uygulanma Projesi üzerinde durulmuştur. Türkiye'de Yerel Gündem 21 öncesi ve sonrası kentlerdeki uygulamalar incelenmiş ayrıca dünyadan da bir örnek olarak İngiltere anlatılmıştır.

Dördüncü bölümde ise Yerel Gündem 21'e örnek bir uygulama olarak Çankaya Belediyesi anlatılmıştır. Bu süreçte önemli olan Kent Konseyleri ve Çankaya Belediyesi'nin oluşturduğu Toplumsal Dayanışma Merkezi ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.

Son bölümde ise bu çalışmanın sonuçları ve öneriler yer almaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM
YÖNETİŞİM

1.1. Küreselleşme Sürecinde Yeni Bir Yönetim Anlayışı: Yönetişim

19. yüzyılda Osmanlı'da başlatılan savunmaya dönük modernleşme merkezin güçlendirilmesini amaçlamaktaydı. Yeni kurulmaya başlayan belediyeler, merkezde toplanan gücün paylaştırılacağı bağımsız aktörler olarak değil, merkezin taşrada ki uzantıları olarak görülmekteydi. Bu durum cumhuriyetin kurulmasından sonrada pek değişmeden kaldı. Genç cumhuriyetin karşı karşıya kaldığı sosyal ve ekonomik sorunlar, savaş yaralarının acilen sarılması zorunluluğu, yerel sermaye ve girişimciliğin sınırlılığı, rejime yönelik muhalefet merkeziyetçi yapının sürdürülmesi için gerekçeler oldu.[3] Ülkemizde devlet dışı kesimlerin karar alma süreçlerine katılımı çoğunlukla hükümet ve bürokratların istekleri doğrultusunda o kesimleri kontrol amacına hizmet edecek şekilde yapılmıştır.

Eski çağlardan beri süregelen merkezi güçlü, tek kaynaktan yönetilen devlet modeli, sanayinin evrimini tamamlayıp devletten ve siyasetten uzak olarak yaşamını sürdürür hale gelmesi ile beraber bir yönetim biçimi olarak tüm yetisini kaybetmiş bulunmaktadır. En ilkel hali ile bütün yatırım ve koordinasyon şemasının devlet eliyle işletildiği sanayi toplumundan kendi kendine işleyen, ülkesel bazda değil ve fakat küresel bazda etkileşim içinde olan, devletin müdahalesi ile değil devletlere müdahale ile ayakta kalan ve kendisini sürdüren üretim ve paylaşma sistemine geçilmesi ile artık yönetenlerin aldığı kararlar ile sağlıklı adımlar atılamayacağı fikrinin yaygınlaşması ile beraber günümüz kendi kendini yöneten ve karar alabilen toplumu şekillenmeye başlamıştır.

Günümüzde teknoloji ve üretim yapısındaki değişimlere bağlı olarak ekonomik ve politik düzlemde de bir değişim gerekliliğinin altı çizilmekte; genel olarak devletin rolü, konumu ve işlevlerine ilişkin de yeni beklentiler tanımlanmaktadır. Beklentinin ötesinde etkilerini mekansal, yönetsel, kültürel, sosyal vb. birçok alanda hissettirmeye başlayan ve geçmişten farklı bir biçimde yarattığı

[3] M. İlker Haktankaçmaz, "Türk Kamu Yönetiminde Yönetişimin Uygulanabilirliği", **Amme İdaresi Dergisi**, Sayı: 37 (Mart, 2004), s. 52.

araçlar ile hızla kendi hedeflerine ulaşmaya çalışan bu yaklaşım genel bir ifade ile "küreselleşme" olarak tanımlanmaktadır. Son yıllarda küreselleşme süreci ile özdeşleştirilen demokratikleşme, ülkelerin dünya ile bütünleşebilmeleri için toplumsal yaşamın piyasa mekanizmalarının emrine verilmesinin önünün açılmasını şart koşmakta ve kurgusunu bu yönde geliştirmektedir. Bu anlamıyla demokratikleşmenin araçları; devletin küçültülmesi ve yerelleşme olmaktadır.[4]

Küreselleşmenin her geçen gün vazgeçilmezliğini meydan okurcasına gösterdiği bir dönemde yerel yönetişimin her gün biraz daha vurgulanması bir ironi olarak görülse de özellikle bireylerin her geçen gün artan ihtiyaçları ve talepleri karşısında merkezi yönetimlerin bu ihtiyaçlara cevap verme kabiliyeti ve hızı yetersiz kalmaktadır.[5] Görüleceği üzere yönetişim küreselleşmenin etkileriyle ortaya çıkmış devletin klasik egemen ve başat rolünü diğer sivil toplum elemanlarıyla eşitleyerek azaltan siyasal bir strateji olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çerçevede yönetişim, devletin mümkün olan en etkisiz ve yetkisiz konuma indirgemeye çalışan "yeni sağ" akımının tersine, global ve yerel düzeylerde olan köklü değişimler karşısında etkin biçimde ayakta kalabilmek için uyum sağlamaya yönelik devletin kurumsal yanıtı olarak değerlendirilebilir. Doğal olarak bu çözümün etkinliği özellikle sivil toplum aktörlerinin özgürce örgütlenebilmelerine; gerekli yetki, itibar, güven ve ekonomik güce sahip olabilmelerine; gerek katılım mekanizmalarına gerekse bilgi ve teknolojiye ulaşmalarına bağlıdır.[6]

1.2. Yönetişimin Tanımı

Yönetim bilimleri literatürüne son yıllarda yeni terimler girmeye başlamıştır. Bunlardan birisi de 'yönetişim' terimidir. Hükümet etme anlamındaki yönetim kavramı hiyerarşik nitelikteki bürokratik yapıya dayalı yönetim anlayışını öne çıkarırken; yönetişim kavramı, yönetim sürecinde rol oynayan aktörler ve örgütler arasındaki etkileşimi, resmi sıfatı bulunmayan kişi, grup ve kuruluşların katılımını,

[4] Şenol Adıgüzel, "Yerel Düzeyde Yönetime Katılım ve Yerel Yönetim Sürecindeki İşlevleri Açısından "Yerel Gündem 21": Malatya Belediyesi Yerel Gündem 21 Örneği", **Çağdaş Yerel Yönetimler**, Cilt: 12, Sayı: 1 (Ocak, 2003), s. 45.
[5] Metin Külünk, "Yerel Yönetimler Reformu; Nasıl Bir Çerçeve?", **Yerel Siyaset**, Yıl:1, Sayı:4 (Nisan, 2006), s. 78.
[6] Ahmet Nohutçu, **Kamu Yönetimi**, Ankara: Savaş Yayınevi, Mayıs 2007, s. 339.

hiyerarşik bürokratik yapı yanında, hükümet dışı aktörlerin de aktif olarak yönetim faaliyetinde yer almasını ifade etmek üzere kullanılmaktadır.[7]

Tek elden şahıs, hanedan ve dar zümrelerin yönetimleri yerini çok aktörlü yönetimler alması demokratik bir ihtiyaçtır. Bunun için yatay örgütler bulunmalı ve bu örgütler bütün nüfusu kucaklayacak düzeyde olmalıdır. Sadece mekanla ilgili bir ölçüyle örgütlenme de yeterli olmaz. Mahalle ve semtlerin örgütlenmesi herkesin kendisini ihtiyaca cevap veren bir ifade aracına kavuşturmasını sağlamayabilir. Bunun için örgütlenme çerçevesini cinsiyet, meslek, yaş grubu, kültürel farklılıklar vb. genişletmek ve karar süreçlerini işletmede konunun özellik ve özgünlüklerine uygun bir uygulamayı geliştirmek gereklidir.[8]

Yönetişim kavramı, katılımcı demokrasi, hukukun üstünlüğü, şeffaflık, sorumluluk, eşitlik, etkinlik, hesap verebilirlik ve stratejik vizyon gibi kavramlarla birlikte anılmakta olup yönetim kavramından farklılıkları ön plana çıkarılmaya çalışılmaktadır.

Yönetişim yönetim mantığımızın değişmesini, tek başımıza karar verme alışkanlığından, hiyerarşik bir düzen içinde bir emir kumanda çizgisi içinde olaylara bakış açımızdan birbirinin kaynakları sağlayıp merkezin kaynakları sağlayıp yerelde de bizim istediğimizde bizim gibi bu kaynakların sırasında partizan biçimde kullanma özgürlüğümüzün en azından kısıtlanması anlamına geliyor.[9]

Yönetişim kavramı hem özel sektör, hem de kamu sektörü için, hem yerel hem de küresel düzenlemeler için kullanılmaktadır. Sağlıktan eğitime, çevreden uluslararası ilişkilere kadar pek çok disiplin yönetişim kavramını kullanmaktadır. Kavram 'sezgisel bir niteliğe' sahip olduğu için kullananlar onu nadiren tanımlama yoluna gitmektedir.[10]

---

[7] Alodalı, Arslan ve Mete, a.g.e., s. 141.
[8] Sarya Baran, **Demokrasi Mücadelesinde Yerel Yönetimler**, İstanbul: Aram Yayıncılık, 2003, s. 197.
[9] Korel Göymen, "Yerel ve Bölgesel Yönetişim", **I. Ulusal Yerel Yönetimler Çalıştayı**, Ed: Esra Demircan, Hamit Palabıyık, Çanakkale: On Sekiz Mart Üniversitesi Biga İİBF Yayını, 2003, s. 73.
[10] Selim Coşkun, "Kamu Yönetiminde Yönetişim Yaklaşımı", **Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar**, Ed: Asım Balcı, Ahmet Nohutçu vd., Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2003.

1.3.Yönetişim Kavramının Gelişimi

Yönetişim 'devlet toplumu yönetir' savını terk ederek devletin dışındaki örgütlerinde devlet yönetimine eşit şekilde katılımını önermektedir. Devlet-toplum arasındaki karşıtlığın ortadan kaldırılması gerektiği düşüncesinden yola çıkan yönetişim, küreselleşmenin zorunlu bir süreç olduğu argümanından hareketle, küreselleşen bir dünyaya uygun bir iktidar tarzı, yeni bir devlet anlayışı ve yeni bir yönetim üslubu geliştirmeyi hedeflemektedir.[11]

Yönetişim kavramının günümüze dek ele alınışı başka bir ifadeyle açıklanışı konusunda genel olarak üç evreden söz edilmektedir. Birinci evrede yönetişimin 1989 yılında Afrika ülkelerinde çıkan krizi açıklama amacını taşıyan bir işlevinden bahsedilmektedir. Bu evrede iyi yönetişimin devletlerin işlevini azaltmak üzerinde odaklandığı görülmektedir. İkinci evre Dünya Bankası'nın 1994 yılında hazırladığı 'yönetişim raporu'nda yer alan çerçeve ile oluşmuştur. Buna göre yönetişimin yeşermesi ve canlanması için sivil toplumun gelişmesi gerekmektedir. Üçüncü evrede ise yönetişim, 1997 yılında Dünya Bankası raporunda açıklanan çerçevede bu kez devletin yeniden güçlendirilmesi vurgusu üzerindedir.[12]

Kısaca belirtilen bu üç aşamada kavramın tanımına ilişkin görüşlerin çelişkili olduğu da dikkati çekmektedir. Yönetişim kavramına ilişkin gelişmeler, bu kavramla birlikte özellikle kamu yönetiminde önemli değişimleri de ifade eden gelişmelere vurgu yapmaktadır. Bu vurguların kimisi bilinen kimi görüşleri yineleyen iletileri kapsarken, kimisi de aslında 'iyi saklanmış' iletileri içermektedir.

OECD Global Governance Komisyonu 1995 yılında şöyle bir tanım getirmiştir; yönetişim bireyler, kurumlar, kamu ve özel sektör unsurlarının ortak işleri birlikte yönetme biçimlerinin toplamıdır. Çatışan veya farklı çıkarların uyum ve

[11] Alodalı, Arslan ve Mete, a.g.e., s.143.
[12] Güneş ve Yükselen, a.g.e., s.47.

işbirliği sağlanarak harekete geçirilmesiyle işleyen bir süreçtir. Yönetişim uzlaşmaya dayanan bir süreçtir. OECD iyi yönetişim tanımında altı ilkeyi ön plana çıkarmıştır.[13]

- Hesap verebilirlik
- Saydamlık
- Etkililik ve verimlilik
- Duyarlılık
- Uzak görüşlülük
- Hukuksallık

Dünya bankasının iyi yönetişimde vurguladığı ilkelerin de yer aldığı bu yaklaşımlarda etkililik ve verimlilik, kamu hizmetlerinin kaliteli bir şekilde yerine getirilmesi, ancak hizmetler yerine getirilirken uygun maliyetin dikkate alınması belirtilmektedir. Duyarlılık ilkesinde ulusal ve yerel yönetimlerin toplumsal değişmeye uyum sağlayacak kapasiteye sahip olması, sivil toplumun beklentilerine yanıt verilmesi vurgulanmaktadır. Uzak görüşlülük ilkesine göre yönetimler geleceği de öngörerek gerekli çalışmaları yapmalı, politikalar üretmeli ve hayata geçirmelidirler. Bu çalışmalar esnasında saydam hukuksal düzenlemeler de göz ardı edilmemelidir.[14]

OECD Global Governance Komisyonu'nun yukarıda anılan tanımında yer alan unsurlardan bir kaçı ülkemizde uygulamaya geçilebilmesi için biraz yumuşatılmalı ya da ülkemiz hukuk ve örf-adetine uygun hale getirilmelidir. Örneğin hukuksallığın sağlanabilmesi için ülkemizde yürürlükte bulunan bir çok hukuk kuralında değişiklik yapılması gerekmektedir. Ya da etkinlik ve verimlilik sağlanılabilmesi için ya yerel yönetimlere ayrılan bütçenin genişletilmesi ya da yerel yönetimlere kaynak sağlayabilme yetkilerinin genişletilmesi gereklidir. Ancak bu şekilde etkin ve verimli bir yönetişim modeli çizilebilir.

UNDP'nin "Sürdürülebilir İnsan Gelişimi için Yönetim" raporunda ise yönetişim "Bir ülkenin işlerini bütün seviyelerde idare etmek için kullanılabilecek

[13] Muharrem Güneş, **Yerel Gündem 21**, Ankara: Detay Yayıncılık, 2004, s. 44.
[14] Güneş ve Yükselen, a.g.e., s. 48.

ekonomik, siyasi ve idari yetki kullanımı''olarak tanımlanmakta ve bununda vatandaşların gerek birey olarak gerekse kurumlar ve örgütler aracılıyla çıkarlarını ifade ettikleri ve korudukları hukuki haklarını kullandıkları yükümlüklerini yerine getirdiklerini ve farklılıklarını izole ettikleri mekanizmalar, süreçler ve kurumları içerdiği vurgulanmaktadır.[15]

.

Yönetişim özelikle 20.yy.nin son çeyreğinde Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, Dünya Bankası ve IMF gibi uluslararası mali ve teknik örgütlerin öncülüğünde gelişmekte olan ülkeler için geliştirilen bir reform stratejisine öncülük etmiştir. İyi yönetişim (good governance) denen bu strateji, ilkeleri itibariyle genel yönetişim literatürü ile büyük benzerlikler göstermektedir. Bunlardan en önemlilerini katılım hukukun üstünlüğü, açıklık, adalet, verimlilik ve etkinlik vatandaşın ihtiyaç ve isteklerine kayıtsız kalmamak, hesap verme sorumluluğu ve stratejik vizyon olarak saymak mümkündür. Bu özelliklerin en mükemmel şekliyle hiçbir ülkede bulunmadığı ve hangi reformlar yapılırsa yapılsın bu özelliklerinin tümünün en iyi şekliyle ulaşmasının zor olduğu, iyi yönetişimi bir sistem olarak önerenler tarafından da kabul edilmektedir.

1.4. Yönetişim Tanımları Üzerine Değerlendirmeler

1990'lı yıllarda gündeme gelen yönetişim kavramı çeşitli şekillerde yorumlanmıştır. Yorumların kimisi olumlu, kimisi de olumsuzdur. Can Aktan ideal bir devlet ile ilgili 20 özelliği belirtmektedir. [16]

- Devlet sosyal consensus'a dayalı bir kurum olmalıdır.
- Devlet sözleşmeye dayalı bir kurum olmalıdır.
- Devletin sahip olduğu güç ve yetkiler tek bir elde toplanmamalı; yasama, yürütme ve yargı organları arasında dağıtılmalıdır.
- Devletin sahip olduğu güç ve yetki merkezde toplanmamalı
- Devletin sahip olduğu siyasi güç ve yetkilerin çerçevesi ve sınırları mutlaka devlet anayasası içerisinde belirlenmelidir.
- Devlet halk egemenliğine dayalı bir kurum olmalıdır

[15] Sabri Bozali, "Yönetişim ve İyi Yönetimde Verimliliğe Giden Yol Özelleştirme", (Kamu Yönetiminde Kuramsal Yapı Dersi, Kocaeli Üniversitesi İİBF, 2002), s. 3.
[16] Güneş, a.g.e., ss. 45- 46.

- Devletin piyasa ekonomisinin işleyişine ve fiyat mekanizmasına müdahaleleri ancak gerektiğinde ve çok sınırlı düzeyde olmalıdır.
- Devlet yönetiminde açıklık ve şeffaflık sağlanmalıdır.
- Devletin varlık sebebi bireylerin haklarının ve özgürlüklerinin korunmasıdır.
- Devlet dinsel kurallara bağlı olarak değil, bireylerin özgür düşünceleri ile oluşturdukları hukuk kuralları ile yönetilmeli
- Devlet insanlar arasında cinsiyet, ırk, din, dil, etnik köken farkı gözetmeyen bir kurum olmalıdır
- Devlet, gelir ve giderleri prensip olarak birbirine denk olan kurum olmalıdır
- Devlet evrensel değerlere sahip bir kurum olmalıdır
- Devlet yönetiminde liyakat sistemi geçerli olmalıdır
- Devlet katılıma dayalı bir kurum olmalıdır
- Devlet yönetiminde kalitenin artırılması ve geliştirilmesi için toplam kalite felsefesinin benimsenmesi ve uygulanması gereklidir

Can Aktan'ın tanımında yer alan unsurlardan bir çoğu Jean Jack Roussoue'nin Toplumsal Sözleşme kavramı ile benzerlik göstermektedir. Tıpkı Roussoue'da olduğu gibi toplumsal düzen bir consensus ile başlayıp sözleşme ile devam eder. Devletin rolü minimum derecededir ve aslolan bireylerin arasındaki ilişkinin hukuki tabiriyle sözleşme serbestisi içinde insanların iradelerinin karşılıklı uyumu ile sağlanmasıdır. Devlet sadece eğitim, sağlık, güvenlik gibi kişiler için finansmanı zor olan temel hizmetler üzerinde çalışmalı ve fakat piyasaya ve ekonomik hayata müdahale etmemelidir. Sanırız ki bu tanım bir yönetişim modelinden çok liberalizm ve belki de kapitalizm modeli çizmektedir. Oysa yönetişimde aslolan birey hayatına devletin hiç müdahale etmemesi değil, devlet ya da yönetenin yapacağı müdahalenin başlangıç noktasını ve fikirsel alt yapısını halkın katılımının oluşturmasıdır. Bu nedenle bu tanımın ideal bir yönetişim sistemi oluşturmaktan uzak olduğunun düşünülebilir.

Yönetişimde saydamlık kavramı çok önemlidir. Tabii bu ulusal, uluslar arası olabildiği gibi yerel düzeyde de olabilir, herhangi bir şekilde içerik olarak fark

etmez. Yerel yönetimlerde ister belediyede ister köy yönetiminde ister il yönetiminde aynı saydamlık, kuralların belirgin olması, herkesin ulaşılabilir şekilde bu kurallara erişebilmesi, karar alma süreçlerinin açık olması, kararların içerik itibariyle anlaşılır olması gibi temel öğeleri içerir. Dolayısıyla saydamlığın en önemli göstergesinden bir tanesi kuralların anlaşılabilirliği, herkes tarafından okunduğunda, sokaktaki vatandaş tarafından okunduğunda anlam ifade edecek bir dille yazılmış olması anlamını taşımaktadır.[17]

Türkiye'de yerel yönetimlerin özellikle kendi yönetimleri altında yaşayan nüfus büyüdükçe sahip oldukları yapı ile gerek birey olarak seçmenin gerekse seçmen örgütlerinin, çeşitli hükümet dışı kuruluşların, çıkar gruplarının veya sivil toplum kuruluşlarının ilişkilerinin fevkalade zorlaştığı merkezindedir. Burada belediye büyüklüğünün belirleyici bir etkisi vardır. Özellikle Türkiye'de bu gayet iyi algılanıyor. Metropol belediyelerde büyük kentlerde bireyle belediye yönetimi arasındaki mesafe uzuyor. Bunu kısaltacak bir takım adımlar atılmaya çalışılıyor. Bunları saydamlığı artırıcı ve bazı konularda bilgi edinmeyi kolaylaştırıcı birer adım olarak görebiliriz.[18]

Örneğin 4 milyondan fazla bir nüfusa sahip olan Ankara ilinde belediyenin karar alırken doğrudan halkın katılımını sağlaması imkansız denilecek kadar zordur. Ancak Ankara ilini diğer metropollerden ayıran birkaç temel özellik vardır. Bunlardan ilki kentin yerleşim planının kent merkezi olan Kızılay bölgesinden kuzey kesim olan Samsun'a doğru, güney kesim olan Konya'ya doğru, Batı kesim olan İstanbul'a doğru hemen hemen aynı derecede ve yoğunlukta yayılmış olmasıdır. Bu nedenle örneğin doğu Ankara'da ikamet eden birisi gün içinde en az bir kere merkezden geçerek diğer yönlere hareket eder. Bu nedenle Ankara ilinde belediye olarak alınacak olan bir karardan etkilenecek olanların sayısı nüfus sayısına hemen hemen eşittir.

Karaman, yönetişimin doğru bir yöntem olduğunu vurgularken, sürekli sorgulanan devlet yapısının yerini yönetişimle birlikte katılıma bıraktığını, yani

[17] **STK'lar, Yerelleşme ve Yerel Yönetimler**, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, 2002, ss. 59-60.
[18] *STK'lar, Yerelleşme ve Yerel Yönetimler*, s. 62.

kamu, özel ve sivil aktörlere fırsat veren bir yönetimin seçildiğini belirtmektedir. Böylece seçkinlerin yönetimi yerini çoğulcu yönetime bırakmıştır.[19] Yine benzer bir yaklaşımla Türkmen, teknolojik gelişme, demokrasinin yayılması ve hızlı kentleşmenin, devlet, pazar ve sivil toplum ilişkilerini etkilediğini, bunun da bilinçli ve sorgulayan bir vatandaş yarattığını ifade ederken, yönetişimin işleyişinde bunların belirleyici olduğunu öne sürmektedir.[20]

Göymen ise yönetişim kavramını şöyle değerlendirmektedir; yönetişim, tanımlanan yeni aktörler arasından kimlerin, hangi işleri yapacağı, yeni iş yapım biçimlerini ve yeni denetim biçimlerini içermektedir ve devlet artık tek aktör değildir. Geleneksel, tek yanlı bir bürokratik yönetim mantığı içinde ve tek yanlı davranma imkanına sahip değildir. Kamu yararını kendi başına tanımlayamayacaktır. Mutlaka bir etkileşim içerisinde olması gereken bir dizi kurumu, yapıyı, bu yeni aktörleri ele almak ve düşünmek zorundadır. Bu kurum ve yapılar, özel sektör, sendikalar, kooperatifler, v.b., kullanılan yöntemler ise, yap-işlet-devret, birlikler ve onlara bağlı belediye iktisadi teşebbüsleri olabilir.[21]

1.5. Yönetişim Kavramının Katılımcı Yerel Siyasete Katkısı

Yönetişim kavram olarak siyaset ve yönetimin son 15 yıllık kavramları arasında sayılabilir. Küresel bir kurumun Dünya Bankasının öncelikle yolsuzluk ekonomisine karşı politikalar geliştirmek amacıyla geliştirdiği ve yaydığı bir konsept olarak yönetişim, öncelikle yerel düzeydeki sorunların daha etkin bir yöntemle çözümünü sağlamak amacıyla kullanıldı. Ancak zamanla merkezi hükümetler düzeyindeki sorunlarla ilgili olarak uygulandı ve son olarak küresel yönetişim adı altında uluslararası sorunların çözümü içinde kullanılmaya başlandı. Dolayısıyla kavram hükümetlerin daha karmaşık sorunların üstesinden gelebilmelerini, belli başlı sistemleri yönetmekten çok düzensizliklerle başa çıkabilmelerini ve karmaşık

[19] Zerrin Toprak Karaman, "Yönetim Stratejilerinde Gelişmeler", **Türk İdare Dergisi 421**, Mart 2000, ss. 347-364.
[20] İtler Türkmen, "Yönetişim", http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx (14.05.2007), s. 5.
[21] Korel Göymen, **Türkiye'de Kent Yönetimi**, İstanbul: Boyut Yay., 1997, ss. 171-172.

sistemleri yönlendirebilmelerini sağlayan uyumlulaştırma yöntemlerini kullanmayı anlatmak üzere her geçen gün yeni bir boyut eklenerek geliştirildi.[22]

Devlet ve toplum arasındaki ilişkilerin düzenlenmesinde bir takım kurum ve kuralların konulması gereği, zaman içinde demokrasi kavramını ortaya çıkarmıştır. Demokrasi bir devletin açık, güvenilir ve katılımcı olması bakımından vatandaşlarına tanıdığı bir dizi hakların toplamını ifade etmektedir. Günümüz toplumlarında yerleşim alanlarının genişlemesi, kentleşmenin hızlanması ve nüfusun hızlı artışı gibi nedenler bireylerin her karar ve uygulamaya katılımını zorlaştırmıştır. Böylelikle zaman içinde temsili demokrasiye geçilmiştir.[23]

Günümüzde gerçekleşen temsili demokrasi halkın katılımını tam olarak sağlayamamaktadır. Yerel yönetim organlarının seçimle görev başına gelmeleri demokratik özellik kazandırmaya yetmemektedir. Gerçek bir halk katılımının sağlanması gerekmektedir. Demokratik yerel katılım yerel bilincin oluşmasına etki ederek ekonomik ve sosyal konuların tartışılması ve bu konularda halkın belirleyici olması gerçek anlamda demokrasiye ulaşmada önemli katkılar sağlayabilir. Ancak Türkiye gibi gelişmekte olan bir ülkede insanların iş bulmak, aş bulmak gibi sorunları olduğundan yönetime katılma konusunda tepkisizlikleri dikkat çekmektedir. Siyasette ilgisizlik ve kayıtsızlık, beraberinde, demokrasilerin pratik olarak anlamsızlığı sorununu gündeme getirmektedir. Siyasal karar alma mekanizmasının "halksız" işlemesi, demokrasinin eksikliğine neden olur.

Çoğu gelişmiş ülkelerde ise halkın yönetime daha aktif olarak katılmak istemesi, yerel politikaların önemini arttırmış ve yerel düzeyde oluşturulan politikalar ülke çapındaki politikaları daha çok etkilemeye başlamıştır. Ülke çapında gelişmiş bir demokratik rejim var olmadıkça yerel demokrasiden söz edilemeyeceği açıktır. Yaşadığı beldeye sahip çıkan bir halk ve sorunlarına sahip çıkabilen yönetim olmadan, demokratik etkin ve verimli yerel yönetimin varlığından söz edilemez.[24]

---

[22] M. Akif Çukurçayır, "Siyasal Katılım Olanakları Açısından Yerel Siyaset: Yönetişim ve Yerel Alanda Yararlanılabilecek Diğer Yöntemler", **Yerel Yönetimler Üzerine**, Ed. Hüseyin Özgür, Muammer Kösecik, Ankara, Eylül 2005, s. 217.
[23] İsmail Başaran, "Temsili Demokrasiden Yerel Katılımcı Yönetişime", **Yerel Siyaset**, Yıl:2, Sayı:15 (Mart, 2007), s. 67.
[24] Başaran, a.g.m., s. 68.

Yerel yönetimler, kent konseyleri, mahalle meclisleri ve başkanının, başkan yardımcılarının katıldıkları vatandaşla yüz yüze görüşme toplantıları sayesinde temsili demokrasinin katılımcı mekanizmalarla gelişmesine de imkan sağlamaktadır.[25]

1.6. Yönetişimin Aktörleri

Yönetişim tek başına yeni bir model, yeni bir akım değil, mevcut yönetim kavramının ifade ettiği anlam çerçevesinin bütün öğelerini öne çıkararak sorunlara yaklaşımda bazı farklılıklar ortaya koyma girişimidir.[26]

Yeni yönetim anlayışı olarak ifade edilen yönetişim kavramı, devlet merkezli yönetim yerine toplum merkezli ve yapabilir kılma stratejisini esas almaktadır. Yönetişim, kamu-özel ve sivil toplum işbirliğinde yönetime katılmak anlamında, ideolojik temelleri aynı ancak katılımın mekansal boyutlarına göre yerel, ulusal ve küresel alanda gerçekleşmektedir.[27] Yönetişim kavramı devleti, özel sektör ve sivil toplum örgütlerini kapsamaktadır.

1.6.1. Devlet

Yönetişim tartışmalarının eksenini belirleyen en önemli konulardan biri devletin rolünün yeniden tanımlanmasıdır. Günümüzde siyasal sistem giderek daha fazla farklılaşmış ve karmaşıklaşmış, dolayısıyla ortaya çok merkezli bir devlet yapısı ortaya çıkmıştır. Öyleyse devletin görevi sosyal-siyasal etkileşimlere olanak tanımak, sorunların çözümü için birçok düzenlemeyi desteklemek ve hizmetleri çeşitli aktörlere dağıtmak olmalıdır.[28]

---

[25] Hasan Balaman, "Yönetişim ve Kentsel Kalkınma", **Yerel Siyaset**, Haziran 2006, Kentsel Kalkınma ve Yaşam Kalitesi, İstanbul: Okutan Yay., s. 28.
[26] Ertuğrul Gündoğan, "Yönetişim", **Yönetişim Siyaset ve Sosyal Bilimler Dergisi,** Yıl:1, Sayı:1 (Aralık, 2002), s. 5.
[27] Karaman, "Yönetim Stratejilerindeki……, s. 37.
[28] Nihal Samsun, *"İyi Yönetişimin Temel Unsurları",* T.C. Maliye Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Daire Başkanlığı, Ankara: Ayrıntı Basımevi, Nisan 2003, s. 2.

Bu yeni modelde devletin sivil toplum ve sermeye kesimi için gerekli koşulları yaratan ve bu koşulların oluşturulmasını kolaylaştıran bir "katalizör" rolünü oynayacağına ayrıca toplumu yönlendirmek açısından sorumluluk dengesinin devletten özel sektöre ve sivil topluma kayması gerektiğine işaret edilmektedir. Tartışmanın eksenini "küçük devlet"ten, daha iyi işleyen yönlendirici devlete kaydıran katalizör devlet ile kastedilen ise, "kürek çeken değil, dümen tutan", yani yol gösteren devlet anlayışıdır. Başka bir deyişle karar alma ile hizmet sunumu arasında bir ayrıma gidilerek, devletin hizmet sunum sistemlerini özel sektöre ve sivil toplum kuruluşlarına devretmesi gerektiği vurgulanmaktadır.[29]

Ayrıca devlet-birey ya da diğer aktörler arasındaki ilişkilere farklı bir bakış açısı getirilen yönetişim anlayışında devletin rolünün hizmet sunmaktan daha çok, toplumdaki bireyleri güçlendirmek, yetkilendirmek veya yapabilirliklerini artırmak olacaktır.

1.6.2. Sivil Toplum Kuruluşları

Yönetişimde en etkili unsurlardan birisi de sivil toplum kuruluşları ya da gönüllü vatandaş birlikleri olacaktır. Vatandaşların yönetim ortakları ile ilişkilerinde daha örgütlü ve planlı bir şekilde hareket edebilmeleri ve daha etkin olabilmeleri açısından sivil toplum kuruluşları önemli fonksiyonlara sahip olacaklardır. Bu örgütler bazen sorunların çözümünde taraf olacak, bazen bizzat görev alacak ve sürekli olarak denetim işlevini yerine getireceklerdir.

Çeyrek yüzyıllık zaman dilimindeki sivil toplumun büyümesi, vatandaşların, olayları nasıl kendi inisiyatiflerine aldıkları, gerekli olduğunda fikirlerini açıkça ifade ederek hükümetleri nasıl hesap vermeye ve uzmanları bir kez daha düşünmeye sevk ettiklerini açıkça göstermektedir. Bununla beraber yeni oluşan bir güç ve yönetimi paylaşan bir ortak olarak, sivil toplum örgütlerinin bağımsızlığı temsili ve sorumluluğu konularındaki sınırlarını da göz önünde bulundurmalıyız.[30]

---

[29] Selime Güzelsarı, "Neo-liberal Politikalar ve Yönetişim Modeli", **Amme İdaresi Dergisi**, 36/2 (Haziran, 2003), s. 23.

[30] Recep Kızılcık, "21. Yüzyılda Yönetişim ve Kamu Yönetimi, Yeni Eğilimler ve Yeni Teknikler", **Türk İdare Dergisi**, Sayı: 438 (Mart, 2003), s. 185.

Bununla birlikte Sivil Toplum Kuruluşlarının pek çok sorunu da bulunmaktadır: Medya STK'lara yeterince ilgi göstermediği için STK'lar seslerini topluma yeterince duyuramamaktadır. STK'lar genellikle maddi kaynaklarını ve insan kaynaklarını çoğaltamıyorlar; İnsan kaynaklarının nitelik eksiklikleri arasında yer alan dil sorunu ve bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanamama gibi eksiklikler, bilgi akışını, bilgiye ulaşmayı, topluma ulaşmayı engelleyerek birçok sorun yaratmaktadır.

1.6.3. Özel Sektör

Artık günümüzde kamusal hizmetler kamu örgütleri, özel sektör ve üçüncü sektör olmak üzere üçlü bir sistem-yapı tarafından yürütülmektedir. Refah devleti uygulamalarının terk edilerek , kamunun küçültülmesiyle beraber kamu tarafından boşaltılan alan, hem özel sektör tarafından hem de üçüncü sektör tarafından doldurulmaktadır. Yönetişim anlayışı, piyasa ve devlet arasındaki üçüncü bir sektörün gerekliliğini baskın bir şekilde vurgulamaktadır.[31]

Bu üç aktöründe güçlü ve zayıf yönleri bulunduğundan, iyi yönetişimin gerçekleştirilebilmesi için, üç aktör arasındaki etkileşimin artırılması gerekmektedir. Sürdürülebilir kalkınma, ancak bu aktörler arasındaki doğru dengenin kurulması yoluyla sağlanabilir. Yönetişimin amacıda kalkınmayı gerçekleştirmek için gerekli kapasiteyi geliştirmek olduğundan, iyi yönetişim ve sürdürülebilir kalkınmanın birbirinden ayrılmaz bir bütün olduğu gerçeği geniş kabul görmektedir.

[31] M. Akif Çukurçayır ve Esra B. Sipahi, "Yönetişim Yaklaşımı ve Kamu Yönetiminde Kalite", **Sayıştay Dergisi**, Sayı: 50-51 (Temmuz-Aralık, 2003), s. 49.

İKİNCİ BÖLÜM
YEREL YÖNETİMLERDE YÖNETİŞİM

2.1. Yerel Yönetimlerde Yönetişim Uygulaması

1980'li yıllarda başlayan değişme sürecinde üç temel çizgi vardır. Birincisi, merkezi yönetim-yerel yönetim arasındaki denge yerel yönetim lehine değişmiş, yerelleşme süreci hız kazanmıştır. İkincisi, yerel yönetimlerin en az düzeyde olan işgücünün kendini yeniden üretmesine katkı işlevi hemen tümüyle ortadan kalkmıştır. Üçüncüsü, yerel düzeyde özelleştirme uygulamaları ile sermaye birikimine katkı işlevi genişletilmiştir; ve bu özellik yerelleştirmenin bir nihai amaç değil özelleştirme politikası açısından bir ara durak olarak değerlendirildiğini ortaya çıkarmıştır.[32]

Son 30 yılda hem Türkiye'de, hem dünyada çok şey değişmiştir. Belediyeler bir çok yerde klasik hizmet üreten kuruluşlar olmaktan çıkarak, çok yeni ve önemli işlevler üstlendiler. Eskiden doğumdan ölüme yani beşikten mezara giden süreçte yararlanılan belediye hizmetleri vardı. Şimdi insan odaklı kentsel hizmetler, insanların refah ve mutluluğu artıracak hemen her şeyde belediyeleri yetkili ve sorumlu kılıyor. Mesela yerel kalkınma. AB'deki egemen eğilim, sadece çöp toplamak, temiz su getirip pis su götürmekle sınırlı değil. Bir belediye, yarışan kentler arasında kendi kentinin ekonomik ve sosyal açıdan öne geçebilmesi için özendirici pek çok şey yapıyor. Bu durumda kent, söz konusu kentler arası yarışta bir adım öne geçmiş olabiliyor.[33] Bunların sonucunda Kamu yönetimlerinin kendilerinden beklenen performansı sergileyememeleri, başarısızlıklarının getirdiği hayal kırıklıkları yönetimde yeni model arayışlarını gündeme getirmiştir. Yönetimin başarısızlığı ve giderek iflasa sürüklenme nedenleri araştırıldığında "yönetilenlerin dışta bırakılması", önemli bir neden olarak dikkati çekmiştir.

---

[32] Birgül Ayman Güler, **Yerel Yönetimler-Liberal Açıklamalara Eleştirel Yaklaşım**-, Ankara: İmge Kitabevi, Nisan 2006, ss. 254-255.
[33] Sefa Kaplan, "Günümüzde Sadece Ulus-Devletler Değil Kentler de Yarışıyor", *www.hurriyetim.com* (08.03.2004)

Yerel yönetimlere demokrasilerin önemli kurumları olarak bakılmaktadır. Çünkü yerel yönetimlerin önemli özellikleri arasında halkın kendi kendisini yönetmesine olanak verebilen kurumlar olmaları gelmektedir. Dolayısıyla yerel yönetimler demokrasinin başlıca öğeleri kabul edilen, halkın yönetime *katılması*, çoğunluk ilkesi, yöneticilerin danışmaya önem vermesi, daima hesap verme sorumluluğu içinde bulunmalarını hissetmeleri gibi değerleri içinde bulundurarak demokrasinin işleyebilmesi için önemli bir zemin hazırlamaktadır.[34]

Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi anlamında yerelleşme kavramı yönetişim modeline bir geçiş aşaması olarak kullanılmıştır. Bu geçiş süreci ile ilgili olarak Güler şunları söylemiştir;[35]

"Önümüzdeki yıllarda kentsel politikalar, yerel altyapıda başlıca yapıcı haline gelen ulus aşırı şirketlerin ulus aşırı iş stratejilerinden doğrudan etkilenen bir ortamda yapılacaktır. Mevcut merkezi ve yerel kamu örgütlenmesi, bu yeni unsurun karar sürecinde yer almasına olanak vermemektedir. Yönetişim bu engeli aşmak ve söz konusu bu yeni unsura kamusal karar sürecinde yer açmak işlevi yüklenmiş görünmektedir."

Yönetişim sürecinde uluslar arası aktörler kadar, yerel aktörler ve yerel yönetimlerde etkili bir role sahiptirler. Bu yeni devlet-yerel yönetim ilişkisi yerel alanın biçimlenmesinde devletin rolünü azaltırken, yerel ve uluslar arası aktörlerin rolünü öne çıkarmakta ve sermayenin denetiminden de devleti uzaklaştırmaktadır. Bu yaklaşımın önem kazandırdığı yerel yönetim ve denetim uygulamaları kent meclisi, kent parlamentosu ve kent kurultayı olarak adlandırılmaktadır.[36]

Sınırsız insan ihtiyaçlarının karşılanmasında ekonomi biliminin bile çoğu kez yetersiz kaldığı günümüzde belediyelerin yerelinde bile ortaya çıkan ihtiyaçları

---

[34] M. Akif Özer, "Yerel Demokrasi, Demokratik Yerel Yönetimler ve Yerel Yönetimlerin Demokratikleşmesi Kavramlarının Tahlili Üzerine", **Türk İdare Dergisi**, Yıl:72, Sayı: 426 (Mart, 2000), ss. 130-131.

[35] Birgül Ayman Güler, "Yerel Yönetimler: Nereye 1", **Kuvayı Milliye Dergisi 21**, (Mart-Nisan 2000), s.60.

[36] M. Akif Çukurçayır,"Çok Boyutlu Bir Kavram Olarak Yönetişim", **Çağdaş Kamu Yönetimi**, Ed: Muhittin Acar, Hüseyin Özgür, Ankara: Nobel Yay., 2003, s. 268.

giderebilmesi için ekonomik varlığının olması ve harcamalarını yaparken yerelin ihtiyaçları doğrultusunda hareket serbestisine sahip olması gerekmektedir.

Yerelin ihtiyaçlarını belirlemede temel yöntem ise yereli oluşturanların doğrudan katılımının sağlanmasıdır.

Yerel yönetişim, hiyerarşik bir örgütlenmeden ziyade, eşitler arasında örgütlenme anlamına gelmektedir. Belediye başkanlarının kararları tek başlarına üretmeleri yerine, alınan kararlardan etkilenen herkes arasında işbölümüne dayalı yeni bir model geliştirilmiştir. Avrupa Birliği'ndeki en temel ilkelerden biri yerel yönetişimdir. Yerel yönetişim, merkezi hükümetle yerel yönetim, yerel yönetimle de sivil toplum kuruluşları ve özel sektör arasında dengeli bir işbölümünü öngörüyor.

Bir siyasal karar ürettiğiniz zaman bu kararı kapsayacak olan ve dolayısı ile bundan etkilenecek olan herkesi kararın alınmasından önce haberdar kılmak, bilgilendirmek ve nihayet kararın alınması sırasında onların o karara bir katkı yapmasını sağlamak ve bu yolla yönetimi daha etkili ve kolay kılmak hedefi gütmektedir. Bu amaçla düşünmek, davranmak, hareket etmek demektir. Örnek olarak bir tarım alanını vermek gerekirse; yeni bir ekin geliştirmek, bunun üretimini gerçekleştirmek, bu amaçla belirli bölgeleri tarıma açmak veya orada eskiden ekilmekte olan ürün yerine yeni bir ürün sunmak gibi bir tercihle karşı karşıya kalabilirsiniz. Örneğin afyon ekilen bir yerden afyonu almak yerine yağlı bir bitki türünü diyelim ki ekine sunmak veya soya fasulyesi ekimini sağlamak… bu tür bir kararı alırken oradaki insanlar öncelikle bunu üretecek olanlar sonra bunu satacak olanlar, ondan sonra işleyecek olanlar sonra onların işledikleri bitkileri tüketecek olanları bir araya getirmek, görüştürmek, böyle bir karar alınacağının gereğini anlatmak, onlara bu değişimde nasıl bir rol alabileceklerini anlatabilmek, sonra onların bu değişime sahip çıkmasını sağlamak gereklidir.[37]

Bu halde yukarıdaki örnekte belirtilen işi yapabilmek için satıcıların, üreticilerin, tüketicilerin bir araya gelmesi gerekmektedir. Devletten ya da yerel yönetim organından böyle bir girişimi beklemek çok doğru bir yaklaşım

[37] Ersin Kalaycıoğlu, "Yönetişim Üzerine", **Yerel Siyaset**, Yıl:1, Sayı: 6 (Haziran, 2006), ss. 20-21.

olmayacaktır. Olması gereken sivil toplum örgütleri ve gönüllüler ile bu beraberliği sağlamaktır.

Yerel yönetişimin üç özelliği dikkat çekmektedir. İlk olarak yerel yönetimler en alttan mahalle ölçeğinden başlayan yerel yönetişim olanakları ile metropol, bölgesel, ulusal hatta uluslar arası işbirliği arayışlarına girmektedir. İkinci olarak yerel yönetişim, kararların alınması ve uygulanmasında özel ve kamusal çıkarların kaynaştırılarak koordine edildiği, siyasal ve yönetsel süreç niteliğindedir. Son özellik ise yerel yönetişim ve uygulamalarında gelinen noktanın kaynakların kullanımı ve etkinliğin başarılmasında yeni ve daha yaratıcı yolların araştırılmasıdır.[38]

Değişen ve küreselleşen dünya düzeni karşısında yalnızlığı ve yetersizliği iyice artan günümüz insanı için kaynaklardan eşit yararlanabilmek ve kendisini etkileyecek olan kararların alınması sürecine doğrudan dahil olmak çok önemli bir basamaktır. Aksi halde hayatın karmaşıklığı karşısında iyice pasivize olan insanın diğer mücadeleleri nedeniyle hayata dair fikirlerini beyan edeceği bir ortamı kalmayacaktır.

Son yıllarda kamu kurum ve kuruluşları, etkinlik, verimlilik ve kaliteli hizmet sunumunu sağlamak üzere özel sektör kaynaklı yönetim tekniklerinden faydalanma eğilimindedir. Bu gelişmenin bir uzantısı olarak 5393 sayılı kanun belediye başkanına, mahalli idareler genel seçimlerinden itibaren altı ay içinde stratejik plan hazırlama zorunluluğu getirmiştir. Stratejik planlar her ne kadar teknik bir süreç olarak gözükse de içinde demokratik unsurlarda bulunmaktadır. Kanunun 41. maddesine göre, stratejik planın varsa üniversiteler ve meslek odaları ile konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak hazırlanması gerekmektedir. Beldenin geleceği ile ilgili stratejilerin belirlendiği bir belgenin hazırlanmasına kentteki temel aktörlerin dahil edilmesi, yönetişim anlayışı bakımından olumlu bir gelişmedir.[39]

---

[38] Hamit Palabıyık, ''Yönetimden Yönetişime: Kentsel Yönetişim ve Uygulamaları ile Yönetişimde Ölçülebilirlik Üzerine Açıklamalar'', **Yerel ve Kentsel Politikalar**, Ed: M.Akif Çukurçayır, Ayşe Tekel, Konya: Çizgi Yay., 2003, s. 254.

[39] Özer Köseoğlu, "Yeni Belediye Kanununda Yerel Demokrasiye ilişkin Gelişmeler", **Yerel Siyaset**, Yıl:1, Sayı:4 (Nisan, 2006), s. 75.

2.2. Rio'dan Johannesburg'a

2.2.1. Rio Bildirgesi

1992 yılında gerçekleştirilen Rio Konferansında temelde iki metin ortaya konulmuştur. Bunlardan ilki Rio Bildirgesidir. İkincisi ise Gündem 21 olarak tanımlanan eylem programıdır. Eylem programı kısaca çevre üzerinde etkisi olan ve etkilenen tüm kurumlar ve kişilere sorumluluklar yükleyen kapsamlı bir belgedir.[40]

1992 Rio de Janerio "Yeryüzü Zirvesi"ni izleyen yıllarda, aralarında 1993 Viyana Dünya İnsan Hakları Konferansı, 1994 Kahire Nüfus ve Kalkınma Konferansı, 1995 Kopenhag Sosyal Kalkınma Konferansı ve 1995 Pekin Dördüncü Dünya Kadın Konferansı'nın bulunduğu bir dizi BM zirvesi düzenlenmiştir. Bu konferansları izleyen 1996 İstanbul Habitat II "Kent Zirvesi", 2000 New York Liderler Zirvesi ve son olarak 2002 Johannesburg "Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi"ne uzanan Birleşmiş Milletler Zirveleri, Gündem 21'in açtığı yolda "küresel ortaklık" ilkesinin tüm dünyada kabul görmesini sağlamış ve "iyi yönetişim" ilkelerinin uluslararası dayanaklarını oluşturmuştur.[41]

2.2.2. İstanbul Habitat II Zirvesi

Türkiye'de yerel yönetişim konusundaki somut adımların Habitat-II İstanbul toplantısıyla atıldığı kabul edilmektedir. Gündem 21'in Türkiye'de tanınması büyük ölçüde 1996 yılında İstanbul'da düzenlenen BM Habitat II İnsan Yerleşimleri Konferansı (Kent Zirvesi) sayesinde olmuştur. Gündem 21'in özellikle "sürdürülebilir insan yerleşimleri gelişmesinin desteklenmesi" konulu 7. bölümü, Habitat Gündemi'nin belkemiğini oluşturmaktadır. Bu bağlamda, Habitat Gündemi'nin iki ana hedefini oluşturan "Herkese yeterli konut sağlanması" ve "Kentleşen dünyada sürdürülebilir yerleşmeyi gerçekleştirmek" hedefleri, Gündem 21 ile kopmaz bağlar oluşturmakta ve "sürdürülebilir kalkınma" kavramının, temel

[40] Zerrin Toprak Karaman, "Habitat II ve Yerel Gündem 21 Sorumluluğu", **Türk İdare Dergisi**, Yıl 70, Sayı: 421 (Aralık, 1998), s. 348.
[41] Sadun Emrealp, **Türkiye Yerel Gündem 21 Programı-Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı-** Ağustos 2004, İstanbul: UNDP, IULA-EMME, s. 21.

insan haklarına ve kentsel haklara uzanan geniş bir çerçevede ele alınması gereğinin altını çizmektedir.[42]

Esas olarak, "Gündem 21", sürdürülebilir kalkınma hedefini gösterirken, bu hedefe ulaşmanın tek yolu olarak "küresel ortaklık" kavramını gündeme getirmektedir. Bu kavram ile birlikte, tüm dünyada, merkezi ve hiyerarşik "yönetim" anlayışının yerini yeni bir model olarak sunulan yönetişim almaktadır. Bu yeni yaklaşım kapsamında, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve diğer yerel aktörler, uluslararası topluluk ve merkezi yönetimler tarafından "ortaklar" olarak görülmeye başlanmıştır. Gündem 21'in temel yaklaşımı, tüm program alanlarına yönelik finansman politikalarının belirlenmesi, yeni kaynakların yaratılması, uygulanabilir, teknik ve ekonomik araçların belirlenmesi, merkezi yönetim-yerel yönetim ilişkilerinin desantralizasyon anlayışı doğrultusunda güçlendirilmesi, hükümet ve hükümet dışı (NGO's) kuruluşlar arasında işbirliğinin geliştirilmesi gibi öncelikleri üzerine inşa edilmiştir.[43]

Bu toplantıya sunulan Eylem Planı'nda sürdürülebilirlik, yaşanabilirlik, hakçalık ve eşitlik, kentdaşlık bilinci ve yapılabilirlik kavramlarının yanında yönetişim kavramına da yer verilmiştir. Yine bu doğrultuda toplumu yönlendirmede devletin yanına bir ortak yönlendirici olarak sivil toplumun getirilmesi de aynı eylem planında yer almıştır. Habitat II, sorumluluk anlayışını; yerel, ulusal ve uluslararası alanla bağlantılandırarak küresel bir bilinç oluşturmayı amaçlamıştır. Yerel yönetişim kavramının kapsamına giren bir diğer konu ise yerel alanda alternatif hizmet sunma yöntemlerinin uygulanabilmesidir. Türkiye'de bu yaklaşım hem ulusal hem de yerel yönetim düzeyinde özelleştirmeyle sınırlı kalmıştır. Oysa yönetişim gereği toplumsal işbölümünün başarılması, yeni aktör ve araçların yönetsel süreçlere katılması ve alternatif denetleme araçlarının geliştirilmesi gerekmektedir. Devletin olabildiği ölçüde ekonomiden çekilmesi ve yalnızca yönlendirici işlev üstlenmesiyle yerel ve ulusal kalkınmada daha işlevsel bir kalkınma sürecine geçilebilecektir.[44]

---

[42] Emrealp, a.g.e., s. 23.
[43] Selime Güzelsarı, "Kamu Yönetimi Disiplininde Yeni Kamu İşletmeciliği ve Yönetişim Yaklaşımları", http://yonetimbilimi.politics.ankara.edu.tr, (12.11.2007).
[44] Çukurçayır, Çok Boyutlu Bir Kavram Olarak Yönetişim …..., s. 269.

Türkiye'de Habitat ile belirlenen amaçların sadece özelleştirmeler gerçekleştirilerek sağlanılmaya çalışılmasının en temel nedeni Türkiye'nin sabit olmayan ekonomik yapısıdır. Bulunduğu coğrafya dahil bir çok nedenden ötürü tüm dünyadaki olumsuz ekonomik gelişmelerden olumsuz etkilenen; kendi içinde ise spekülatif ve dövize endeksli bir ekonomik sistemi olan ülkemizde insanların sivil toplum örgütleri aracılığı ile yönetime katılmamasının nedeni ekonomik refaha ulaşamamış olmalarıdır.

Ülkemizde durumun bu tablodan çok uzak olmasının nedeni her zaman güçlü ve merkezi bir otorite altında olma geleneğinin uzun yıllar hüküm sürmesinin yanı sıra yukarıda anlatıldığı üzere ekonomik nedenlerden ötürü rahat olmayan insanların kendileri ve beraber yaşadıkları diğer insanlar için harcayacak zaman ve enerjilerinin olmayışıdır.

Habitat II'nin en önemli katkısı sivil toplum örgütlerinin, toplumlarının ülkelerinin toplumsal ve siyasal yaşamında ne denli önemli işlevlere sahip olabileceklerine olan güveni kanıtlamalarıdır. Ülkemizde de ilgili gönüllü kuruluşlar, yerel yönetimler ve meslek kuruluşlarının yerel, bölgesel ve ulusal Habitat Gündem'leri hazırlayarak yaşanabilir, sürdürülebilir, demokratik, yoksulluğun ortadan kaldırıldığı, işsizliğe son verildiği, güvenli, sağlıklı insan yerleşmeleri için harekete geçmeleri gerekmektedir.[45]

2.2.3. BM Binyıl Bildirgesi

6-8 Eylül 2000 tarihleri arasında Birleşmiş Milletler'in New York'taki Genel Merkezi'nde, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 189 ülkenin Devlet ve Hükümet Başkanlarının katılımıyla, "yeni bir binyılın başlangıcında" yapılan liderler zirvesinde, günümüzün en güçlü ve öncelikli küresel taahhüt belgelerinden biri olarak kabul edilen Birleşmiş Milletler Bildirgesi imzalanmıştır. Bildirge'de tüm dünyada adil ve kalıcı barış sağlanması kararlılığının dile getirilmesinin ardından, dünya ölçeğinde üstesinden gelinmesi gereken en temel sorunun, "küreselleşmenin

[45] Cevat Geray, "Habitat II Kent Doruğu ve Sonrası", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi**, Sayı: 192, Cilt: 20 (Ankara, 1996), ss. 35-36.

tüm insanlık için olumlu bir güce dönüştürülmesi" olduğu vurgulanmaktadır. Bildirge'de 21. yüzyılın uluslar arası ilişkileri açısından zorunlu görülen temel ilkelerin "özgürlük, eşitlik, dayanışma, hoşgörü, doğaya saygı ve ortak sorumluluk" olduğu belirtilmekte ve bu ortak değerlerin yaşama geçirilmesine yönelik hedefler belirlenmiş bulunmaktadır. Bu kapsamda Bildirge'de özgürlük, demokrasi ve insan hakları konularındaki taahhütlerin yanı sıra, bir dönüm noktası olması öngörülen 2015 yılına kadar gerçekleştirilmek üzere, kalkınmaya ve yoksulluğun azaltılmasına yönelik sekiz hedef belirlenmiştir:[46]

- Hedef 1: Aşırı yoksulluğun ve açlığın azaltılması
- Hedef 2 : Evrensel temel eğitimin sağlanması
- Hedef 3: Cinsler arası eşitliğin sağlanması ve kadınların yapabilir kılınması
- Hedef 4: Çocuk ölümlerinin azaltılması
- Hedef 5: Ana-çocuk sağlığının iyileştirilmesi
- Hedef 6: HIV/AIDS, sıtma ve diğer hastalıklarla mücadele edilmesi
- Hedef 7: Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması
- Hedef 8: kalkınma için küresel bir ortaklık geliştirilmesi

2.2.4. BM Johannesburg Zirvesi

21. yüzyılın ilk küresel konferansı olan BM Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi, 26 Ağustos-4 Eylül 2002 tarihleri arasında Güney Afrika'nın Johannesburg kentinde düzenlenmiştir. Johannesburg Zirvesi'nde, Rio'nun ana çıktısı olan Gündem 21'in sorgulanması yerine, "sürdürülebilir kalkınma" konusundaki taahhütlerin yenilenmesine ve uygulanma mekanizmalarına işlerlik kazandırılmasına yönelik bir eylem planı üzerinde uzlaşma sağlanması hedeflenmekteydi. Zirvenin iki temel çıktısı olarak, "Uygulama Planı" ile "Johannesburg Sürdürülebilir Kalkınma Bildirgesi" benimsemiştir. Zirveye katılan tüm hükümetlerin imzaladığı Uygulama Planı, yoksulluğun azaltılması başta olmak üzere, tüketim, doğal kaynaklar, sağlık gibi konuları kapsamaktadır. Zirve'nin diğer temel çıktısı olan "Johannesburg Sürdürülebilir Kalkınma Bildirgesi"nde, Rio'dan Johannesburg'a uzanan süreç

[46] Emrealp, a.g.e., s. 24.

özetlendikten sonra, karşılaşılan sıkıntılara ve darboğazlara dikkat çekilmekte, "sürdürülebilir kalkınma" hedefine yönelik küresel taahhüt yinelenmekte, ortaklıkların önemi dile getirilmekte ve uygulamanın güçlendirilmesi gereği vurgulanmaktadır.[47]

Johannesburg Zirvesi'nin en belirgin özelliği, toplumun tüm kesimlerinin gerek hazırlık sürecinde gerek Zirve boyunca aktif katılımının sağlanması konusuna verilen önceliktir. Bu gelişmenin en önemli nedeni ise, yıllar boyunca uluslararası konferanslara sadece devlet ve hükümet düzeyinde katılım sağlandığında uygulanan politikaların sonuç vermediğinin gözlemlenmiş olmasıdır.

2.3. Yerel Yönetişim Modelleri

Yerel yönetişim; yerel demokrasinin sağlanması, hizmet kalitesinin gerçekleştirilmesi ve yerel sorunların çözümünde yerel ölçekte bilgi ve kapasitenin kullanımını gerektirmektedir.

Pierre yerel yönetişim süreçlerinin tarafsız işlemediğini, aksine, siyasal düşüncelerin partizan çekişmelerle korunup geliştirildiği süreç olduklarını savunmaktadır. Ulusal özellikle kentsel yönetişimin şekillenmesinde de etkilidir. Pierre oldukça geniş yelpazede yer alan yerel yönetişim süreçlerini İşletmeci, Kurumsal, Gelişmeci ve Refah Yerel yönetişim modelleri biçiminde sınıflandırmaktadır.[48]

2.3.1. İşletmeci Kentsel Yönetişim modeli

Son dönemlerde yeni kamu işletmeciliği adıyla anılan ve yerel yönetimlerin işletmeci özelliklerinin demokratik ve katılımcı niteliklerinin bir anlamda önüne geçtiği süreçleri anlatmaktadır. Bu süreçte dikkatler etkinlik, talep ve uzman yönetim konularında yoğunlaşmaktadır. İşletmeci yönetişim, yeni kamu yönetimi işletmeciliğinin "işletmeciler yönetsin" sloganını sürece katılımda benimsemektedir.

[47] Emrealp, a.g.e., s. 25.
[48] Palabıyık, Yönetimden Yönetişime Geçiş……., ss. 74-75.

Özelleştirme ve sözleşme yapma yöntemleriyle yerel yöntemlerin daha etkin olacağı savına dayanan yeni kamu işletmeciliği anlayışı bu kapsamda işletmeci kentsel yönetişimi temsil etmektedir. İşletmeci yönetişimin anahtar katılımcıları, kamu hizmeti üreticisi ve sunucusu organizasyonların yöneticileridir. Tüketicilerde bu çerçevede önemlidir. Kar amaçlı organizasyonlarla yapılan sözleşmeler, uzman yöneticilerin istihdamı, hizmet sağlayıcılar arasında rekabetçi ortamın oluşturulması ve seçilmiş yetkililerin rollerinin yeniden tanımlanması modelin başlıca araçlarıdır.[49]

İşletmeci kentsel yönetişimde yönetime katılma aktif olarak rol alma ya da fikir beyanı şeklinde değil daha çok beğeni, seçiş ve tepkiler ile bir katılım vardır. Çünkü uzman yönetim söz konusu iken her kişinin yönetime doğrudan müdahalesi düşünülemez. Kişiler ancak talepleri doğrultusunda yönetimde oy ve söz hakkı sahibi olabilirler.

2.3.2.Kurumsal Kentsel Yönetişim Modeli

Batı Avrupa'nın tipik küçük, endüstriyel ve gelişmiş demokrasilerinde görülmektedir. Kurumsal yönetişim; yerel yönetimleri, sosyal grupların ve diğer örgütlenmiş çıkar grupların kent politikalarının yapımı ve uygulanması süreçlerine katılımının sağlandığı sistem olarak tanımlar. Katılımcı yerel demokrasinin ancak yerel çıkarların temsili ile gerçekleşebileceği modelin ana düşüncesidir. Başlıca özelliği katılımcılık olan modelde kurumların katılımı, siyasal süreçte yer alan üst derece kuruluş yöneticilerinin katılımına tercih edilmektedir. Modelin amacı, kentsel politikalarda hizmet sunucusu kuruluşların çıkarlarını gerçekleştirmede kaynakların etkin dağılımını sağlamaktır. Ancak süreçte yer almayan seçmenler ve sosyal grupların çıkarları çoğu zaman göz ardı edilebilmektedir. [50]

Kurumsal kentsel yönetişim daha çok ortak bir kültüre sahip olan ve bazı yönleri ile çok yakınındaki topluluklardan bile ayrılan birliklerde görülmektedir. Kurumsal kentsel yönetişim bir müddet sonra merkezden iyice uzaklaşarak kantonal bir yapı kazanmaya başlamaktadır. Bu noktada her kantonun kendi yönetim yapısı,

[49] Palabıyık, Yönetimden Yönetişime Geçiş ……., s. 75.
[50] Palabıyık, Yönetimden Yönetişime Geçiş……..., s. 76.

katılım şekli ve hatta hukuki şeması birbirinden farklı olabilmektedir. Bu nedenle merkezi yapıyı bu denli zayıflatan bir yerel yönetişim modelinin ülkemiz açısından çok sağlıklı sonuçlar verebileceği düşünülemez.

2.3.3. Refah Kentsel Yönetişim Modeli

Ekonomik kalkınmışlık ya da refah kaynağı olarak kendi kapasitesinden çok ulusun geneline bağlı olan yerleşimlerde uygulanmaktadır. Kamu harcamaları bakımından merkezi hükümet gelirlerine bağlılık söz konusudur. Siyasi ve yönetsel bakımdan merkezi hükümete bağlılık sonuçta, modelde, özel sermaye ile ortakların en az düzeyde gerçekleşmesine neden olmaktadır. Modelde katılımcılar yerel yönetim yetkilileri ile merkezi hükümet bürokratlarıdır. Siyasal kayırmacılık bazı kentlerin ön planda tutulmasını gerektirebilir.[51]

2.4. Türkiye'de Uygulanan Yerel Yönetişim Araçları

2.4.1. Halk Kurultayları

Halk kurultayları halkı yerel hizmetler konusunda bilgilendirmek için oluşturulmuşlardır. Bu kurultaylarda her kesimden insanın katılımına önem verilmiştir. Halk bu kurultaylarda istek ve dileklerini yönetime aktarma imkanına sahip olmuştur.

Kurultayı düzenleyenlerin bu kurultayı düzenlemede başarılı oldukları ancak bunun yanında halkın yeterli ilgiyi göstermediği de önemli bir yakınma konusu olmuştur. Bu bağlamda katılımcı demokrasi için iyi bir örgütlenmenin yetmediği, bunun yanında o etkinliklerin amacına ulaşmasında yerel halkın belirli bir kentlilik bilincine sahip olması, sorumluluk duygusuyla çevresine sahip çıkmasının da en az örgütlenme ve yasal düzenlemeler kadar gerekli olduğunun altı çizilmelidir.[52]

---

[51] Palabıyık, Yönetimden Yönetişime Geçiş ……, s. 76.

[52] Atilla İnan, "Mahalli İdareler Kanun Taslağına Göre Demokratik Kitle Örgütlerinin Yerel Yönetimlere Demokratik Katılımı", **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, Cilt:7, Sayı: 2 (1998), s.129.

2.4.2. Halk Günleri

Belediyelerin hemen hemen tümünde belediye başkanları "halk günleri" adını verdikleri toplantılar düzenlemektedir. Bu toplantıların yapılmasındaki amaç, halkın belediye başkanları başta olmak üzere kent yöneticileriyle yüz yüze görüşmelerinin sağlanması ve halkın sorunlarını, isteklerini ve beklentilerini doğrudan başkana iletmesidir. Çünkü hemşerinin istediği her an başkanla görüşme fırsatının olmaması ve bunun ötesinde başkanla görüşmek için randevu almaktaki zorluklar bu tür günlerin düzenlenmesini gerektirmektedir.[53]

Halk günleri sayesinde halk sorunlarını direkt ve daha rahat anlatma olanağına kavuşuyor ve böylece sunulan hizmetler daha etkili ve verimli olarak vatandaşlara yansıyor.

2.4.3. Proje Demokrasisi

Yönetişim kavramının Türkiye'de yerel yönetimler düzeyinde uygulanma biçimlerinden biri de yerel yönetimlerin uygulamalarına ve projelerine halkın yabancılaşmasını önlemek, vatandaşların kendilerini ilgilendiren gelişmelerde söz sahibi olabilmelerini sağlamak amacıyla gerçekleştirilen "Proje Demokrasisi" kavramıdır. Proje demokrasisi kentlinin özellikle büyük çaplı projelerin her aşamasına katılımlarını sağlamayı amaçlamaktadır. Bilgilendirme ve ilgilendirme, geniş katılımlı toplantılar, kitle iletişim araçları aracılığıyla sağlanabileceği gibi topluluk temsilcilerinin proje ortak kurullarına doğrudan katılımı şeklinde de olabilir.[54]

Proje demokrasisi uygulamalarına örnek olarak 1990 yılında Ankara'da uygulamaya konulan Dikmen vadisi projesi gösterilebilir. Bu projelenin büyüklüğüne göre bu projelerden etkilenecek vatandaşlar örgütlenerek temsilci seçmişlerdir. Bu proje gerçekleştirilirken halkın katılımını kolaylaştırmak için ortak karar komitesi oluşturulmuştur.

---

[53] Selçuk Yalçındağ, "Belediyelerimiz ve Halkla İlişkiler", Ankara: TODAİE, Aralık 1996, s. 142.
[54] Korel Göymen, "Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Yönetişim: Gereksinmeler, Önermeler, Yönelimler",**Çağdaş Yerel Yönetimler***,* Cilt: 9, Sayı:2 (Nisan, 2000), s. 10.

2.4.4. Semt Danışma Meclisleri(SEDAM)

Yerel yönetimlerde demokratik katılımının gerçekleşmesi yönündeki en güzel uygulamalardan biri semt danışma meclisleridir. Semt Danışma Meclisleri kentte halkın taleplerinin ve isteklerinin belediyeye iletilmesini sağlar.

2.4.5. Kişisel Başvuru

Kişisel başvuru yerel toplumun belediye örgütü ve yerel hizmetlere yönelik düşünceleriyle, şikayet ve isteklerinin belirlenmesinde etkin bir araçtır. Kişisel başvuru yönetim mekanizmasının işleyişine hakim olan bir unsur olmakla birlikte yönetime gerekli bilgileri sağlayan bir yapıda oluşturulması bu amacı sağlamaya yönelik örgütsel önlemlerin alınması gerekmektedir. Kişisel başvuru mekanizması yönetilenlerden yönetime doğru bilgi akışının sağlanmasının yollarından biri olarak algılanabilir.[55]

Yurttaşın kamu kurumlarından çekinmesi her zaman tartışılan bir konudur. Bunun nedeni kamu kurumlarında karşılaştıkları sözlü ya da sözsüz itici, tepeden bakan yaklaşımlardır. Kişisel başvuruda beklentilerin karşılanması ya da karşılanamayacaksa yurttaşı tatmin edici bilgilendirmenin yapılması oldukça önemlidir. Burada en önemli rol çalışana düşmektedir ki çalışanda hizmet içi eğitim süreçlerinden geçmelidir.[56]

2.4.6. Muhtar Toplantısı

Hizmetlerin yürütülmesi açısından muhtarlara büyük görevler düşmektedir. Muhtarlar belediyelerin en önemli yardımcılarındandır. Sorunlara birlikte çözüm yolları aramaktadırlar.

---

[55] Sultan Kavili, "Kent Yönetimine Katılım ve Türkiye'de Yerel Gündem 21Uygulamaları", (Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001), s. 166.
[56] M. Akif Çukurçayır, **Yurttaş Odaklı Yerel Yönetim**, İstanbul: Çizgi Yayınları, Mayıs 2003, s.86.

2.4.7. Dilekçe

Dilekçeler belediyeler için önemli bir bilgilendirme kaynağıdır. Ülkemizde dilekçe yoluyla bireysel çıkarların korunması olanağı, yasal bir hak olarak düzenlenmiştir. Bunun yanında kamusal sorunlar ve kamusal çıkarların korunması amacıyla son yıllarda çeşitli yasalarda bireysel başvuru hakkı tanınmıştır.[57]

2.4.8. Kamuoyu Araştırması

Kamuoyu araştırmaları genel yararı ilgilendiren yerel hizmetler hakkında karar vermeden önce yerel topluluğun konu üzerinde ne düşündüğünün belirlenmesinde kullanılabilecek önemli bir yöntemdir. Genel olarak kamuoyu araştırmaları , kamuoyunu temsil etmek üzere seçilen bir örnek grubunu oluşturan bireylerle görüşerek veya anket soru kağıdı gönderilerek belirli bir yada birkaç konu hakkındaki eğilimlerini, görüşlerini, kanaatlerini ya da kimi zaman tutum ve davranışlarını belirlemek üzere yapılan araştırma şeklinde tanımlanmaktadır.[58]

2.4.9. Referandum

Referandum bir diğer önemli mekanizmadır. Bir yerel yönetime katılım olanaklarını çok büyük ölçüde genişleten bir uygulama referandum. Ayrıca yurttaş sorumluluğu konusunda genel seçimlerde oy kullanmanın ötesinde yurttaşın önüne seçim yapabileceği, tercih yapabileceği yeni bir alan açmak açısından son derece önemlidir.Referandum yurttaşlarla tartışma için uygun bir kamusal forum fonksiyonuna sahip ve yine referandumun son derece önemli bir fonksiyonu; bazı özel çıkar çevrelerinin, kent içinde mafyalaşmış çevrelerin yerel yönetim etkileri üstünde kurabilecekleri muhtemel baskıları belirli ölçüde ortadan kaldırabilecek bir yöntem.[59]

---

[57] Çukurçayır, Yurttaş Odaklı…….., s. 193.
[58] Şerif Öner, "Belediyelerde Yönetime Katılmada Halkla İlişkilerin Rolü ve Önemi", **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi** ,Cilt: 3, Sayı:2 (Nisan- Haziran, 2001), s. 108.
[59] Aydın Köymen , "Yerel Yönetimler ve Demokrasi", 29 nisan 2003, http://www.mimarlarodasiankara.org/?id=635. (01.11.2007)

2.4.10. E-Belediyecilik

E-belediyecilik ile hem vatandaş-yerel yönetim arasındaki, hem de vatandaşların kendi aralarındaki iletişimin en üst düzeye çıkarılması hedeflenmektedir.Ülkemizde de benzerlerini gelişmiş ülkelerde de sıkça gördüğümüz bazı belediye web sitelerinde, belediyelerin verdiği hizmetler, devam eden projelerin son durumları ve yapılan yatırım miktarları, tüketici şikayet merkezleri gibi bilgi ve hizmetleri bulmak mümkündür. Vatandaşlardan geribildirim almak için web sitesine konulan iletişim kanalları da bir hayli fazladır.[60]

E-belediyecilikle birlikte vatandaşın yaşam kalitesi artacaktır. İnsanlar belediye ile ilgili tüm işlemlerini belediyeye gelmeden halledebilecek, her tür ödemelerini yapabilecek, beyan ve bildirim yapabilecek, belediye anketlerine katılarak yönetim kararlarına katkı verebileceklerdir.

2.4.11. Yerel Gündem 21

Yerel halk ile belediye arasında iletişimi sağlamaya yönelik en önemli model Yerel Gündem 21 modelidir. Yerel gündem 21 programı yerleşim üzerinde etkisi olan ve etkilenen tüm kurumlar ve kişilere sorumluluklar yükleyen kapsamlı bir belgedir. YG-21 programı, en şeffaf bir şekilde, kamu kuruluşları, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları üçgeninde yerel karar alma süreçlerini oluşturarak, Türkiye'de yeni bir yerel yönetişim modelinin gelişmesini sağlamıştır. Bundan sonraki tüm kısımlarda Yerel Gündem 21 incelenecektir.

[60] Çukurçayır, Yurttaş Odaklı……., a.g.e., s. 193.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
YEREL GÜNDEM 21

3.1. Sürdürülebilir Kalkınma ve Gündem 21

Sürdürülebilir kalkınma bugünün gereksinim ve beklentilerini, gelecek kuşakların kendi gereksinimlerini ve beklentilerini karşılama olanaklarını tehlikeye atmaksızın karşılamaktır.

Yerel Gündem 21'in dayanağı olan sürdürülebilir kalkınma kavramının temelleri, Haziran 1972'de Stockholm'de yapılan 113 ülkeyi bir araya getirdiği ve ilk küresel çevre toplantısı olduğu ifade edilen "İnsan ve Çevresi Stockholm Konferansı"nda atılmıştır. İlk kez çevre sorunlarının resmi düzeyde ulusların gündemine girdiği ve çevre ile kalkınma konularının bütünleştirilmesinin gereğine değinilen bu konferanstan sonra yayınlanan Stockholm Bildirgesinde, "çevrenin taşıma kapasitesine dikkat çeken, kaynak kullanımında kuşaklar arası hakkaniyeti gözeten, ekonomik ve sosyal gelişmenin çevre ile bağlantısını kuran ve kalkınma ile çevrenin birlikteliğini vurgulayan ilkeler sürdürülebilir kalkınma kavramının temel dayanakları olarak ortaya konmuştur.[61]

Yerel yönetimlerin dünya ölçeğindeki çevre kuruluşu niteliğini taşıyan ICLEI-Uluslararası Yerel Çevre Girişimleri Konseyi tarafından sürdürülebilir kalkınma, gelecek kuşakların yaşam düzeylerini tehlikeye atmadan ve bu günün sorunlarını çözerken geleceği yaşanmaz hale getirmeden, toplumların esenlik ve gönenç artışının sağlanabilmesini ifade edecek şekilde tanımlanmaktadır.

Sürdürülebilir kalkınma kavramının amaçları incelendiğinde; büyümeyi canlandırmak, büyümenin kalitesini değiştirmek, sürdürülebilir bir nüfus düzeyini garantiye almak, kaynak tabanını korumak ve zenginleştirmek, teknolojiyi yeniden

[61] Emrealp, a.g.e., s. 14.

yönlendirmek, karar vermede çevre ile ekonomiyi birleştirmek en dikkat çekici amaçlar olarak karşımıza çıkmaktadır.[62]

Sürdürülebilir kalkınma süreci yerel düzeyde üç gelişme süreci ile tanımlanmaktadır. Bunlar; ekonomik, toplumsal, ekolojik gelişme süreçleridir. Her birinin kendine özgü gerekleri olan bu üç gelişme süreci çoğu zaman birbiriyle çelişmektedir. İşte bu noktada bu gelişme süreçlerinin birbiriyle dengede olduğu sürece sürdürülebilir kalkınmadan bahsedileceği vurgulanmaktadır.

3.2. Yerel Gündem 21'e Geçiş

1992 yılında Birleşmiş Milletler Rio Çevre ve Kalkınma Konferansı'nın bir ürünü olan Gündem 21 'sürdürülebilir gelişme'ye yönelik bir eylem planıdır. 21. yüzyılın gündemini oluşturmayı amaçlayan Gündem 21, tüm insanların temel gereksinimlerinin karşılanmasını, yaşam standartlarının iyileştirilmesini, ekosistemlerin korunmasını ve daha güvenli bir geleceğe giden yolun yapı taşlarının döşenmesini hedeflemiştir. Gündem 21 ile benimsenen temel hedefleri gerçekleştirebilmek amacıyla dünyadaki tüm yerel yönetimlere, beldelerinde katılımcı bir süreci başlatmaları ve kendi kentlerinin Yerel Gündem 21'ini oluşturmaları yönünde küresel bir çağrı yapılmıştır.[63]

Gündem 21 insanlığın son iki-üç yüzyıllık tarihinin ve vaat edip de başaramadıklarının bir muhasebesini yapmayı ve yönetim, kalkınma ve çevre sorunlarını birlikte ele alarak kalıcı çözümler üretmeyi amaçlar. Esas olarak da, sanayi devrimiyle birlikte günümüze kadar üzerinde pek düşünülmeksizin uygulanan iktisadi ve teknolojik faaliyetin yerel-ulusal ve dünya ölçeğinde yeniden gözden geçirilmesi amacını güder.[64]

---

[62] İ. Gökdayı, **Çevrenin Geleceği-Yaklaşımlar ve Politikalar-**, Ankara: Türkiye Çevre Vakfı, 1997, s. 170.
[63] Şenol Adıgüzel ve Muharrem Güneş, "Yerel Gündem 21'den Yerel Eylem 21'e: Yerel Gündem 21 Projesi'nin Temel Hedefleri Açısından Bir Değerlendirme", **Mülkiye 246**, Ankara, (Bahar 2005), s. 209.
[64] Emre Bağce, "Sürdürülebilir Kalkınma ve Gündem 21", **Yerel Siyaset**, Yıl:1, Sayı:3 (Mart, 2006), s. 48.

1992 BM Rio Yeryüzü Zirvesi'nin en önemli çıktılarından birisi olan Yerel Gündem 21 projesi, ortak gelecek vizyonuna yönelik, yerel eylem planlama sürecidir. Çevre ve yaşam kalitesinin geliştirilmesini hedefleyen program yönetişim ilkesini esas alır. 140 ülkede uygulanmakta olan YG-21, katılımcı-demokratik yerel yönetim anlayışı temelinde oluşturulmuştur. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın desteğiyle 85 ülkede başlatılan YG-21 programları için BM Genel Sekreteri'nce hazırlanan "Yerel Gündem 21'in Uygulanması" başlıklı raporda "Yerel Gündem 21 girişimleri, yerel düzeyde katılımın en başarılı şemsiyesi" olarak tanımlanmaktadır."Türkiye'de YG-21'lerin Teşviki ve Geliştirilmesi", "Türkiye'de YG-21'lerin Uygulanması" ve "Türkiye Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Yoluyla BM Binyıl Bildirgesi Hedefleri ve Johannesburg Uygulama Planı'nın Yerelleştirilmesi" şeklinde üç ana hedefle şekillenen Yerel Gündem 21 programı; kent konseyleri, çalışma grupları, gençlik parlamentosu, özel ilgi grupları, mahalle yönetimleri ve eylem planları gibi katılımcı mekanizmaları içerir.[65]

3.3. Türkiye'de Yerel Gündem 21

Günümüzde üç aşamadan oluşan YG 21'in birinci aşaması olan 'Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Teşviki ve Geliştirilmesi Projesi' Eylül 1997 içerisinde UNDP , T.C. Hükümeti ve IULA-EMME (Uluslar arası Yerel Yönetimler Birliği, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı) tarafından imzalanarak uluslararası bir antlaşma niteliği kazanmıştır. Proje 6 Mart 1998 tarihinde T.C. Resmi Gazetenin Mükerrer sayısında yayınlanmıştır. Yerel Gündem 21 uygulamalarını başlatan belediyelerimiz açısından İçişleri Bakanlığı'nın 19.03.1998 tarihli genelgesi teşvik edici olmuştur. Projenin amacı Türkiye'deki yerel yönetimler tarafından Yerel Gündem 21 aracılığıyla öncelikle yerel, sürdürülebilir gelişme sorunlarının çözümüne yönelik uzun dönemli, stratejik bir planın hazırlanması ve uygulanması yoluyla yerel düzeyde Gündem 21'in hedeflerine ulaşılmasıdır.[66]

Temel hedefler ise şöyle sıralanabilir; Yerel Gündem 21 projesine katılan yerel yönetimlerin sayılarında artış sağlamak, yeni proje ortağı kentlerde katılımcı

[65] " İyi Yönetişim ve Kaliteli Yaşam", Tesev Dünya Bankası Projesi, http://www.tesev.org.tr/etkinlik/iyi_yon_kal_yasam_anasayfa.php (10.05.2006)
[66] Karaman, Habitat II……, s. 349.

süreçler oluşturmak, yeni proje ortağı kentlerde eylem planları hazırlanmasını sağlanmak, halkın bilgilendirilmesine ve uluslararası tanıtımına yönelik kampanyalar düzenlenmek ve Yerel Gündem 21 sürecinin uzun dönemli sürdürülebilir destek görmesini sağlanmak.

Halk katılımını ve yerel karar alma uygulamalarını ilke olarak dile getiren ve başlangıçta sıcak bakılmadığı vurgulanan projenin hedef yararlanıcıları; yerel yönetimler, muhtarlıklar, STK ve diğer yerel ilgi grupları ve genel olarak belde halkıdır. Yerel yönetimler açısından temel hedef, projenin yayılmasını sağlamak ve bu amaç doğrultusunda muhtarlıkları, STK'yı ve özel sektörü harekete geçirmektir.[67]

Diğer yandan bu proje ile belediyeler ve muhtarlıklar arasında organik bağların geliştirilmesinin sağlanacağı, böylelikle "hizmette halka yakınlık" ilkesi doğrultusunda, muhtarlıkların yerel topluluklara en yakın yerel düzeyi olarak işlev göreceği bir yapı oluşturulacağı ifade edilmektedir. "Yapabilir kılma" ve "Katılım" ilkelerinin çok aktörlü yönetişimi gerektirmesi inancı STK, vakıflar, meslek odaları, ticaret ve zanaat dernekleri, sendikalar ve diğer yerel aktörler ile yerel yönetimler arasında yeni bir ilişki biçiminin kurulmasını gerekli kılmaktadır.[68]

3.3.1. "Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Uygulanması Projesi

Birleşmiş Milletler 1992 Rio Konferansı'nın ürünü olan Gündem 21, kalkınma ve çevre arasında denge kurulmasını hedefleyen "sürdürülebilir gelişme" kavramının yaşama geçirilmesine yönelik bir eylem planı niteliğini taşımaktadır.

Habitat II Konferansı sonrasında Türkiye'deki bazı yerel yönetimlerin öncülüğünde başlatılan Yerel Gündem 21 uygulamalarına destek olabilmek amacıyla, IULA-EMME – Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı'nın yönlendiriciliğinde, "Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Teşviki ve Geliştirilmesi" başlıklı bir proje geliştirildi. UNDP – Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın desteğiyle, 1997 yılının sonlarına doğru yaşama

[67] Resmi Gazete, 1998:886; 2001:7
[68] Resmi Gazete, 1998:887; 2001:7

geçirilen proje, yaklaşık iki yılı kapsayan bir uygulama dönemi sonunda, geride bıraktığımız yüzyılın bitimine denk düşecek şekilde tamamlandı.

3.3.1.1. Amaç ve Hedefler

Proje kapsamında, yerel yönetişimin güçlendirilmesine yönelik olarak, sivil toplumun karar alma sürecine katılımının ve yerel yatırımlarda söz sahibi olmasının sağlanması amaçlandı. Proje'nin temel hedefleri:[69]

- Yerel Gündem 21'e katılan yerel yönetimlerin sayısında artış sağlanması ve yeni proje ortağı kentlerde katılımcı süreçlerin oluşturulması.
- Yeni proje ortağı kentlerde eylem planları hazırlanmasını, mevcutlarda da bunların uygulanması.
- Bir yandan halkın bilgilendirilmesine yönelik kampanyalar, öte yandan da uluslararası tanıtım yapılması.
- Yerel Gündem 21 sürecinin uzun dönemli sürdürülebilir destek görmesinin sağlanması.
- Marmara depremi sonrasının yeniden yapılanma sürecinde Yerel Gündem 21'in önemli bir işlev görmesi.

3.3.1.2. Proje ortakları

IULA-EMME'nin koordinatörlüğünde yürütülen Proje, "ortaklık" yaklaşımının yalnızca ulusal değil, uluslararası ölçekte de en geniş kapsamlı ve etkileyici uygulamalarından birini sergiledi. Proje ortakları arasında, Akdeniz Belediyeler Birliği, Doğu Karadeniz Belediyeler Birliği, Ege Belediyeler Birliği, GAP Belediyeler Birliği ve Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği de yer aldı. ICLEI – Uluslararası Yerel Çevre Girişimleri Konseyi, WALD – Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi de, projeye çok-yönlü destek sağlayan ortaklar arasında yer aldı. Gençliğe yönelik çalışmaların

[69] Aşama I-"Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Teşviki ve Geliştirilmesi" Projesi, Mayıs 2001, http://www.la21turkey.net/index.php?pages=topic&op=cat&cid=106 (27.09.2007)

koordinasyonu ise, proje ortakları arasında yer alan Habitat ve Gündem 21 Gençlik Derneği tarafından üstlendi.

Proje ortağı kentlerde *Yerel Gündem 21*'in şemsiyesi altında düzenlenen mahalle toplantıları yaygınlaşmaya başladı. Bu konuya öncelik veren belediyelerin desteğiyle kurulan mahalle ölçekli merkezler, öncü uygulamalar olmanın sorunlarını göğüsleyerek, halk eğitimi programlarıyla, sağlık merkezleriyle, sanatsal etkinlikleriyle ve diğer yönleriyle, belediyelerin mahalleye ulaşmasının başarılı uygulamalarını sergilediler.

Bu uygulamaların başarılı olması için kadın ve gençlerin etkin katılımı önemli bir rol oynamaktadır. Kadın platformlarının sayısında artış sağlanmıştır. Bununla birlikte proje ortaklarının bedensel ve zihinsel engellilere, yaşlılara ve korunmaya muhtaç çocuklara yönelik politikalara ve uygulamalara yer vermeye başladığı da görülmektedir.

Proje ortağı yerel yönetimlerin, kendi Yerel Gündem 21 süreçlerini desteklemek amacıyla sağladığı önemli katkılar sonucunda, proje kentlerinin birçoğunda belde halkının hizmetine giren "Yerel Gündem 21 Evleri", yerel ortakların buluşma ve birlikte iş yapma merkezleri olmayı sürdürmektedir. Tüm bu çalışmaların yerel koordinasyonu, proje ortağı kentlerde oluşturulan *Yerel Gündem 21* Genel Sekreterlikleri tarafından sağlanmaktadır.

3.3.1.3. Hedefler, Çıktılar ve Faaliyetler

Proje'nin ikinci aşaması için belirlenen temel hedefler, bunların çıktıları ve bu hedef ve çıktılara ulaşılmasına yönelik faaliyetler şöyledir;[70]

İlk temel hedef; 50 kentte yerel yönetişimin güçlendirilmesine yönelik olarak, sivil toplumun karar alma sürecine katılımının ve yerel yatırımlarda söz sahibi olmasının sağlanmasıdır.

[70] Aşama II- "Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Uygulanması", Uygulama Dönemi: 2000-2003 http://www.la21turkey.net/index.php?pages=topic&op=cat&cid=105 (01.10.2007)

Birinci temel hedefin çıktıları şunlardı; dengeli bir coğrafi dağılım esasında, Yerel Gündem 21'e, belde halkı ile birlikte katılan yerel yönetimlerin sayısında artış sağlanmalı. Projeye yeni ortaklar olarak katılacak yerel yönetimler belirlenmeli ve kesinleştirilmeli. Yeni proje ortağı kentlerde, kent konseyleri veya benzeri, kent ölçeğinde katılımcı platformlar oluşturulmalı. STK'lar, özel sektör, işçi sendikaları, meslek odaları, akademik kuruluşlar, kamu kuruluşları ve diğer yerel ilgi grupları için yuvarlak masa toplantıları düzenlenmeli. Bunun yanında yerel planlama sürecine kadınlar ve gençler ile çocukların, yaşlıların ve engellilerin etkin katılımını sağlamaya yönelik yuvarlak masa toplantıları düzenlenmelidir..

İkinci temel hedef; oluşturulacak bir mekanizma aracılığıyla Yerel Gündem 21 süreçlerinin, yerel karar almayı etkilemesinin sağlanmasıdır. Bu temel hedefin, kendi başına önemli bir program alanı ve alt program alanları oluşturan tek bir çıktısı bulunmaktadır. Bu da Yerel Gündem 21 Eylem Planlarıdır. Bu kapsamda: "Mevcut Durum Raporu" hazırlanmalıdır. Hazırlanan Yerel Gündem 21 eylem planlarının, ilgili kent konseylerinde ve benzeri katılımcı forumlarda, ardından da Belediye Meclislerinde tartışılmalı ve hazırlanan yerel eylem planı ile proje ortağı belediyenin ve ilgili kamu kuruluşlarının planları, programları ve bütçe öncelikleri arasında işlevsel bağlar kurulmalıdır.

Üçüncü temel hedef; halkın süreç konusunda bilgilendirilmesi sağlanarak, Yerel Gündem 21'e katılımın arttırılması; yurtdışında sürecin tanıtılması yoluyla uluslararası desteğin arttırılmasıdır. Bunun için halkın bilgilendirilmesine yönelik kampanyalar yapılmalı. Bu kapsamda: Yerel Gündem 21 konusunda halk katılımının arttırılması ve karar vericilerin bilgi düzeyinin yükseltilmesine yönelik bilgilendirme toplantıları ve tanıtım kampanyaları teşvik edilmeli. Yeni proje ortağı kentlerde "Yerel Gündem 21 Evleri" açılması teşvik edilmeli. Ayrıca proje faaliyetleri ve çıktıları ile ilgili bilgiler ulusal ölçekte yaygınlaştırılmalı ve paylaşılmalı. Yerel Gündem 21 bülteni hazırlanmalı ve dağıtılmalı. Bunun için ülkesel ölçekteki başlıca görsel ve yazılı medya kuruluşları ile işlevsel bağlar kurulmalı ve onların bu konuya ilgi göstermesi sağlanmalı. Bunun yanında uluslararası tanıtımda yapılmalıdır. Bu kapsamda: Türkiye'nin Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Gelişme Komisyonu'na

(CSD) sunduğu raporlarda Yerel Gündem 21 süreci ile ilgili bilgilere yer verilmelidir. Bu amaçla Türkiye'deki Yerel Gündem 21 süreçlerinin ve uygulamalarının, uluslararası basında ve uluslararası televizyonlarda yer alması sağlanmalı.

Dördüncü temel hedef; Türkiye'deki Yerel Gündem 21 süreçlerinin uzun dönemli sürdürülebilir destek görmesinin ve tüm ülkeyi kapsayacak şekilde genişlemesinin sağlanmasıdır. Bunun için parlamenterler süreç konusunda bilgilendirilmeli. Bu kapsamda projenin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından sahiplenilmesine yönelik bir kampanya başlatılmalı. Bununla birlikte ülkesel ölçekteki başlıca özel sektör kuruluşları ile işlevsel bağlar kurulmalı ve yerel düzeyde küçük ve orta ölçekli işletmelerin Yerel Gündem 21 uygulamalarına etkin katılımını sağlanmalı. Bu kapsamda proje ortağı her belediye birliği, üyelerinin faaliyetlerini özendiren, destekleyen ve kolaylaştıran bir kurum olmayı hedeflemelidir. Belediye birliği bulunmayan bölgelerde, yeni belediye birlikleri kurulmalı. Yerel Gündem 21 uygulamalarının desteklenmesine yönelik özel bir fon oluşturulmalıdır.

Beşinci temel hedef ise 17 Ağustos 1999 Marmara depremi sonrasındaki yaraların sarılması ve yeniden yapılanma sürecinde Yerel Gündem 21'in yapabilir kılıcı ve kolaylaştırıcı bir rol oynamasının sağlanmasıdır. Bunun için yeni proje ortağı kentlerin belirlenmesinde, Marmara depreminden önemli ölçüde etkilenen kentlere gerekli ağırlığın ve önceliğin verilmesi önemlidir. Ayrıca deprem bölgesindeki yerel toplulukların, ilgili Yerel Gündem 21 süreçlerine etkin olarak katılımının teşviki gibi konular önem kazanmaktadır.

Yukarıda ayrıntıları verilen projenin kabulü ile Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin örgütlenmesi belediyelerin çatısı altında kurulan YG 21 Müdürlükleri ile oluşturulmuştur. İçeriğinde ise oluşturulan kent konseyleri, çalışma grupları, genel sekreterlik, kadın platformları ve gençlik konseyleri yer almakta ve bu gruplar çerçevesinde çalışmalar yürütülmektedir. Kent konseyleri kentin bütün bileşenlerini temsilcilik düzeyinde bir araya getiren ve geniş katılımlı toplantılar yapmayı hedefleyen bir düzenlemedir. Çalışma grupları, gönüllülük temelinde, çalışma

alanları konusunda sınıflandırma yapılarak, ihtiyaca göre ve sayıları kentten kente değişen gruplardan oluşturulmaktadır. Bu grupların hedefleri ise kendi alanları ile ilgili konularda var olan sorunları tespit etmek ve çözmeye çalışmak olmaktadır.[71]

3.4. Yerel Yönetimler ve Yerel Gündem 21

Demokrasinin bir yönetim biçimi olarak yaygınlaşmasından itibaren uygulamalardan ortaya çıkan sonuç, temsili demokrasinin halkın yönetime katılmasını ve yönetimde söz ve karar sahibi olmasını sağlayamadığıdır. Siyasal demokrasiden söz edebilmekle birlikte, yönetsel demokrasiden bahsetmenin mümkün olmadığı bu sonuç, yeni demokrasi formlarının aranmasına neden olmuştur. Demokratik uygulamaların çoğulcu ve katılımcı politikaların en somut biçimde gerçekleşme olanağını ve ortamını bulduğu yerel yönetimler bu arayışların doğal olarak ana eksenini teşkil etmiştir. Katılımcı demokrasi olarak tanımlanan bu yeni form içinde yeni bir yönetim model ve anlayışı da ortaya çıkmaya başlamıştır. Artık geleneksel yönetim anlayışının yerini katılımcılığa ve ortaklıklara dayalı "çok aktörlü yönetim" olarak tanımlanan yeni bir yönetim anlayışının aldığı görülmektedir.[72]

Bir arada yaşayan insanların sayısının artması ile beraber insan ilişkileri karmaşıklaşmış ve bu noktada iş bölümü önem kazanmaya başlamıştır. Bir kısım insanlar üretim, bir kısmı güvenlik işini üslenirken bir kısım insanlar ise bu sınıflar yani gruplar arasındaki ilişkileri düzenleme işini üstlenmişlerdir. Ancak zamanla daha da karmaşıklaşan yaşam karşısında yönetici sınıfın yönetilenler arasında yeteri kadar var olamaması bir çok sorunu da beraberinde getirmiştir.

Halkın, yönetime katılımına duyulan ihtiyacın daha iyi anlaşılması, hükümetlerin sınırlı kapasiteleri karşısında uğranılan hayal kırıklığı, sivil toplum örgülerinin çeşitlenmesine ve giderek önem kazanmasına yol açmıştır. Devlet dışında tüm kuruluşları içeren, devletçe düzenlenmeyen toplumsal ilişkiler alanında, sivil

[71] Sultan Kavili Arap, "Yerel Gündem 21 ve Yerel Yönetişim", **Yerel Yönetimler Kongresi**, 3-4 Aralık 2004, s. 165.
[72] Nizam Uzan, "Belediyeler ve Yerel Gündem 21", **Çağdaş Yerel Yönetimler**, Cilt 8, Sayı 2 (Nisan, 1999), s. 99.

toplum kuruluşları içinde daha özel bir konumda bulunan "gönüllü kuruluşlar"da demokratik kitle örgütleri olarak önemli roller üstlenmiştir.

Bu değişimden hareketle gerçekleştirilen Rio Deklarasyonu, Gündem 21'in işaret ettiği sorunların ve getirilen çözümlerin kökleri genellikle yerel faaliyetlere dayalıdır. Öngörülen hedeflere ulaşılmasında "yerel otoritenin katılımı" ve "işbirliği" belirleyici faktörler olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle de 1996 yılına kadar her ülkede yerel otoritelerin kendi yörelerindeki insanlarla, yerel kuruluşlarla ve özel sektörlerle görüşerek kendi bölgeleri için "Yerel Gündem 21" üzerine anlaşma sağlamaları hedeflenmiştir.[73]

Yerel Gündem 21 sürecini benimseyen ve kurumsallaştırılan belediyelerde; karar alma, uygulama ve izleme süreçlerine halkın doğrudan ya da sivil toplum örgütleri vasıtasıyla katılımına imkan sağlanması, yönetsel süreçlerdeki yetersizlikleri ortadan kaldırabilecek, aynı zamanda yaratılan kaynağın kentin öncelikleri doğrultusunda kullanılmasına ve şeffaf bir belediye yönetimi modelinin oluşumuna katkı sağlayabilecektir.[74]

3.5. Neden Yerel Gündem 21?

Kent devletinden ulus devlete doğru olan tarihsel değişim, demokrasinin sınırlarını ve olanaklarını da etkilemiş ve değiştirmiştir. Globalleşme ile açıklanan yeni dünya düzeninde ulus devlet ile açıklanamaz duruma gelen ulusal ve uluslararası ilişkiler, "temsil sorununu" tartışma alanına sokmuştur. Bu açıdan bakıldığında yerel, bölgesel, uluslar üstü kademelenmesi çerçevesinde temsil önem kazanmıştır. Hemşehri sorumluluğu esasen demokratikleşme ve katılım tepeden değil, tabandan yayılarak geliştirildiğinde başarıya ulaşılabilir.[75]

Ekonomik ilişkiler, çevre ideolojisi ve iletişim kolaylıkları, tarihsel gelişim içinde küreselleşmeyi teşvik etmiş, bu değişimde yerelliğin önemini arttırmıştır. Günümüzde devletin gücünün sorgulanması kente de yeni bir anlam kazandırmış,

[73] Karaman, Habitat II……, s. 351.
[74] Uzan, a.g.m., s. 100.
[75] Karaman, Habitat II…….. , s.356.

"kent özerkliğini" ana tema haline getirmiştir. Kentler yerel ve küresel ilişki ağlarının kesişme noktası olmakla kalmayıp, yüzyıllar boyunca o yörenin kültür mirasını da yansıtmaktadır.[76]

Yerel yönetim kültürümüzde, vakıf, imece, lonca, avarız sandıklarında olduğu gibi birliktelik vardır. Ancak zaman içinde ihtisaslaşma ve işbölümü ile birlikte iş görme isteği yok olmadıysa da azalmıştır. Bilindiği gibi 1580 sayılı Belediye Kanunu md. 13 "hemşehri hukuku" başlığı altında, hemşerinin hak ve borçlarına yönelik düzenlenmiştir. Hemşerinin seçme ve seçilme, belde için yaratılan hizmetlerden istifade hakları ile belde hizmetlerine katılma borcu bulunmaktadır. Bu hükmün yeni söylemi "kentli hakları"dır. O halde kentli hakları uygulama açısından yepyeni bir şey olmasa da katılım ruhunu canlandırması, sorumluluk anlayışının tazelenmesi gerekliliğini hatırlatması yönüyle yenilikçidir. Buna göre bir anlamda Gündem 21, 21. yüzyıla hazırlık olarak birlikte yerleşimi geleceğe taşıma çalışmalarıdır. Bu felsefe köy ve özellikle belediye kanununda yer almaktadır. Özetle Gündem 21 Hemşehrilik hukukunun modern söylemidir.[77]

Cumhuriyetten bu yana birçok hizmetin belediyelerce üstlenilmesi ve belediyelerin ekonomik yetersizlikleri, belediyeleri sızlanan duruma getirmiştir. Gündem 21 ile halk yönetime doğrudan katılmış ve doğrudan kontrol şansını elde etmiştir.

Yerel Gündem 21'e genel bakış halkın yönetime doğrudan katılması ve böylece kendi ile ilgili sorunlara daha kolay çözüm bulması şeklinde belirmesine rağmen diğer yandan da belediyeler için hem bir gönüllü ordusunu hem de bazı kent gereklerinin neden karşılanmadığını ifade etmekte en uygun araçtır belki de.

[76] Karaman, Habitat II……., s. 356.
[77] Karaman, Habitat II……., s. 357.

3.6. Yerel Yönetim Sürecinde Yerel Gündem 21'lerin İşlevleri

Yerel yönetim sürecinde YG 21'ler aşağıdaki işlevleri yerine getirmektedir.[78]

- Yerel karar alma süreçlerine katılımı geliştirici işlevi

Temsili demokrasinin özellikle kent yönetiminde işlevselliğini yitirdiğini söyleyen Yerel Gündem 21 gerek Kent Konseyleri gerekse de STK'lar ile karar alma süreçlerine katılmayı gerçekleştirmektedir.

- Kentsel yaşamı kolaylaştıran almaşık projeler geliştirici işlevi

Kentteki sorunlarla en geniş anlamıyla karşılaşan yönetilen sınıfının kendi sorunlarına kendi yöntemleriyle ürettikleri çözümler ile karşı gelmelerini ifade etmektedir .

- Geliştirilen almaşık projelere finansman sağlayıcı işlevi

İnsan ihtiyaçlarının artması ile beraber sınırlı kaynaklarla yeteri kadar karşılanamayan ihtiyaçların daha doyurucu şekilde karşılanması amacıyla geliştirilen alternatif projelere finansman sağlama işi de yine Yerel Gündem 21 tarafından yapılmaktadır.

- Yerel yönetimsel dizgenin önünü açıcı ve sorun çözücü işlevi

Toplum içinde yaşayan insan iş bölümü ilişkisi içinde ister istemez kendi yerini almak zorundadır. Bu nedenledir ki toplumda mevcut olan sorunları en iyi bilen de odur. Elbette ki bu sorunlara kendine en uygun gelecek olan çözümü bulma işi de ondadır. Bu nedenle geniş kitlelerin katılımını hedefleyen yerel Gündem 21 yönetişim sisteminin önünü açacaktır ve sorun çözmede daha işlevseldir.

- Demokratik yaşamın yerleşmesine katkı sağlayıcı işlevi,

Temsili demokrasilerde halkın kendisini seçtiği temsilcilerle temsil etmesi anlayışı hızla artan nüfus karşısında işlevselliğini özellikle yerel yönetimler bazında tamamen yitirmiş haldedir.

- Kentsel yaşam kalitesinin iyileştirilmesini sağlayacağı işlevi

[78] Adıgüzel, a.g.m., s. 52.

- Yetişmiş ve kent sorunlarına duyarlı insan kaynağı oluşturma işlevi

- Baskı grubu olarak kentsel sorunların çözümü sürecine katkı sağlayıcı işlevi

3.7. Yerel Gündem 21 ve Yerel Yönetişim

Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de kök salmaya başlayan yönetişim yaklaşımı yerel düzeydeki ilişkilerin niteliğini değiştirmekte ve "birlikte yönetim" anlayışının yerleşmesini gerektirmektedir. Bu süreç yerel yönetimler ile sivil toplum kuruluşları ve diğer ortaklar arasında yatay ve demokratik bir biçimde örgütlenmiş, yeni bir ilişkiler sistemi kurulmasını zorunlu kılmaktadır.[79]

Yerel gündem 21 sürecini sahiplenen ve buna bağlı olarak yerel yönetişim anlayışını yeni bir "yönetim ahlakı" olarak benimseyen yerel yönetimlerimiz, katılımcı, şeffaf, hesap vermeye ve demokratik denetime açık bir yerel yönetim anlayışının gelişmesine ve yerleşmesine de öncülük etmiştir. Yerel Gündem 21'in özünde yer alan "yönetişim" anlayışının gelişmesi, dernekler ve vakıflar, meslek odaları, sendikalar, özel sektör kuruluşları, akademik kuruluşlar, basın yayın kuruluşları, yurttaş girişimleri gibi geniş bir yelpazeye yayılan sivil toplum kuruluşları ile yerel yönetimler arasında, "ortaklık" anlayışına dayalı yeni bir ilişki biçimi kurulmasını sağlamaktadır. Yerel Gündem 21 kapsamında kadının kentsel yaşama etkin katılımının artırılmasını ve yerel planlama ve karar alma süreçlerinde cinsiyet konusu üzerinde durulmasını sağlamayı amaçlayan, gençleri "yalnızca geleceğin yöneticileri değil aynı zamanda bugünün ortakları" olarak gören, aynı zamanda yaşlılar, çocuklar ve engellilere daha fazla ve eşit fırsat yaratmayı hedefleyen politikalara ve uygulamalara özel bir önem ve öncelik verilmektedir.[80]

Yerel Gündem 21 ile birlikte, mahalle muhtarları ile belediyeler arasında güçlü bağların kurulması kolaylaşmaktadır. Yerel Gündem 21 ile birlikte insanlar yönetime küsmek ve tepkisiz kalmak yerine sorumluluk taşımaya başlamaktadır..

---

[79] Emrealp, a.g.e., s. 39.
[80] Emrealp, a.g.e., s. 39.

3.8. Türkiye'de Yerel Gündem 21'in Öğeleri

Yerel Gündem 21'in öğeleri; kent konseyleri veya kent meclisleri, genel sekreterlik ve çalışma gruplarıdır.

3.8.1. Kent Konseyi

Kent konseyleri daha doğrusu halkın kent yönetimi konusu yeni belediye yasası ile bir yasal dayanak kazanmıştır. Konu son 15 yıllık dönemde yerel yönetimlerimizin, akademik çevrelerin, Türk Belediyeler Birliği'ne dönüş Belediyecilik Derneğinin yuvarlak masa toplantılarında ele alınmıştır.[81]

Kent konseyleri, katılımcı demokrasi arayışlarının bir ürünüdür. Bu açıdan bakınca ,

- Kent konseylerinin kuruluşu, çalışmaları ve kararlarının belediye meclisinde değerlendirilmesi
- Belediye hizmetlerine kenttaşların gönüllü katılımı
- Uzmanlık kurullarına katılım

konuları önem kazanmaktadır. Bu nedenle kent konseyleri konusunu tek başına ele almak yanlıştır.

İlk YG-21 uygulayıcısı kentler; Bursa, Antalya, İzmir ve İzmit Büyükşehir Belediyeleri kent konseylerinin kurulmasına öncülük etmiştir. Katılımı özendirmesi beklenen kent konseylerinin; örgütsüzlük, ilgisizlik, bilgisizlikten ve belediye başkanının kişisel karar ve uygulamalarında konseyleri kullanması, çeşitli baskı ve çıkar gruplarının etkileri gibi nedenlerle devamlılığı sağlayamamıştır. Mahalle merkezlerinde ise halk eğitimi programlarıyla, sağlık merkezleriyle, sanatsal

[81] Cevat Geray, "Kent Konseyleri", **Memleket Mevzuat Aylık Yerel Yönetim Dergisi**, Cilt: 2, Sayı: 15 (Eylül, 2006), Yayed, s. 19.

etkinliklerle ve diğer yönleriyle belediyelerin mahalleye ulaşmasının başarılı uygulamaları görülmektedir.[82]

Kent konseyi ile Yerel Gündem 21'in birbirine alternatif yapılardır. YG 21, sürdürülebilir kalkınma hedefi doğrultusunda katılımcı yerel eylem planlaması sürecidir. Kent Konseyi oluşturulmadan hazırlanacak eylem planlarının geçerliliği ve uygulanabilirliği sağlanamayacaktır.

3.8.1.1. Kent Konseyi'nin Kuruluşu ve Çalışmaları

Yapıları ve çalışma yöntemleri bir kentten diğerine farklılık göstermekle birlikte, Kent Konseyleri'nin genel işlevi, kentteki tüm paydaşları bir araya getirerek, tüm kenti kucaklayan bir ortak akıl oluşturulmasını sağlamaktır.

Yerel Gündem 21 süreci bağlamında "kentine sahip çıkma", "aktif katılım" ve "çözümde ortaklık" ilkelerinin bütünlüğünde, kentleri sürdürülebilir geleceğe taşıyan bir "ortaklık modeli" olarak tanımlanan kent konseyleri, yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşehrilik bilincinin geliştirilmesini, çok-aktörlü ve çok-ortaklı yönetim tarzının benimsenmesini sağlamaktadır.[83]

Belediye yasasının kent konseylerine ilişkin 76. maddesi şöyledir:[84]

"Kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır."

Belediyeler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasi partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer

[82] Evinç Torlak, Zuhal Önez, "Bir Katılım Modeli Olarak Yerel Gündem 21'e Bakış", **Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar**, Ed: Hüseyin Özgür, Muhammet Kösecik, Ankara:Nobel Yay., 2005, s. 665.
[83] Emrealp, a.g.e., s.65.
[84] http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5215.html(06.07.2007)

ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar.

Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir.

Anlaşılacağı gibi;

- Kent vizyonu
- Hemşehrilik bilinci
- Sürdürülebilir kalkınma
- Çevre duyarlılığı
- Sosyal yardımlaşma ve dayanışma
- Saydamlık
- Hesap sorma ve hesap verme
- Yerinden yönetim

İlkelerinin yaşama geçirilmesi amaçlanmaktadır.

Yukarıda belirtilen kavram ve terimler gerçekte küreselleşmeci söylemler bağlamında geri kalmış ülkelere ulus-üstü kuruluşlarca dayatılan yeni yönetim ilke ve kavramları yansıtmaktadır. Kamu yönetiminin yeniden yapılandırılması bağlamında hazırlanan ve kimisi yasalaşan düzenlemelerde de bu özelleştirme ve yeni yönetim ilkeleri egemen olmuştur. Gerçekte bunlar, kamu yönetimi biliminde daha etkin, daha katılımcı, daha demokratik yönetim anlayışı olarak geliştirilmiş kavramlardır. Burada dikkat edilecek nokta küreselleşmenin, yeni yönetim anlayışının temel niteliğinin, özel kesim kuruluşlarının kamunun kararlarına ortak edilmesinde, bugüne değin devletin, belediyelerin kamu hizmeti olarak gerçekleştirdiği işlerin özele devredilmesinde, kenttaşa, yurttaşa "müşteri" gözüyle bakılmasındadır.

3.8.1.2. Belediye Hizmetlerine Kenttaşların Gönüllü Katılımı

Aynı yasanın "Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım" başlığını taşıyan 77.maddesi katılımcılık açısından önemlidir. Şöyle ki:

"*Belediye; sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, özürlülere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında beldede dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular."*

Amacın, hizmetlerin yapılmasında belediye ile belde halkının, kenttaşların dayanışmasının, katılmasının sağlanması olduğu anlaşılıyor. Bu katılım yasada kapsam ve yöntemleriyle tanımlanmamıştır. Burada yerel işlerin, kentsel hizmetlerin görülmesine katılış anlamı çıkıyor. Oysa hizmetin yapılmasına katılım hizmetle ilgili kararlara da katılımı içermiyor. Ülkemizde de birinci beş yıllık kalkınma planı uyarınca girişilen, olumlu sonuçlar alma, koşulları belirlenmiş olan kırsal ve kentsel toplum kalkınması yöntemlerine göre çalışma yapılması gerekir. Halk eğitiminin toplum eğitimi, sosyal hizmetlerin toplum örgütlenmesi, tarımsal yayımın yöntem ve tekniklerine uyulmadan halkın katılımını sağlamak güçtür.[85]

Hizmetlerin etkinliğini, verimliliğini artırmak, ucuza mal etmek amacı yasada vurgulanmaktadır. Burada amaç etkinlik ve verimlilik tek amaç olmamalıdır. Kenttaşın sorunlarının ayırtına varması, bunların altında yatan etmenleri, çelişkileri kavraması, kentine ve sorunlarına sahip çıkması, girişkenliği ele alarak sorunlarına belediye ile birlikte çözüm araması, çeşitli çözüm almaşıkları içinde en uygununu belirlemesi, yerel topluluğun gücünün yetmediğinde belediye desteğinin sağlanmasını istemesi önemlidir. Bu aynı zamanda bireylerin kentiyle bütünleşmesi, kentlilik bilincinin gelişmesi sonucunu doğuracak bağlamda düşünülmelidir. Yapılacak izlencelerin kişilerin, kenttaşların gönüllü katılımına yönelik olması gerektiği yasada vurgulanmaktadır. Gönüllülük, kenttaşın gereksinmesinden işe

[85] Geray, a.g.m., s.20.

başlamakla gerçekleşebilir. Bu da toplum kalkınması yönteminin önemli bir öğe ve ilkesidir.[86]

Gönüllülerin nitelikleri ve çalıştırılmalarına ilişkin yöntem ve ilkelerin İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenmesi öngörülmektedir.

3.8.1.3. Uzmanlık Kurullarına Katılım

Katılım açısından önemli bir madde de "ihtisas komisyonları" başlıklı maddedir. 24. maddeye göre;[87]

"*Belediye meclisi, üyeleri arasından en az üç en fazla beş kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabilir. Komisyonların bir yılı geçmemek üzere ne kadar süre için kurulacağı aynı meclis kararında belirtilir.*

İhtisas komisyonları her siyasi parti grubunun ve bağımsız üyelerin meclisteki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşturulur. İl ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 10.000'in üzerindeki belediyelerde plan ve bütçe ile imar komisyonlarının kurulması zorunludur.

Meclis toplantısını müteakip imar komisyonu en fazla 10 iş günü, diğer komisyonlar ise beş iş günü içinde kendilerine havale edilen işleri sonuçlandırır. Komisyonlar kendilerine havale edilen işlerle ilgili raporlarını bu sürenin sonunda meclise sunmadıkları takdirde konu meclis başkanı tarafından doğrudan gündeme alınır.

İhtisas komisyonlarının görev alanına giren işler bu komisyonlarda görüşüldükten sonra belediye meclisinde karara bağlanır.

Mahalle muhtarları ve ildeki kamu kurumlarının amirleri ile ildeki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler, sendikalar ve gündemdeki

[86] Geray, a.g.m., s. 21.
[87] Geray, a.g.m., s. 21.

konularla ilgili sivil toplum örgütlerinin temsilcileri, oy hakkı olmaksızın kendi görev ve faaliyet alanına giren konuların görüşüldüğü ihtisas komisyonu toplantılarına katılabilir ve görüş bildirebilir.

Komisyon raporları alenidir, çeşitli yollarla halka duyurulur ve isteyenlere meclis tarafından maliyetlerini aşmamak üzere belirlenecek bedel karşılığında verilir.

Türkiye'de temel sorun henüz bir demokratik yerel yönetim kültürü, yerel demokrasi geleneği oluşturulamamış olmasıdır. Türkiye'de yerel yönetim geleneğinin, kenttaşların yönetime katılması, kent yönetimini denetlemesi doğrultusunda kimi çabaların gösterildiğini biliyoruz. 1980'li yılların sonuna doğru Türkiye'de kimi belediyelerde bu konuda çalışmalar, denemeler yapılmaya başlandı.

3.8.2. Genel Sekreterlik

Yerel düzeydeki çalışmaların koordinasyonu ve kolaylaştırılması için Yerel Gündem 21 Genel Sekreterlikleri kurulmuştur. Programın yürütülmesinde kilit bir rol oynamaktadır. Yerel Gündem 21 Genel Sekreterliğinin işlevleri şunlardır:[88]

- YG-21 sürecine en geniş katılımın sağlanması hedefi doğrultusunda, yerel ortaklara ve yönetişim kavramına işlerlik kazandırılması ve geniş tabanlı katılıma dayalı toplumsal uzlaşma sağlayıcı mekanizmalar oluşturulmasına yönelik çalışmaların koordinasyonunu sağlamak.

- YG-21 eylem planlaması sürecinin, farklı bileşenlerindeki çalışmaları kapsayacak şekilde, uyumlu ve koordineli yürütülmesini sağlamak.

- Gerek katılımcı yapıların işlemesini ve gerekse eylem planlaması sürecinin yürütülmesini kolaylaştıracak her türlü düzenlemenin yapılmasını ve lojistik desteğin verilmesini sağlamak.

[88] Emrealp, a.g.e., s.109.

- Sürdürülebilir kalkınma temelinde YG-21 sürecine ilişkin eğitim ve bilgilendirme çalışmalarının yürütülmesini sağlamak.

Yerel Gündem 21 Genel Sekreterliği YG-21 yapılanmasını ayakta tutan, çok farklı kurumlar arasında köprü oluşturan bir konumdadır.

3.8.3. Çalışma Grupları

Çalışma Grupları, belirlenen öncelikli konularda derinlemesine çalışmalar yapabilecek zamana ve birikime sahip, farklı sektörlerden, kuruluşlardan ve disiplinlerden gelen kişileri buluşturmaktadır. Çalışma Grupları, yalnızca bir tartışma, düşünce geliştirme ve ortak noktalarda buluşma ortamı yaratmakla kalmayarak, ilgili konulardaki temel sorunların çözümüne yönelik eylemlerin belirlendiği bir platform işlevini görmektedir.

Çalışma Grubu başlıkları, ülkenin dört bir yanındaki kentlerde belirgin bir benzerlik taşımakla birlikte, her kentin coğrafi konumuna, büyüklüğüne ve özelliklerine bağlı olarak, yoğunlaşılan öncelikli konular belirgin farklılıklar gösterebilmektedir. YG-21 sürecindeki kentlerde oluşturulan Çalışma Grubu başlıklarına bakıldığında, en çok karşılaşılanlar arasında, Çevre, Ekonomi, Sağlık, Turizm, Eğitim, Kültür ve Sanat, Ulaşım, Tüketiciyi Koruma, Çalışma ve Sosyal Güvenlik gibi genel ve geniş kapsamlı konuların bulunduğu görülmektedir. Ayrıca, Türkiye'ye damgasını vuran konularda da Çalışma Grupları oluşturulmaktadır. Bunlara ek olarak, hemen her kentte, genel başlıklar altındaki grupların, kendi içerisinde daha özel konulara yönelen alt-başlıklara bölünerek çalıştığı veya yerele özgü bu konular için ayrı Çalışma Grupları oluşturulduğu görülmektedir.[89]

YG-21 Programı'nda kadınların yerel karar alma süreçlerine ve mekanizmalarına katılımına verilen ağırlık kapsamında, kadınlar yalnızca Kent Konseyleri ve çalışma gruplarına katılmakla kalmayıp, kendi katılımcı platformlarını ve sonrasında Kadın Meclisleri'ni oluşturmaktadır. YG-21 Kadın Meclisleri

[89] "Kent Konseyleri Çalışma Grupları", http://www.la21turkey.net/index.php?pages=topic&op=cat&cid=109&tid=293 (27.07.2007)

kadınların karar alma süreçlerine katılmasını amaçlamakla birlikte kadınların toplumsal yaşamın her alanında söz sahibi olmasını, kendi sorunlarıyla ilgili bilinçlenmesini, kendi bakış açısıyla politikalar oluşturmasını, kent yaşamına katılmasını da amaçlamaktadır.

Kadınların karar alma süreçlerine katılımında olduğu gibi, gençliğin katılımı da, hareket alanı daha kısıtlı olan bir Çalışma Grubu veya benzeri bir yapılanmanın sınırları içerisinde kalması mümkün olmayan bir konudur. Gençlik, bir yandan kendisini doğrudan ilgilendiren konularda örgütlenirken, diğer yandan da gençlik ile doğrudan bağlantılı gözükmeyen konulardaki karar alma süreçlerine katılmalıdır. Yerel karar alma sürecinin vazgeçilmez bir ortağı sıfatıyla dahil olmalıdır.

YG-21 süreci kapsamındaki katılımcı yapılar arasında özel ve ağırlıklı bir konuma sahip olan Kent Konseyleri ve Gençlik Meclisleri arasında da gerekli koordinasyon sağlanmalıdır. Gençlik Meclisi Kent Konseyinde güçlü bir şekilde temsil edilmelidir. Gençlik Meclisleri'nin, tüm çalışmalarını gerek Kent Konseyi ve gerekse YG-21 Genel Sekreterliği'nin bilgisi dahilinde ve yakın ilişki içerisinde yürütmesi gerekmektedir.

Genel bir kabul olarak, Çalışma Grupları'nın, YG-21 sürecini niteleyen temel ilkeler ve yöntemlerin ışığında, "gönüllülük" esasında çalışması öngörülmektedir. Çalışma Grubu'nun amacı, hedefleri ve çalışma ilkeleri açıkça ortaya konmalı, grubun yönetim, çalışma ve karar alma yöntemlerinin yanısıra, ilgili sektörel eylem planlamasına yönelik düzenlemeler de yapılmalıdır.

3.9.Türkiye'de Yerel Gündem 21 Öncesi Uygulamalar

3.9.1.Fatsa Deneyimi

"Belediyenin aldığı tüm kararlar halkla tartışılmıştır. Halkın onayı olmayan hiçbir iş belediye tarafından yapılmamıştır. Halk yönetime katılmıştır. Tek cümleyle halk belediyede söz ve karar sahibi kılınmıştır". Bu sözlerin sahibi 1979 yılında Ordu'ya bağlı bir fındık kasabası olan Fatsa'da, Terzi Fikri olarak girdiği yerel

seçimlerden Fatsa Belediye Başkanı olarak ayrılan Fikri Sönmez'dir. 'Belediyede Halk Yönetimi' sloganıyla yerel seçimlere katılan Sönmez ile birlikte Fatsa Belediyesi, kararların alındığı bir otorite olmaktan çıkmış, halkın aldığı kararların onaylandığı bir makam konumuna gelmiştir.[90]

Terzi Fikri dönemine kadar seçtikleri meclis üyeleri aracılığıyla sorunları belediyeye iletmeye alışmış olan, çözülemeyen sorunları karşısında da gelecek seçimde oy vermemekten başka seçenekleri olmayan insanlar, ilk kez kendilerini yönetimin doğrudan içinde bulmuşlardır.[91]

Fatsa'da ilk iş olarak Halk Komiteleri'nin oluşturulmasına girişilmiştir. Fatsa, sorunları, nüfusu ve toplanabilme özellikleri bakımından 11 birime ayrıldı. Yapılan ilk toplantılarda halkın gizli oy, açık sayım esasına göre komite üyeleri seçildi. Seçilen komite üyelerinin görevleri, halkın sorunlarının takipçisi olma, Belediye çalışmalarını denetleme, Belediyece karşılanan ihtiyaç maddelerinin dağıtımı vb. işlerdi. Halkın belediye yönetimine katılımı komite üyeleriyle sınırlı kalmadı. İki ayda bir yapılan halk toplantılarıyla Fatsalılar'ın yönetime doğrudan katılımı sağlanmaya çalışıldı. Bu toplantılarda tartışılarak son şekli verilen "Belediye Çalışma Programı" doğrultusunda yapılan işler Belediye Başkanı ve görevlilerce halka anlatıldı, yapılan eksiklikler ve yanlışlar açıkça tartışıldı; önemli hataları görülen komite üyeleri halk tarafından görevden alındı. Öte yandan bu toplantılar aynı zamanda ülke sorunlarının tartışıldığı meclisler haline getirilmeye çalışıldı. Yirmi bin nüfuslu Fatsa'da, bu toplantılara beş bin yetişkin insan katılıyordu. Belediye'nin aldığı tüm kararlar halkla tartışılıyor, halkın onayı olmayan hiçbir iş belediye tarafından yapılmıyordu.[92]

Fatsa'da yürütülen ilk büyük belediye çalışmasından biri "Çamura Son Kampanyası"ydı. Fatsa sokakları müteahhitlerin keyfince sürdürülmüş plansız kanalizasyon çalışmaları nedeniyle köstebek yuvasına dönmüştü. Bütün Fatsa'nın sokaklarının temizlenerek yeniden yapılması işine teknik adamların "yıllar sürer"

[90] Güneş, a.g.e., s. 111.
[91] Metin Erten, **Nasıl Bir Yerel Yönetim?**, İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi,1999, s. 133.
[92] Can Yücel, "Fatsa Fikri Yaşıyor Yaşatacağız", 6 Mayıs 2006, http://www.halkevleri.org.tr/yenisayfa.php?no=1428 (29.11.2006)

demelerine rağmen halkın gönüllü katılımı ve çevre ilçelerin makine ve ekipman yardımıyla çamur Fatsa'dan 2-3 ay içinde sökülüp atıldı ve ilçeye 4 km.lik yeni bir cadde yapıldı.

"Çamura Son Kampanyası"nın ardından "Fatsa Halk Kültür Şenliği" düzenlendi. Şenlik boyunca her türden sanatsal ya da kültürel etkinlikte doğrudan halkın katılımı gözetildi. Fatsa'da içki, kumar, kadınlara dayak atılması gibi alışkanlıklara karşı mücadele edildi. Tefeci-tüccarların elinde bulunan köylülere ait borç faizi senetleri önemli ölçüde ortadan kaldırıldı. Yol, su, kanalizasyon gibi sorunların halkın katılımı sağlanarak çözülmesi doğrultusunda adımlar atıldı. Geniş köylü kitlesinin katıldığı fındık mitingleri düzenlendi.

Sonuç olarak Fatsa'da yapılan en somut şey halk komiteleridir. Bu halk komiteleriyle birlikte insanlar toplantılara katılmışlar, sorunları tartışmışlar ve çözüm önerileri geliştirilmiştir. Ülkemizde geleneksel belediyecilik anlayışının ilk kez burada dışına çıkılmıştır.

3.9.2. İzmir Karşıyaka Kent Meclisi

Temsili demokrasiyi geniş bir biçimde uygulamak, karar alma süreçlerine en geniş düzeyde insanları katabilmek düşüncesini taşıyan Kent Meclisi, bunu hayata geçirebilmek için herkese açık, gündemle ilgili olarak herkesin söz söyleyebildiği bir yapıda çalışmalarını sürdürmüştür. Kararları yalnızca Kent Meclisi üyelerinin alabildiği, alınan kararların içine herkesin girebildiği çalışma grupları tarafından yürütüldüğü ve neticede her toplantıda gelişmelerin Kent Meclisi üyelerine aktarıldığı bir yapıdır bu. Karşıyaka Kent Meclisini oluşturacak üyelerin sayısı saptanırken Kent Meclisinin herkesi kapsaması amaçlanmış ve Karşıyaka kentinin özgün koşullarına uygun, denge sağlayıcı, makul bir üye sayısına göre meclis oluşturulmaya çalışılmıştır.[93]

[93] Güneş, a.g.e., s. 114.

3.10. Türkiye Yerel Gündem 21 Uygulamaları

3.10.1. Bursa

Yerel düzeyde çoğulcu ve katılımcı demokrasi ilkelerinin hayata geçirilmesi ve kent sorunlarının demokratik ve katılımcı bir platformda tartışılması amacıyla Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin girişimiyle 1994 yılı sonlarında Bursa'da Şehir Danışma ve Dayanışma Konseyi demokratik kitle örgütleri ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinden oluşmaktaydı.[94]

Bursa'da metropoliten ölçekte daha etkili katılımın sağlanması ve karar alma süreçlerinin geliştirilmesi yönünde başlatılan girişimler sonucunda, 1995 yılında Kent Danışma ve Dayanışma Konseyi oluşturuldu. Şubat 1998'de bu konseyin yapısı güçlendirilerek Kent Konseyine dönüştürüldü. Kent Konseyinin kuruluş amacı şöyle ifade edilmektedir: Kent ortaklarının etkin, yönlendirici, çözümün bir parçası olabileceği, yerel yönetime katılabileceği bir yerel demokrasi platformu olarak hizmet vermek.[95]

Bursa'da Yerel Gündem 21 sürecinde Kadın Meclisi, Gençlik Meclisi, Kent Konseyi, Engelliler Meclisi ve Çocuk Meclisi gibi katılımcı platformlar oluşturulmuştur. Bu katılımcı platformlar sorunu tespit ederek projeler geliştirmektedirler. Çevre kalitesinin arttırılması, yoksullukla mücadele, engellilerin toplumla entegrasyonuna katkı sağlanması, halk sağlığının korunması gibi konularda hazırlanan projeler, ilgili diğer ortakların da desteği alınarak yürütülmektedir.

Bursa Gençlik Konseyi önemli bir platform olarak dikkat çekmektedir. Bursa Gençlik Konseyi Bursa kenti için sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda çalışmalarını sürdürmektedir. Bu doğrultuda gençlerin kimlik ve aidiyet bilinci geliştirmek, gençlerin kentin bilimsel, teknolojik, sanatsal, sosyal ve kültürel etkinliklerinde rol almasını sağlamak amaçlanmaktadır. Bursa yurt

[94] Güneş, a.g.e., s. 147.
[95] "Bursa Yerel Gündem 21 Süreci", http://www.bursayg21.org/page.php?ID=278 (05.05.2006)

içinden yoğun bir şekilde göç aldığından dolayı birçok kent sorununu da beraberinde getirmektedir. İnsanların kente olan bağlarını güçlendirmek ve kentli davranış kalıplarını kazandırmak için Bursa Kent Kültürü ve Kentlilik Bilinci projesi uygulanmaktadır.

Sivil toplum kuruluşlarının talepleri doğrultusunda da çeşitli organizasyonlar gerçekleştirilmektedir. Sağlık, eğitim, kültür-sanat, kişisel gelişim, çevre gibi konularda çalışmalar yapılmaktadır.

3.10.2. İzmir

İzmir, Türkiye'de Yerel Gündem 21 çalışmaları ile dikkat çeken illerin başında gelmektedir. 1995 yılından beri İzmir Yerel Gündem 21 hatırı sayılır projelere imza atmıştır. İzmir Yerel Gündem 21 işbirliği platformu olarak Kent Konseyi belirlenmiştir. Kent konseyi genel bir ortalık modelinden çıkarak ilgili gruplardan oluşur. Bu gruplar, odalar, sendikalar, yerel yönetimler, üniversiteler, özel sektör, sivil toplum kuruluşları, bugüne kadar yeterince temsil edilmediği düşünülen hemşehriler, kadınlar, gençler, hizmet kuruluşları ve diğerleridir.[96]

İzmir Yerel Gündem 21 tarafından örgütlenen ve yürütülen kimi projeler şunlardır;[97]

- Yerel gündem 21 rehberi
- İzmir Yerel Gündem 21 tanıtım kaseti hazırlama projesi
- Tahtalı Barajı Havzasında Çevre Sorunları konulu fotoğraf yarışması
- Türkiye'de belediye meclislerinde yerel siyasetin oluşumu
- İzmir Büyükşehir Belediyesi bütününde Muhtarlıkların güçlendirilmesi, mahalle halkının yönetime aktif katılımının sağlanması
- Coğrafi Bilgi sistemi eğitimi
- Katı Atıkların kaynakta ayrılarak ayrı toplama projesi
- Atık pil toplama projesi

[96] Güneş, a.g.e., s.157.
[97] "Yerel Gündem 21 Çalışma Esasları", http://www.izmir-yerelgundem21.org.tr/strateji.htm www.izmir.la21.turkey.net (05.05.2006)

- Siyasette kadın ve gençlik
- Yerel Gündem 21 birlikteliğinde sendikalar
- İzmir büyük kent bütününde zabıta hizmetleri ve 21. yüzyıl kentinde zabıtanın yeri
- İşsiz gençlere iş kazandırma projesi
- Yerel Gündem 21 ormanı kurulması
- Yerel Gündem 21 çalışmalarının internette tanıtımı
- Uyuşturucu madde bağımlılığı ve uyuşturucuyla mücadelede işbirliği projesi
- Bölgesel habitat projesi
- Emekliler, Yerel Gündem 21 ve Kent

İzmir'de değişik konuların yanında bir de göç konusu vardır. İzmir Bursa gibi çok göç almaktadır. İzmir'de birçok roman mahallesi bulunmaktadır. Buradaki roman vatandaşlarının nikahsız yaşadıkları, eğitim ve gelir seviyelerinin düşük olduğu görülmektedir. Bu mahallelerde suç işleme potansiyeli de oldukça yüksektir. Yerel gündem 21 bununla ilgili olarak çok başarılı bir uygulama yaparak sağlık taraması yapmıştır. Çünkü burada yaşayanların hiçbir güvencesi yoktur.[98]

3.10.3. Malatya Belediyesi

Malatya belediyesi 2001 yılı ocak ayında YG-21 projesine ortak olmakla, yerel demokrasinin yaşama geçirilmesi anlamında bölgesindeki diğer kentlere örnek oluşturabilecek bir yapılanma içerisine girmiştir. Malatya belediyesi bu kapsamda öncelikle tüm çalışmaları eşgüdümleyecek olan YG-21 Sekreterliğini oluşturmuş ve 19 Nisan 2001 tarihinde de Yerel Gündem Tanıtım Toplantısını gerçekleştirerek projeyi yerel kamuoyuna tanıtmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda öncelikle YG 21 projesi kapsamında gönüllü olarak çalışmak isteyen duyarlı kenttaşların çalışmalarını yapabilecekleri mekanlar, bu çalışmalara yardımcı olacak personelle birlikte hizmete sunulmuştur. Yine bu çerçevede Malatya Belediyesi, Malatya'da ki kurumların ve sivil toplum örgütlerinin temsilcilerinin ve üye olmaları durumunda kentlilerin,

[98] Nazan Atak, "Türkiye'de Kentsel Karar Süreçlerine Vatandaş Katılıma Bir Örnek: İzmir Yerel Gündem 21", **Kent Yönetimine Yerel Paydaşların Katılımı**, Avrupa Proje Geliştirme Ve Uygulama Derneği, Kocaeli, (2007), s. 94.

Malatya ile ilgili öncelikli sorunları tartışmaya açabilecekleri bir yerel katılım dizgesi olan Kent Kurultayları'nı toplamıştır.[99]

YG 21 çerçevesinde Malatya'da yapılmış ve yapılmakta olan çalışmaları şu şekilde özetleyebiliriz:[100]

Tüketicileri Bilinçlendirme Çalışma Grubu, 15.03.2002 tarihinde "Avrupa Birliği Sürecinde Tüketicinin Korunması" konulu bir açık oturum düzenleyerek, Malatya'daki tüketicilerin bilinçlendirilmesi anlamında katkı sağlamayı amaçlamışlardır.

Gençlik, Çocuk ve Kadın Çalışma Grupları ortaklaşa, "İhtiyaç Fazlası Giyecek Toplama Kampanyası" başlatmışlar, toplanan giysi ve ayakkabıların gerekli temizliği ve ütüleme işlemi yapıldıktan sonra ihtiyacı olan ailelere sunulmuşlardır. Daha sonra bu kampanyanın kapsamı genişleterek kentin kenar semtlerinde yaşayan insanlara yönelik olarak "Okul Eşyası ve Kırtasiye Toplama Kampanyası" başlatılmış ve kampanya kapsamında 334 öğrenciye okul eşyası, 200 öğrenciye ayakkabı, 700'e yakın öğrenciye de gıda yardımı yapılmıştır.

Çocuk grubu tarafından başlatılan eğitim çalışmaları çerçevesinde pilot bölge olarak seçilen Yeşiltepe semtinde maddi durumu iyi olmayan ailelerin çocuklarına hafta sonlarında Türkçe ve Matematik derslerini içeren kurslar verilmiştir.

Arama Kurtarma Çalışma Grubu üyeleri yaklaşık olarak 4 ay süren sivil savunma, ilk yardım, depremden korunma, yangın söndürme gibi konuları kapsayan bir kursa tabi tutulmuşlardır. Grup daha sonrada olası bir doğal yıkım olayı karşısında anında müdahalede bulunabilecek bir Arama-Kurtarma Ekibi oluşturulmuştur.

YG 21 projesinde Malatya Belediyesi uygulamalarının başlangıç tarihinden bu yana altı yıl geçmiştir. Ama bu süre içersinde Malatya Belediyesinin YG 21

[99] Adıgüzel, a.g.m., s. 56.
[100] Adıgüzel, a.g.m., ss. 57-58

uygulamalarında pek çok sorunla karşılaşılmıştır. Özetlemek gerekirse; son yıllarda Malatya il merkezi yoğun bir göç olgusuyla karşı karşıya kalmış ve göç edenler kentlileşememişlerdir. Kenttaş katılımı sağlanamamıştır. Böylelikle Malatya Belediyesi YG 21 uygulamalarının, "Yerel Karar Alma Süreçlerine Katılımı Geliştirici İşlevi"ni istendik bir biçimde yerine getiremediği gerçeğini ortaya çıkarmaktadır. Diğer bir sorun ise kent ve çevre ile ilgili sorunlara yönelik çözüm bulunamamıştır. Son sorun ise Malatya Belediyesi YG 21 uygulamalarında çalışma kozalarının yöntemli çalışma dizgesi oluşturamadıkları gözlenmiştir. Çoğu çalışma kozası içerisinde yapılması gereken işler genellikle birkaç kişinin üzerine yıkılmış durumdadır ki bu durum çalışma kozaları içerisinde işbölümü ve eşgüdümü sağlayacak olan bir çalışma dizgesi noksanlığının bir belirtisidir.[101]

3.11. YG-21 Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar

Yerel Gündem 21 sürecinde karşılaşılan sorunlar şunlardır: [102]

- YG-21 uygulamalarında katılım genellikle karar alımına katılım olarak değil, ilgili projenin bundan etkilenecek insanlara anlatılması şeklinde algılanmaktadır. Dolayısıyla buradaki algılanış şekliyle katılımın amacı görüş birliği sağlanarak ilgili projenin uygulanabilmesini sağlamaktadır. Halbuki yapılan işten etkilenen insanların karar alımına katılmaları ilgili kurumun yaptığı işten bu kişilerin anlamlı bir pay almalarını sağlar. Ülkemizdeki uygulamalara bakıldığında katılım hala halk tarafından sadece genel ve yerel seçimlerde oy kullanmakla sınırlı olarak görülmektedir

- YG-21'in başarısı kadınların ve gençlerin aktif katılımına bağlıdır. Ancak gelişmelere bakıldığında siyasal yaşama katılımın ilk basamağı olan yerel yönetimlerde kadınların temsilinin halen yok denecek derecede sınırlı olduğu görülecektir.

- YG-21'lerin belediye çatısı altında örgütlenen projeler olup, bağımlı bir görünümleri olmasıdır. Bunun en önemli kanıtı ise kent konseylerinin genel

[101] Adıgüzel, a.g.m., ss. 59-60.
[102] Arap, a.g.m., ss. 167-168.

sekreterliğinin erki temsil eden kişilerden oluşturulmasıdır. Türkiye'de ki uygulamalara bakıldığında YG21'lerin öncelikli olarak yerel halk tarafından yeterince tanınıp sahiplenilmediği söylenebilir.

- YG-21 uygulamaları arasında rekabetin hakim kılınmaya çalışılması bir diğer sorun olarak görülmektedir. Öncelikle projeyi uygulayıcı belediyelerin birbiri ile dayanışma içinde sorunları paylaşarak, çözüm önerileri öne sürmeleri gereken bir süreç yürütmeleri gerekirken aynı kent içinde birbirinden bağımsız ve yarışmacı bir zihniyetle birden fazla projenin yürütüldüğü örnek uygulamalar görülmektedir. Bu yarışmacı mantık belediyelerin birbiri ile dayanışma içinde çalışmasının sağlanmasına yönelik çabaların önünde önemli bir engeldir. Bu nedenle YG21'lerin uygulanması ile bu yarışmacı zihniyet belediyeler arasında etkinleşmektedir ki, bu noktada sürekli üzerinde durulan paylaşım, birlikte hareket etme, birbirlerinin tecrübelerinden yararlanma kavramları uygulanamayacaktır

3.12. Dünyada Yerel Gündem 21

Yerel Gündem 21, 1992 yılından bu yana, yaklaşık 135 ülkedeki binlerce kentte uygulanmaktadır. Yerel Gündem 21 adı arka planda tutularak, aynı sürece yönelik benzer adlar altında yürütülen çalışmalar dikkate alındığında, bu süreçteki kent sayısı daha da artmaktadır.

Gündem 21'in dünya ölçeğindeki koordinatör kuruluşu olan UNDP – Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 85 ülkede, Yerel Gündem 21 süreçlerini desteklemektedir. Rio Zirvesi'nden bu yana dünya ölçeğinde Yerel Gündem 21 uygulamalarının sonuçları, en iyi ifadesini, Johannesburg Zirvesi öncesinde Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan tarafından hazırlanan "Gündem 21'in Uygulanması" başlıklı raporda yer alan "Yerel Gündem 21 girişimleri, yerel düzeyde katılımın en başarılı şemsiyesi olmuştur", değerlendirmesinde bulmaktadır. Zirve'ye sunulan BM "Yerel Yönetimler Diyalog Raporu" da yerel yönetimlerin, Yerel Gündem 21 sayesinde, Gündem 21'deki

kapsamlı eylem alanlarına dünya ölçeğindeki en etkili yanıtı verebilmiş olduklarını vurgulamaktadır.[103]

Rio sonrasında birbiri ardına YG-21 uygulamalarını başlatan Avrupa Birliği ülkelerinde yapılan kapsamlı bir değerlendirmede, 2000'li yılların başında Avrupa'da 4,000'in üzerinde belediyenin YG-21 sürecini etkin olarak yürüttüğü belirtilmektedir. Avrupa'da bu sürece öncülük eden İngiltere, Almanya, Hollanda ve İskandinav ülkelerindeki yerel yönetimlerin neredeyse tamamında YG-21 uygulanırken, uygulamalarını daha geç başlatan diğer ülkeler de bunlardan geri kalmamaktadır. 20 Mayıs 1994'de imzaya açılan Aalborg Şartı ("Sürdürülebilirliğe Doğru Avrupa Kentler ve Kasabalar Şartı") ve benzeri girişimler, Avrupa'da YG-21'e verilen önemi ortaya koymaktadır. Avrupa Birliği'nin, aday ülkelerdeki Yerel Gündem 21 uygulamalarına da özel bir önem verdiği görülmektedir.

3.13. Dünyadan Yerel Gündem 21 Uygulamaları: İngiltere Örneği

Son 20 yıla kadar İngiltere'de yerel demokrasi denildiğinde akla üst yönetim tarafından kontrol edilen konseyler, ulaşılamayan, etkin olamayan, hesap verme bilincine sahip olamayan ve sorumsuz bir bürokratik yapının akla geldiği düşünülmektedir.

İngiltere'de yer alan yerel yönetimlerin %73'ü YG-21'i uygulamaya karar vermiş, bu amaçla YG-21 uzman personeller işe alınmış, departmanlar arası çalışma grupları kurulmuş, seçilmiş üyeler eğitime tabii tutulmuş ve bilgi teknolojilerinin kullanımı artmıştır.

YG-21'in en önemli amacı sürdürülebilirliğe geçiş konusunda yerel yönetimlere yardımcı olmaktır. Bu kapsamda YG-21 tedbire dayalı kaynak kullanımı, hayatın sürdürülebilmesini sağlayan önemli işlemlerin korunması, temel hak ve özgürlüklerin garanti edilmesi, ekonomik ve politik gelişmenin sağlanabilmesinin denetimi gibi işlemlerin yerine getirilmesini öngörür. Fakat YG-

[103] "Dünyada Yerel Gündem 21", http://www.la21turkey.net/index.php?pages=topic&op=cat&cid=101&tid=261 (26.07.2007)

21'in sürdürebilirliğe geçişi ne derece sağlayabildiğini ölçecek yöntemler çok net değildir. Şu kriterler bu geçişin sağlanıp sağlanmadığını anlamada yardımcı olacaktır: Çevresel, sosyal ve ekonomik hedeflerin birleştirilmesi, Doğanın stoklarına ve sağladığı hizmetlere saygı, Resmi ve gayri-resmi demokrasinin birleştirilmesi ve Yaşanabilir çevrenin geliştirilmesi. Bu dört ilkenin yerine getirilmesi YG-21'in sürdürülebilirliği başarmasında yardımcı olacaktır.[104]

Son yapılan araştırmalara göre Britanya'da nüfusun % 5,5'ini oluşturan 3 milyonun üzerinde etnik azınlık bulunmaktadır. Bu etnik azınlık çok değişik unsurlardan ve çok farklı kültürel, sosyolojik ve ekonomik özelliklere sahip topluluklardan oluşmaktadır. YG-21 ruhunda etnik azınlıklar, kadın ve gençlerle beraber aynı statüye konmuş ve karar alma mekanizmalarında temsil edilmeyen topluluklar olarak tanımlanmışlardır. YG-21'in amaçlarından biri bu grupları karar alma mekanizmasına yerleştirmektir. YG-21'in ruhunda ve Rio Konferansı'nın temelinde yatan düşünce yerel sürdürülebilir kalkınmanın çevre limitlerinin ve doğal sermayenin korunması ile değil, nesiller , kültürler ve topluluklar arsındaki eşitliği tanımlamakla mümkün olacağı yönündedir. [105]

[104] Güneş, a.g.e.,ss. 100-109.
[105] Palabıyık, a.g.m., ss. 73-74.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
YEREL GÜNDEM 21 SÜRECİNDE
ÇANKAYA BELEDİYESİ

4.1. Tarihi

Çankaya siyaset, ekonomi ve kültür alanlarının iç içe geçtiği, o çok yönlü yaşamıyla, Türkiye'mizin kalbidir. Çankaya, bir yerleşim alanı olarak, parçası olduğu başkent Ankara'nın siyasal, kamusal ve sosyo-ekonomik, kültürel kuruluşlarının yanı sıra, Yabancı Ülke Büyükelçiliklerini de içinde bulunduran ilçesidir.

Çankaya 1936 yılında ilçe durumuna geldi. Daha sonraki yıllarda çok daha büyüyerek gelişen Çankaya "başkent içinde başkent" niteliği kazandı. Günümüzün Çankaya'sı, ülkenin en önemli kamusal karar organlarını, üniversitelerini, yabancı ülke büyükelçiliklerini, iş ve ticaret merkezlerini, bankaları, büyük otelleri, kültür ve sanat kuruluşlarını, restoranları, eğlence ve dinlenme yerlerini barındıran bir yerleşim alanı olmuştur.

1936 yılında Ankara'nın merkez ilçesi durumuna gelen Çankaya, 1983 yılında Ankara il merkezinin Çankaya, Altındağ, Yenimahalle, Mamak ve Keçiören olmak üzere beş ilçeye bölünmesiyle Büyükşehir İlçe statüsüne kavuşmuştur. 25 Mart 1984 tarihli yerel seçimler ile birlikte Çankaya İlçesi ilk Belediye Meclisi ve Belediye Başkanını seçerek, Çankaya Belediyesi'nin Ankara Büyükşehir Belediyesi metropoliten alanı içerisinde yerini almasını sağlamıştır.[106]

Çankaya'da 108 mahalle vardır. İlçenin bugünkü nüfusu resmi rakamlara göre 769 bindir. Bu nüfus tamamen gece nüfusu olup, Ankara'daki Ticaret ve İş hayatının çoğunun Çankaya'da olduğu göz önüne alınırsa, gündüz nüfusunun 2 milyon dolaylarında olduğu tahmin edilmektedir. Bu da İller bankasından

[106] "Başkent Ankara", http://www.cankaya-bld.gov.tr/cankayada_yasam_ankara.asp (10.08.2007)

Belediyelere aktarılan paylarda eşitsizliğe neden olmaktadır.[107]

Nüfusu beş milyona yaklaşan Ankara nüfusunun çoğu geçimini esnaflık, işçilik ve memuriyetten sağladığı gelirle sağlamaktadır. Bu nüfus yapısı içerisinde orta ve yüksek gelir grupları ile eğitim düzeyi yüksek olanların büyük çoğunluğu Çankaya Belediyesi sınırları içerisinde yaşamaktadır. Yeni ve çok çeşitli hizmet alanlarının yoğun bir biçimde yer aldığı, sanayisinin de giderek geliştiği, ülkemizin geleceğini tayin eden kararların alındığı, bir metropol kenti olan Ankara'nın en büyük ilçesi Çankaya'da, özellikle yönetsel hizmet alanları ve ticaret alanları yoğun olarak yer almaktadır. Ayrıca Ankara'nın kültürel-sanatsal etkinliklerinin büyük bir bölümü de Çankaya'da gerçekleştirilmektedir.

Çankaya Belediye sınırları içerisinde Devletin en üst düzey yöneticisinden en alt birimindeki hizmetliye kadar binlerce kişi Kamu Hizmetlerinde çalışmaktır. Çankaya değişik kültürlerin sentezi ile oluşmuş ve modern yaşam biçimini benimsemiş insanların yaşadığı bir kent görünümündedir.

Çankaya belediyesi sınırları içinde yaşayan insanlar arasındaki uçurumu kapatmak, insanların ihtiyaçlarını belirlemek ve ona göre hizmet sunmak amacıyla son yıllarda önemli çalışmalarda bulunmaktadır. Çankaya Belediyesi bu amaçla Yerel Gündem 21 projesini dayanışma temeline oturtarak Todam Projesini geliştirmiş ve Todam Evleri oluşturularak vatandaşlara çeşitli alanlarda eğitim verilmeye başlanmıştır. Bunu yanında halkın yönetime katılımını sağlamak amacıyla Kent Konseyleri oluşturulmuştur.

4.2. Çankaya Belediyesi Yerel Gündem 21 Projesi

Çankaya Belediyesi, engellilerin, kadınların, gençlerin ve diğer toplumsal kimliklerin yönetime katılımını sağlamak amacıyla BM tarafından yürütülen Yerel Gündem 21 Projesi'ne 2004 tarihi itibariyle üye olmuştur. Toplumsal alt kimlikleri yönetim sürecine katmak amacıyla 11.04.2007 yılında Kent Konseyi

[107] "Çankaya Hakkında", **Ankara Bülteni**, Ankara Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri ve İlk Kademe Belediyeleri Faaliyetleri Hakkında Bilgilendirme Yayın Organı, Yıl: 2, Sayı: 98, (Ekim, 2006), s. 9.

oluşturulmuştur. Konseyde değişik toplumsal alt grupların söz ve karar sahibi olması amaçlanmaktadır.

Çankaya Belediyesi tarafından düzenlenen Kent Konseyi Genel Kurul toplantısı 20 Nisan 2007 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Hemen hemen tüm örgütler yerel yönetimlerin demokratik ortamlar yaratarak kentlilerin kent yönetimine katılması vurgusunda bulunmuşlardır. Kent Konseyi Genel Kurul Toplantısında Çankaya Kent Konseyi Çalışma Yönergesi Taslağı katılımcıların görüşlerine sunulmuştur. Diğer taraftan bu Yönergede belirtilen önceden belirlenmiş Yürütme Kurulu üyeleri Konseyin onayına sunularak oyçokluğuyla kabul edilmiştir.[108]

Çankaya Belediyesi Yerel Gündem 21 projesine 2004 yılında üye olmasına rağmen Kent Konseyi çalışmalarına geç başlamıştır. Kuruluşundan bu yana az bir süre geçmekle birlikte Çankaya Kent Konseyi insanlar için önem taşıyan bazı konularda önemli çalışmalarda bulunmuştur. Kızılay'da yayaların alt geçitleri kullanmaya zorlanmaları, ulaşım zammı, ağaçların kesilmesi, Kuğulu Park'ın yanından geçen yolun araç trafiğine açılması gibi uygulamalara karşı çıkılmıştır. Engelsiz bir yaşam amacıyla Çankaya Belediyesi sokakları yeniden düzenleme kararı almıştır.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın desteklediği, ülkemizde birçok belediye tarafından uygulanan ve kent ölçeğinde eşitsizliklerin giderilmesini öngören Yerel Gündem 21 projesinde, toplumsal dayanışma ön plana çıkmaktadır. Çankaya Belediyesi Yerel Gündem 21 Projesi'ni, ilgili müdürlüklerin çalışmaları ile, TODAM kanalı ile sürdürülen proje ve uygulamaların eşgüdümü olarak ele almaktadır. Bu noktada, Çankaya Yerel Gündem 21 Genel Sekreterliği'nce, Eğitim-Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü, Engelliler Hizmet Müdürlüğü, Sağlık İşleri Müdürlüğü bünyesinde süren sosyal çalışmalar ve TODAM'ın yürüttüğü kurs, seminer ve destek çalışmaları, düzenli olarak derlenip, Türkiye Yerel Gündem 21 web ortamına aktarılmaktadır. Bu noktada, Basın-Yayın Müdürlüğü'nün haber ve arşivi, çalışmalarda veri olarak kullanılmıştır.

[108] http/www.mimarlarodasiankara.org/img/ebulten (01.12.2007)

4.2.1. Çankaya Belediyesi Toplumsal Dayanışma Merkezi Projesi

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın da desteklediği, ülkemizde birçok belediye tarafından uygulanan ve kent ölçeğinde eşitsizliklerin giderilmesini öngören projede, toplumsal dayanışma ön plana çıkmaktadır. Çankaya Belediyesi Yerel Gündem 21 Projesi'ni, ilgili müdürlüklerin çalışmalarıyla, TODAM kanalı ile sürdürülen proje ve uygulamaların eşgüdümü olarak ele almaktadır. Amaç özlediğimiz üretebilen, düşünebilen, birbiriyle dayanışan, ortak mekanlarda karar alabilen, komşusunu tanıyan onunla birlikte sokağını temizleyen insan modelini yeniden yaratmaktır.

4.2.1.1. Kuruluş ve Yapılanma Süreci

Bu Proje ile Çankaya Belediyesi'nin amacı, kurum ile vatandaşlar arasındaki iletişimi, etkileşimi katılımcı, açık, şeffaf ve toplumsal bilinç çerçevesinde geliştirmek ve yeniden yapılandırmaktır. TODAM (Toplumsal Dayanışma Merkezi), kentsel yaşamın getirdiği sorunları bilen, sorunlarına sahip çıkan ve onlara yönelik çözümler üreten, toplumsal barışı güçlendiren, demokratik katımı sağlayan ve geliştiren yeni bir toplumsal yapılanma modelidir.

Rasyonel, esnek ve uyuma dayalı bir çalışma düzeneği ile Çankaya'da varolan sorunları gidermek ve yurttaşların atıl duran enerjilerini harekete geçirmek, toplumsal sorunlara ortak refleksler aracığıyla çözüm bulmayı amaçlayan bu proje, akışkan bir kentsel yönetim modeli ortaya koyabilmektedir.

Belediye yönetimi, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, 105 mahalle, 3 köyden oluşan ve 30 Bölge Sorumlusu, TODAM Eşgüdüm Başkanı, Eşgüdüm Kurulu, Sokak Sorumluları, gönüllüler düşünülen ortak paydanın motor gücü olmuştur. Belediyenin sahip olduğu olanaklarla yerel hizmetleri buluşturan bu yapının sağlıklı bir biçimde oluşabilmesi için aşağıdan yukarıya doğru giden bir örgütlenme modeli kurulmuştur, ardından da aşağıdan yukarıya- yukardan aşağıya- ve belediye ile yatay ilişki platformu yaratılmıştır. Mahalli sorunlara,

mahalli güçler aracılığıyla çözüm bularak mahalleyi canlı ve devingen yeni bir mahalle yaratmak ana amacı oluşturmaktadır.[109]

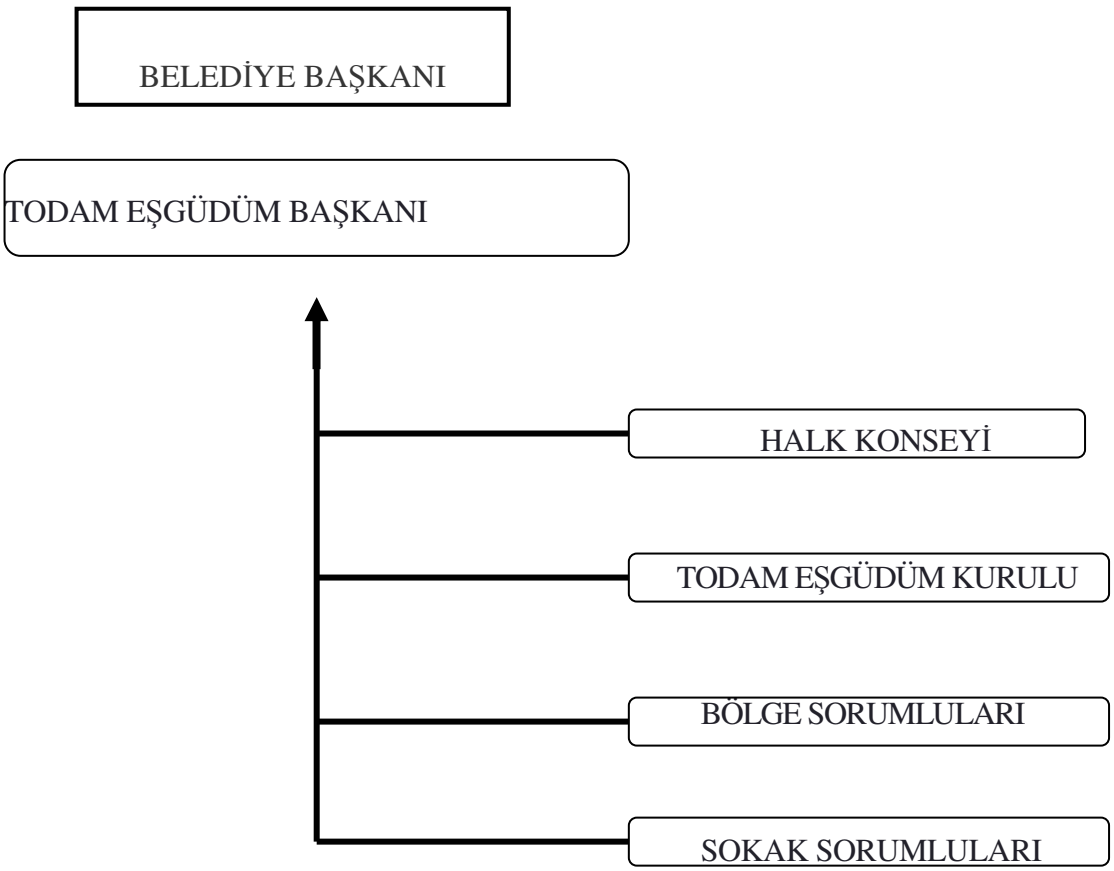
Bu projenin temel kaynağı ve hedefi "İnsan" dır. Bu proje, Çankaya ilçesinde yaşayan insanların katılımını sağlayacak, sosyal, kültürel ve eğitsel etkinliklerini artıracak, belediyenin olanaklarını da kullanarak bunu hizmete dönüştürecek, toplumsal yapılanmaya taşıyacak model bir yönetim biçimidir.

Bu amacı gerçekleştirmek için Toplumsal Dayanışma Projesi dört ana temel üzerine kurulmuş ve yapılandırılmıştır. Bunlar:[110]

- Kuruluş ve Yapılanma
- Proje Geliştirme ve Uygulama
- Belediye hizmetlerinden yaralanma ve hizmetlerin yaygınlaştırılması
- Toplumsal Dayanışma

[109] "Todam'ın Kuruluşu", **Burası Çankaya**, Çankaya Belediyesi'nin Faaliyetleri Hakkında Bilgilendirme Amaçlı Ücretsiz Yayın Organı, (Ağustos, 2007), s. 2.
[110] "Todam Projesi Kuruluş ve Yapılanma Süreci", Çankaya Belediyesi Toplumsal Dayanışma Merkezi.

Kuruluş ve Yapılanma süreci aşağıdaki grafikle gösterilmiştir:

Tablo 1.1. Kuruluş ve Yapılanma Süreci

TODAM yeni ve toplumsal bir projedir. Bu tür projelerin masa başında hazırlanması ile uygulanması çok farklıdır. Bu kurul, projenin en önemli basamaklarından olan Bölge Sorumlularını belirlemek için seçimlerden kısa bir süre sonra hemen her mahallede araştırmalar yapmış, Muhtarlar, Kamu Kurumları ve Sivil Toplum Kuruluşlarının temsilcileri ile görüşmüşler ve bu proje içerisinde gönüllü olarak çalışmak isteyenler belirlenmiştir. Bu kişilere ayrıntıları ile proje tanıtılmış ve bu kişilerin Bölge Sorumlusu olması istenmiştir. Bu kişilerden mahallelerindeki muhtarlar başta olmak üzere, İhtiyar Heyeti, Belediye Meclis Üyesi, Sivil Toplum Örgütleri Yöneticilerini, okul aile birliği ve koruma dernek yöneticilerini, okul idarecilerini, cami temsilcilerini ve ayrıca her sokaktan, sokağının sorunlarına duyarlı, aktif, üretken insanları toplantıya davet etmesi istenmiştir. Bu arada her bölgede bir merkez oluşturulması çalışmaları da sürdürülmüştür. Belediyeye ait olan Bahar Evleri, Semt

Evleri, Kültür Evleri, Sivil Toplum Kuruluşlarına ait mekanlar merkez olarak kullanılmıştır. Bölgelerde uygulanan anketlerle hem o kişiler hakkında bilgi edinilmiş hem de sokağın öncelikleri belirlenmiştir.

4.2.1.2. Hedefler

Bu projenin hedeflerini üç ana grupta toplamak mümkündür.

1 - Kısa Vadeli Hedefler

2 - Orta Vadeli Hedefler

3 - Uzun Vadeli Hedefler

Kısa Vadeli Hedefler: Projenin kısa vadeli hedefleri ana başlıkları ile:[111]

- Belediye hizmetlerinin daha hızlı sunulması ve planlanması
- Halkın sorunlarını dinlemek ve onlara çözüm üretmek için girişimde bulunmak
- Sokak Sorumluları ile sorunların tespiti ve giderilmesi
- Bireyler arası toplumsal dayanışmayı güçlendirmek, bunun için sivil toplum kuruluşları ve gönüllü kuruluşlarla iletişim kurmak, kültürel ve sosyal etkinliklerden daha geniş kitlelerin yararlanmasını sağlamak
- Eğitim çalışmaları yapmak ve yapılmasına aracılık etmek (Kurslar, Seminerler, Paneller vb.)
- Yeni kurslar açmak ve bu kurslardan herkesin yararlanmasını sağlamak
- Bu kursların belirlenmesinde bölge insanları ile ortak karar vermek ve öneri ve istekleri değerlendirmek
- İhtiyacı olanlarla, yardım edebilecekleri buluşturmak ve koordinasyonunu sağlamak
- Sivil toplum kuruluşları ile ortaklaşa hizmet birimleri oluşturmak

[111] "Todam'ın Hedefleri", **Burası Çankaya**, Çankaya Belediyesi'nin Faaliyetleri Hakkında Bilgilendirme Amaçlı Ücretsiz Yayın Organı, (Eylül, 2007), s. 4.

- Destek Eğitimi ve Koordinasyonu sağlamak
- Meslek edindirme kursları açmak, burada elde edilen ürünlerin pazarlanmasına öncülük etmek, bu ürünlerin değerlendirilmesinde esnaf ve diğer kuruluşlar arasında aracılık etmek
- Bu kurslarda ortaya çıkan el emeklerini sergilemek ve bu sergilere katılımı artırmak
- Sosyo-ekonomik düzeyi düşük bölgelerde yaşayan ve hiçbir sosyal güvencesi olmayan ailelere ve kişilere sağlık, eğitim ve sosyal dayanışma hizmetleri sağlamak
- Bu destekleri gönüllü kişi ve kuruluşlarla beslemek ve geliştirmek"

Kısa vadeli hedeflerin gerçekleştirilmesinde Çankaya Belediyesi görevlileri, Mahalle Muhtarları, Bölge Sorumluları, Sivil Toplum Örgütleri, Gönüllü Kuruluşlar, yardıma ihtiyacı olanlar ve yardımda bulunanlar ve tüm gönüllüler bu projenin daimi ve tabii üyeleridirler.

Ayrıca Belediyede kurulmuş olan "Alo Çankaya" hattı sekreteryası halkın sorunlarını almada, değerlendirmede, sonuçlandırmada çok önemli bir parçası olmuştur.

Yukarıda sayılan hedeflerin gerçekleşmesi ve yaygınlaştırılabilmesi için öncelikle Belediye bünyesinde kurulan "Bahar Evleri", "Semt Evleri" ve "Kültür Evlerinin" sayısının ve niteliklerinin artırılması çalışmalarına ağırlık verilmelidir.

Orta Vadeli Hedefler:

Orta vadeli hedeflerde Bölge sorumluları sorumluluk bölgelerinin sosyal dökümünü çıkaracaklar ve bunları organize hale getireceklerdir. Böylelikle İnsan

kaynakları merkezinin altyapısı ortaya çıkacaktır. Bu aşamadan sonra yapılacaklar ve yapılması gereken faaliyetler ana başlıkları ile şöyle sıralanabilir;[112]

- Bölgeye ait tüm bölgenin sosyal yapısını oluşturacak bilgi ve veri bankası kurma çalışmaları yapmak,

- Sokak Sorumluları ile birlikte hedef belirleme ve inisiyatif geliştirmek

- Bölgelere ait eğitim ve meslek edindirme çalışmalarım planlamak

- Gazete, televizyon gibi kitle iletişim araçlarını da kullanarak düzenlenen etkinlikleri düzenli ve kalıcı hale getirmek

- Yukarıda sayılan kısa ve orta vadeli hedeflerin "Kalite Güvence Belgesi" alacak şekilde yapılandırılarak sürekliliğinin ve kalıcılığını sağlamak

- Çankaya Belediyesinin tüm yerel yönetim hizmetlerinin ayrıntılı olarak açıklandığı öneri, eleştiri, yeni projelerin tanıtıldığı, bilgi alma ve bilgi verme gibi tüm başvuruların elektronik ortama taşındığı bir ortam hazırlamak

- Bölgedeki sosyal, kültürel ve eğitsel faaliyetlerin önceden duyurulmasını sağlayacak ve Bölge sorumlularının ve Sokak Sorumlularının doğrudan katılımını sağlayacak bir Internet ağının kurulmasını sağlamak

- Bölgede açılan ve açılması düşünülen tüm meslek edindirme kurslarının gereksinim duyan tüm Çankayalılara ulaşmasını sağlamak

- Çankaya ilçesinde faaliyet gösteren tüm kurum ve kuruluşlarla işbirliğini geliştirmek ve bu işbirliğini hizmete dönüştürmek, ayrıca bu kurumlarla Çankayalıları buluşturarak buralardan yararlanmalarını sağlamak

[112] "Todam'ın Hedefleri", s. 4.

- Bu projenin sağlıklı ve sürekli oluşunu sağlayacak finansal kaynaklar yaratarak ve kaynakların daha akılcı, daha bilinçli ve daha ekonomik kullanımı sağlayacak önlemleri alarak nitelikli, sistematik ve bütünsel hizmetlere dönüşümünü sağlayacaktır.

Uzun Vadeli Hedefler

TODAM yeni bir modeldir, uygulama sahası olarak kenti ve içinde yaşayanları seçmiştir. Bu yüzden ağır ve emin adımlarla ilerleyen bir anlayışa gereksinim vardır. Çünkü TODAM, unutulan insanı, 'Yeniden İnsan' diyerek iddialı ve insani projenin odağı haline getirmektedir.

Üretmeye, paylaşmaya, dayanışmaya girişen insanların çabalarını toplum sahnesine çıkaracak ve bu yönüyle ülke için ciddi bir modellendirme yeteneğiyle donandığını göstermiş olacaktır.

Toplumsal Dayanışma Merkezleri Projesi, yeni yaşam koşullarının zorunlu kıldığı, toplumun birlikte yaşamak zorunda kaldığı kentsel yaşam ve bu yaşam tarzının getirdiği ruhsal, psikolojik ve sosyal sorunların en doğru şekilde tespit edilmesi ve bu sorunların ortadan kaldırılmasını amaçlamaktadır. Bu yapılanma modeli, demokrasiyi ve demokratik yaşam tarzını sokağa, mahalleye, ilçeye, kente ve sonuç olarak tüm ülkeye yayacak, geliştirecek ve uygulayacak sivil bir yönetim biçimidir.

TODAM yok olmaya yüz tutan komşuluk ilişkilerinden ve komşuluk dayanışmasından ve ortak paylaşımlardan yola çıkarak yerel yönetimlere katılmak ve yerel yönetimlerin kararlarına katkı koyarak çözümler üretmek, bunları uygulayacak sivil inisiyatifler geliştirmek ve yerel yönetimlere destek olmak temel amaçtır. Çankaya Belediyesi Toplumsal Dayanışma Merkezi bu ana ilkeler doğrultusunda uzun vadeli hedeflerini aşağıdaki gibi belirlemiştir:[113]

- Kısa ve orta vadeli hedeflerde yakaladığı başarıyı sorun çözme, sistemleştirme

[113] "Todam'ın Hedefleri", s. 4.

ve toplumsal sorunlara ortak refleksler aracılığı ile çözüm bulmayı amaçlayan aynı zamanda da bunu bir yaşam biçimine dönüştürecek bireylerin eğitimini sağlamak

- Bu Proje, öncelikle Çankaya'da yaşayan insanlar arasında karşılıklı dayanışmaya ve yardımlaşmaya dayalı sosyal bir yapının oluşmasını sağlamak

- Yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılmasına model oluşturacak alt yapıyı hazırlamak

- Kurumlar arası iletişimde sağlık, eğitim, güvenlik, çevre ve afet dayanışmasında planlama, koordinasyon ve uygulama çalışmaların yardımcı olmak

- Kent yaşamını daha uyumlu, kent kültürünün zenginliklerinin daha paylaşılır kılmak

- Her konuda, yerel yönetimlerden ülke yönetimine kadar sorgulanabilir, denetlenebilir, uygulanabilir projeler üretmek,

- Toplumsal yanlışlarda oto kontrol sistemini işleterek, sosyal disiplini sağlamak

- Toplumun her kesiminden yaşlısından, gencine, çocuğuna üniversitelisinden, okumuşuna, okuma yazma bilmeyene - üreticisinden, satıcısına, tüketicisine kadar her kesim arasında toplumsal barışı, hoşgörüyü ve dayanışmayı sağlamak ve geliştirmek

- Katılımlar sonucu yönetime şeffaf bir nitelik kazandırmak

- Bu katılımcılık ve dayanışma sonucu toplumsal barış sağlamaya çalışmak

- Üniversiteler, Sivil Toplum Örgütleri, Odalar, Konfederasyonlar, Platformlar, Dernekler ile yürütülen ortak çalışmalarla ilçedeki pek çok sorunu çözmek, gibi pek çok amaca hizmet edebilecek her an, her yerde gelişen, yenilenen ve sahiplenilen bir sosyal projedir.

TODAM'ın başarısı için her adım dikkatli bir biçimde atılmalı. Bu dikkat bizi amaçlarımızı ve bu amaçları gerçekleştirmemizi sağlayacak araçlarımızı sık sık bir arada düşünmeye teşvik edecek, böylelikle başarı, kolayca kaybedilemeyecek bir zemin üzerinde inşa edilmiş olacaktır.

Çankaya Belediyesi Toplumsal Dayanışma Merkezi diğer Kamu ve Özel kurum ve kuruluşları ile tam bir eşgüdüm içerisinde çalışarak belirlediği kısa, orta ve uzun vadeli hedeflerini gerçekleştirmek için her türlü çabayı sarf etmelidir.

4.2.2. Proje Geliştirme ve Uygulama Birimleri

4.2.2.1. Eşgüdüm Kurulunun Görevleri

Bölge Sorumluları arasından TODAM Eşgüdüm Başkanı tarafından belirlenen gönüllü kişilerden ve Belediyenin belirleyeceği bir yetkiliden oluşur. Eşgüdüm Kurulu;[114]

- Halk ile belediye arasındaki tüm ilişkilerin yürütülmesini sağlar
- Bölge Sorumlularından gelen istek ve şikayetlerin belediye tarafından yerine getirilip getirilmediğini gözler
- Hizmetlerin eşit ve daha iyi dağıtımında Bölge Sorumlularından projeler ve görüşler alır
- Bölgelerde uygulanacak projeleri inceler ve karar verilmesinde TODAM Eşgüdüm Başkanına tavsiyede bulunur
- Kurul içerisinde görev taksimi yaparak belediye kademelerinin işleyişini gözler
- Bölge Sorumlularından gelen raporların tasnifi, ilgili birimlere iletilmesine

[114] "Eşgüdüm Kurulunun Görevleri", Çankaya Belediyesi Toplumsal Dayanışma Merkezi.

aracılık eder

- Belediyenin uygulamaya koymak istediği projelere danışılması durumunda danışmanlık hizmeti verir
- Yeni kurulacak TODAM Merkezlerinin yerlerinin belirlenmesini araştırır
- Kurul Üyeleri kendi sorumluluk alanlarında diğer kurum ve kuruluşlarla iletişimi sağlar
- Bu Projenin sağlıklı yürümesi için araştırma ve incelemelerde bulunur.

4.2.2.2. Bölge Sorumlularının Görevleri

Görevleri Sokak Sorumluları ve Eşgüdüm Kurulu arasında ki iletişimi sağlamak, eğitim, sağlık ve diğer sosyal hizmetlere dair projeler üretecek olan ve bunların uygulanmasını sağlayacak gönüllü bireylerdir. Görevler:[115]

- Sokak Sorumluları ile belediye arasındaki iletişimi sağlamak
- Sokak Sorumlularınca belirlenen istek ve sorunları tespit etmek ve belediyeye iletmek
- Belediyedeki ilgili birimlerin, istekleri yerine getirmesinde aracılık etmek ve bu taleplerin ilgili birimlerce yerine getirilip getirilmediğini gözlemlemek.
- Bölgelerinin istek ve ihtiyaçlarına uygun eğitim çalışmalarına destek olmak.
- Yürütülecek eğitim çalışmalarında bölge halkının katılımını sağlamak.
- Belediyece getirilecek ve yürütülecek hizmetlerin Sokak Sorumlularına tanıtmak ve iletmek
- Sokak Sorumluları arasındaki koordinasyonu sağlamak.
- Sokak Sorumlularının çalışmalarının gözleyerek eksiklerini giderme
- Bölgelerine özgü projeler geliştirmek ve bu projelerin gerçekleşmesini sağlamak
- Diğer Bölge Sorumluları ile Çankaya ilçesine yönelik uygun projelerin geliştirilmesi ve hizmetlerin belirlenmesine yönelik ortak çalışmalar yürütmek.

[115] "Bölge Sorumlularının Görevleri", Çankaya Belediyesi Toplumsal Dayanışma Merkezi.

4.2.2.3. Sokak Temsilcilerinin Görevleri

Sokak Sorumluları, Bölge Sorumluları ve Eşgüdüm Kurulu ile iletişim içinde olan kendi ikamet ettikleri bölgelerdeki sorunlardan onları haberdar eden, Çankaya Belediyesi ile halkı arasında köprü vazifesi görecek gönüllü bireylerdir.

Görevleri [116]

1. Belediye hizmetlerinin o bölgeye ulaştırılmasında;
    - Sorun ve ihtiyaçların tespit edilmesi
    - Yardıma muhtaç kimselerin tespit edilmesi
    - Yol,su vb. hizmetlerinde ki sorunların ilgili kişilere ulaştırılmasına aracılık etmek
    - Kültürel faaliyetlerin bölge sakinlerine duyurulması
2. Bölge sorumluları ile ortak çalışmak ve iletişim içinde bulunmak
3. Eğitim ve Sağlık çalışmalarında;
    - Yardıma muhtaç çocukların ve gençlerin tespit edilmesi
    - Eğitim faaliyetlerine katkıda bulunabilecek gönüllü eğitimcilerin tespit edilmesi
    - Yardıma muhtaç aile ve bireylere yardımda bulunabileceklerin belirlenmesi
    - Belediyenin kültür dairesi hizmetlerinin tanıtılması ve katılımın sağlanmasına yardımcı olmak
    - Bölgelerinde sağlık durumu kötü ve sosyal güvencesi olmayanları tespit etmek ve bu kişilerin sağlık yardımından yararlanmasını sağlamak
    - Bölgelerinde bulunan belediye hizmet birimlerine katkıda bulunacakların tespit etmek
    - Belediyenin açmış olduğu kurslarda; kurslara katılmak isteyenlerin yönlendirilmesi, bölgesinde ki kurs ihtiyaçlarının tespiti ve Bölge Sorumlularına iletmesi yollarını izleyeceklerdir.

[116] "Sokak Temsilcilerinin Görevleri", Çankaya Belediyesi Toplumsal Dayanışma Merkezi.

4.2.3. Todam'ın Çalışma Yöntemi

Yer tespiti çalışmaları ve mahalle yönetim birimleri kuruluşunun tamamlanması ile birlikte buradaki merkezlerin içinin nasıl doldurulması gerektiğiyle ilgili çalışmalara da devam edilmektedir. Öncelikle mahalli birimde belediyenin ilgili personel sistemi kurulmuş ve her merkezde belediyeden iki kişi görevlendirilmiştir. Buraya gönderilen personel kısa zaman içerisinde halkla ilişkiler eğitimi ve belediye yönetimi eğitiminden geçirilmiştir. Buradaki belediye çalışanları belediyenin gözü kulağı olmuş, yerinde sorun tespitinde en büyük avantajı olmuştur.

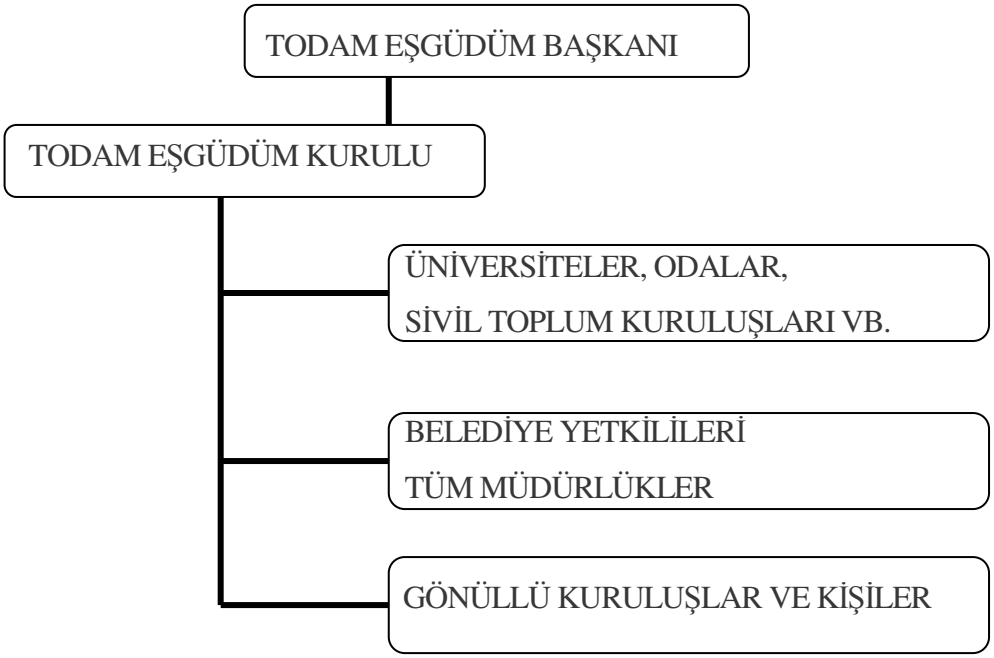
Mahalli birimler, o bölgedeki temel hizmet unsurlarını belirlemiş ve buna belediye de katkı sağlamıştır. Örneğin sağlık ocağı, açılacak kursların niteliği gibi gereksinim tespitleri yapılmış ve bunlar TODAM Eşgüdüm Başkanı ile birlikte sonuçlandırılmıştır. Mahalli birimler bu tür çalışmaların yanı sıra ve belki de asıl olarak mahallenin sosyal dökümünü çıkarmış ve gönüllü birliklerin kurulması, organize edilmesi üzerinde yoğunlaşmıştır. Örneğin, yalnız yaşayanlar, hasta olup yardıma muhtaç olanlar, temel beslenme ihtiyacını gideremeyenler, okul çağında olup öğrenim göremeyenler, meslek edindirme kurslarına devam etmek isteyenler, işsizler, işsizlerin okul ve mesleki durumuna göre dökümü gibi pek çok çalışma belediyenin oradaki birimi aracılığıyla mahalle yönetim birimince yerine getirilmektedir.

Bu çalışmalar bir yandan sürdürülürken, öte yandan da muhtarlığa gelenler, tanıdıklar, esnaf aracılığıyla mahalli sosyal hizmetlerde çalışacak gönüllülerin bir araya getirilmesi, yönlendirilmesi, uygun bir biçimde sosyal hizmetlere motive edilmeleri sağlanmaktadır.

Gönüllü Tanıtım Kartı dağıtılması, onların önemsendiği izlenimini vereceği için önemli bir motivasyon aracıdır. Gönüllülerin çalışmaları günde l saat yaşlı birisine bakmaktan, bir gün müzik kursu vermeye kadar zaman açısından son derece esnektir. Gönüllüleri harekete geçirebilmek için el ilanı, afiş, gazete-televizyon-radyo aracılığıyla da sürekli bir duyuru bombardımanı yapılabilir. Keza bazı sanatsal etkinlikler -sergi, konser, oyun gibi- gönüllülerin halka hizmet götürmesi için hizmet edeceği gibi, gönüllü çalışmalarına da dikkat çekecektir.

Semt birimleri gönüllü gereksinimlerini sürekli bir biçimde mahalli birimlerle paylaşmaktadır, bu çerçevede ortak gönüllü görevlendirilmesi gibi kimi durumlar söz konusu olmaktadır.

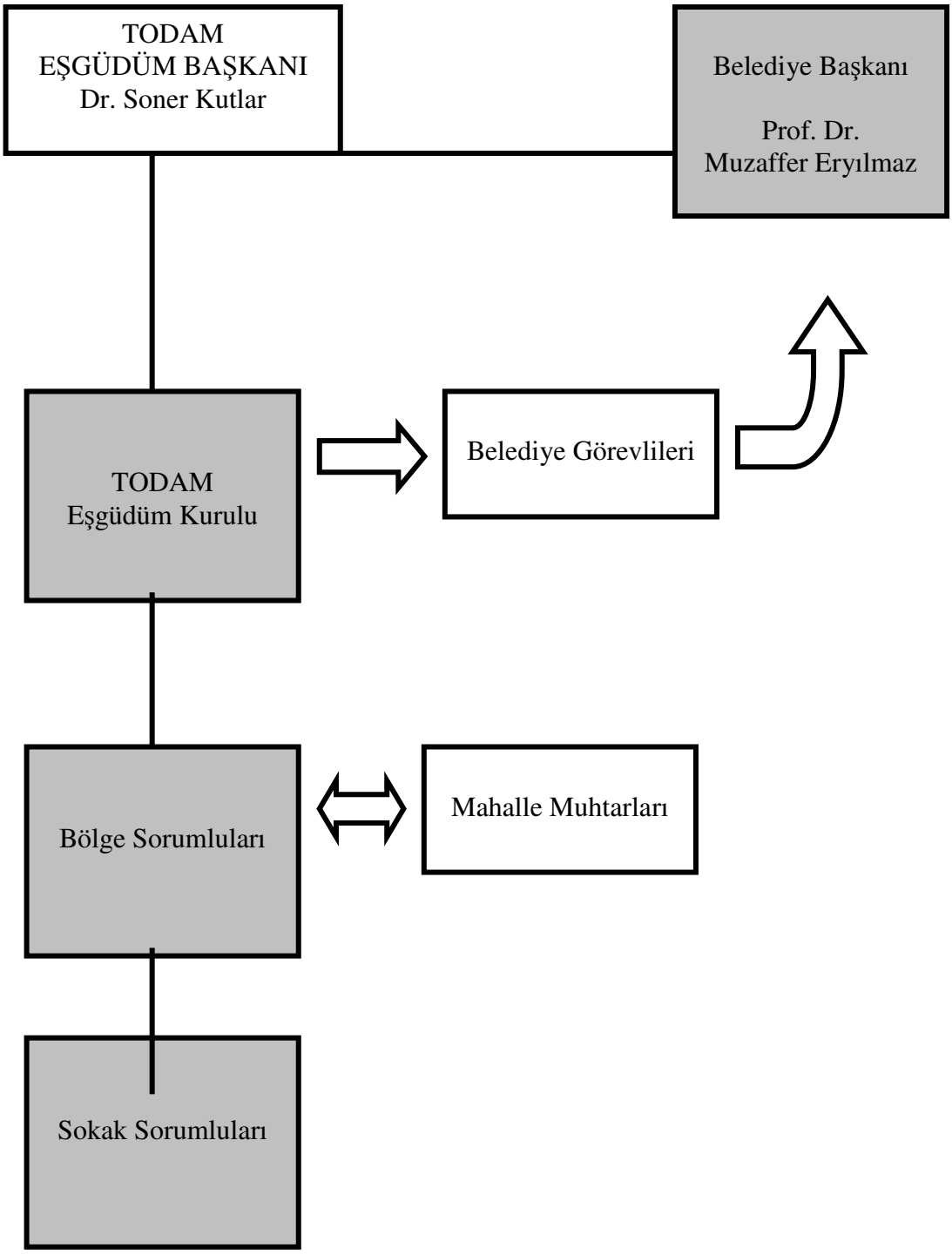
Todam Proje Araştırma Ve Geliştirme Ünitesi

Tablo 1.2. Todam Araştırma Ve Geliştirme Ünitesi

Proje belirlemede ve geliştirmede çağdaş, katılımcı, üreten, paylaşan bir toplum yaratma amacına hizmet edecek projelere öncelik verilmelidir. Cumhuriyetin temel değerlerini koruyacak, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti vatandaşı olma bilincini geliştirecek, sosyal dayanışmayı güçlendirecek, bireylerin aralarındaki iletişimi artıracak projelerin uygulanmasına önem verilmelidir.

Tablo 1.3. Belediye Hizmetlerinden Todam Aracılığı İle Yararlanma Şeması

Çankaya Belediyesi bünyesinde oluşturduğu Toplumsal Dayanışma Merkezi ile hizmetlerini daha etkin, daha hızlı ve yaygın olarak sunabilmek için yukarıda şema ile gösterilen bir yapılanma modeli seçmiştir. Geliştirilecek yeni projeler, uygulanacak hizmet öncelikleri ve sunulacak her türlü hizmet bu sistem içerisinde hayata geçirilecektir.

Sokak Sorumlularınca belirlenecek sokağa özgü hizmet, istek, şikayet ve öneriler belirlendikten sonra Bölge sorumlularınca incelenip öncelikle mevcut TODAM merkezlerinde değerlendirilir. İstenen hizmetin önceliğine ve ivediliğine göre Bölge sorumlularınca Belediyede Hizmet Birimlerince belirlenecek görevlilere iletilecektir. Bu görevliler sokaktan gelen istekleri kendi birimlerinde çözeceklerdir.

Ancak Sokağa veya bölgeye ait daha geniş kapsamlı proje ve isteklerin gerçekleştirilmesinde Bölge Sorumluları istekleri diğer Sokak Sorumluları ve sivil toplum temsilcileri ile değerlendirecektir. Bu değerlendirme sonucunda bölge içerisinde giderilmeye çalışılacak, eğer giderilemez ise diğer Bölge sorumluları ile ortak çözümler aranmalıdır. Bu yöntem ile de çözülemez ise TODAM Eşgüdüm kuruluna gidilecektir. Eşgüdüm Kurulu bu istek ve önerileri karara bağlayarak Belediye yetkililerine, gerekirse Belediye Başkanına tavsiye niteliğinde ileteceklerdir.

4.2.4. Todam'ın Faaliyetleri

Todam da birçok kurs verilmektedir. Verilen kurslar; aerobik, ahşap boyama, yabancı dil, anne çocuk eğitimi, bağlama, bilgisayarlı muhasebe, bilgisayar, cam boyama, cilt bakımı, çaça, çocuk folklorü, çocuk korosu, dikiş v.b. Çankaya'da yeni bir dayanışma modeli olarak uygulamaya konulan TODAM, yardım ve dayanışma yelpazesini genişleterek hayatın her alanına yaymaya başlamıştır.

Gerçekleştirilen projeler ise şunlardır:

Muhtarlara yönelik bir kampanya başlatılarak muhtarların bilgisayar öğrenmesi sağlanmıştır.

Todam tarafından aşure günü düzenlenerek yaklaşık 1000 kişiye aşure dağıtılmıştır. Çankaya İlçesi sınırlarındaki İlköğretim okullarına 90.000 adet süt dağıtılmıştır.

Gölbaşı Çankaya Belediyesi Ahlatlıbel Tesislerinde Yaşlılar Haftası nedeniyle huzurevinde kalan yaşlılara yemek düzenlenerek onların yalnızlığı az da olsa paylaşılmaya çalışılmıştır.

Çankayalıları tüketici hakları konusunda bilinçlendirmek ve yerli malı kullanımına özendirmek amacıyla birçok yerde seminerler düzenlenmiştir.

Çankaya İlçesindeki toplam 163 Taksi Durağına 55 Adet güncel roman, hikaye vb. kitap ve kitaplık dağıtımına başlanmıştır.

Çocuk Ergen Danışma-Dayanışma Merkezi (ÇEDAM) çocuk ve gençlerin yaşadıkları sorunlarla baş etmeleri amacıyla, çocuk ve ailelere yönelik danışmanlık yapılmaktadır .

Çankaya Belediyesi Toplumsal Dayanışma Merkezi'nin Sokak Müzisyenlerine verdiği destek çerçevesinde bölgelere ayrılan müzisyenlere verilen Gönüllü Kimlik Kartları ile sokaklarda insanlara kulağa hoş gelen müzikler dinletilebilmektedir.

Çankaya Belediyesi Toplumsal Dayanışma Merkezi (TODAM) ile Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Halk Sağlığı Bilim Dalı arasında yapılan işbirliği sonucu TODAM bünyesinde staj yapmaya başlayan hemşire adayları Çankaya'da ailelere yönelik sağlık araştırması yapmaya başlamıştır.

TODAM Öveçler, Yıldız ve Karapınar'da yaklaşık 500 aile üzerinde araştırma yapacak olan Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Halk Sağlığı Bilim Dalı'ndan 120 öğrenci, aynı zamanda ailelere temel sağlık sorunları konusunda da bilgi verecektir. Haftanın üç günü staj yapacak olan öğrencilere, TODAM hakkında seminer verilmiştir.

Çankaya Belediyesi Toplumsal Dayanışma Merkezi (TODAM) bu sene ilköğretime başlayacak 1'inci sınıf öğrencilerine kırtasiye yardımında bulunarak onlara destek sağlamıştır. Bu konuda sıkıntı çeken aileler en yakın Todam merkezlerinden yardım temin edebilmektedir.

Mimar Sinan, Ata, Karapınar, Ayrancı, Bademlidere, Umut, Cebeci, Mürsel Uluç, Öveçler, Esat, Yüzüncüyıl, Dikmen, Çiğdem ve Yıldız Bahar evleri aracılığıyla halkın TODAM'la kucaklaşması sağlanmış olup evinde yardım bekleyen pasif vatandaşlar yaşamın içine çekilmiştir. Bekleyen değil, katılan, öğrenen, üreten ve paylaşan bireye ulaşarak dayanışmanın mantığını değiştirilmiştir.

Ayrıca Çankaya Belediyesi zihinsel engelli çocukların normal insanlarla iletişim kurmalarını sağlamak için çocukların çalışabileceği Çengel Kafe'yi hizmete açmıştır. Burada çalışan çocuklar aynı zamanda dans, resim, müzik ve tiyatro gibi kurslara devam ederek sosyal yaşamın içine çekilmişlerdir.

TODAM, yılın her ayı yardımlarını ihtiyaç sahiplerine dağıtırken bunu en insani yaklaşımla yerine getirmektedir. Kimseyi kırmadan, rencide etmeden, muhtaçlığı, yoksulluğu ve yoksunluğu reklama dönüştürmeden gerçekleştirmektedir

Türk toplumu, bugün içinde yol alınan ekonomik zihniyetin yarattığı büyük zihinsel yaralar nedeniyle dayanışma gücü ihtiyacını görünür kılmaktadır. Bugün kentlerde dayanışma adı altında sergilenen temel anlayış, lokal davranmaktan öteye geçememektedir. Burada, izlenen yöntem, ihtiyacı olanı sosyal ilişkiye sokmadan, sosyal alana çıkarmadan onlara dar anlamıyla sınırlı yardımda bulunmaktır. Bu sağlıklı bir gelecek için iyi bir yönetim sayılamaz. Çünkü, bu insanları salt kendileriyle,

dahası bencillikleriyle sınırlayan bir yaklaşım tarzıdır. Oysa TODAM modeli, bir şeyi beklemenin utangaçlığını, moral değerler yardımıyla aşan, insanları "başka insanlar içinde çok şey yapmaya değer" felsefesiyle ele almaktadır. Türk toplumundaki genel hava ne kadar hızla dayanışmacı değerlere dönerse, TODAM'ın insanların harekete geçirme gücü de o oranda kolay olacaktır.

Sonuç olarak Todam projesi eğitim ve dayanışma üzerine kurulmuş olup amaç, özlediğimiz üretebilen, düşünebilen, birbiriyle dayanışan, ortak mekanlarda karar alabilen, komşusunu tanıyan onunla birlikte sokağını temizleyen insan modelini yeniden yaratabilmektir. Bu insan modeli tam bir hizmet, eğitim ve dayanışma döngüsü içerisinde bir çember oluşturacaktır. Çember içerisinde olan herkes bu sistemin bir parçasını oluşturacaktır. Bu tür bir çalışma, projenin ayrıcalığı ve başarısı olacaktır. Bu proje, yeni bir örgütlenme modeli yaratacaktır. Bu örgütlenme modelinde, insanlar çemberin neresinde olurlarsa olsunlar tam bir dayanışma örneği sunacaklar, balık tutmayı öğrendikleri gibi, balığı birlikte yiyecekler. Sadece makarna dağıtmak yerine, yün ve şiş de verecek ki, hanımlar kazak örsün kendisini soğuktan korusun, satsın ailesinin başka ihtiyaçlarım giderebilsin, bir tanede sokakta üşüyen çocuğa verebilsin. Eğer bunu yapamıyorsa o zaman Toplumsal Dayanışma merkezlerine gelsin, burada bunların hepsini öğrenecek, uygulayacak benimseyecek eğitim ortamını bulacaktır.

4.3. Çankaya Belediyesi Sağlıklı Kentler Birliği Projesi

Dünyadaki 6 Dünya Sağlık Örgütü Bölge Ofisinde, 66 ülkede, 220 Dünya kentinde ve 55 Avrupa kentinde devam eden ve gelişen "Sağlıklı Kentler" Hareketinin Türkiye'de gelişebilmesi, benimsenmesi, uygulanabilmesi için formal bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmuş ve bu gereklilikten hareketle bu konuya önem veren kentler bir araya gelerek "Sağlıklı Kentler Birliği"ni kurmuşlardır.[117]

Bu projede ana hedef bireylerin tüm süreçlere etkin katılabildiği, kültürel ve doğal mirasın korunduğu, kentte yaşayanların eşitlik ve barış içerisinde bütün kentsel hizmetlerden ayrımsız olarak yararlanabildiği, bütün karar süreçlerine doğrudan

[117] http://www.sagliklikentlerbirligi.org.tr/tskb_hakkinda.asp (05.11.2007)

katılabildiği bir kent demokrasisi içerisinde bireyin toplumsallaşmasını sağlamaktır.[118]

Yaşanabilir ve sağlıklı kentler için sağlık ve sağlığı ilgilendiren tüm kentsel ve çevresel konularda eşitsizlikleri azaltmak ve kent yoksulluğu ile mücadele etmek amacıyla, birliğe üye belediyeler arasında işbirliği ve deneyim alışverişi devam etmektedir. "Sağlıklı Kentler Birliği" Türkiye'de bu hareketin güçlenmesi ve işbirliği açısından kentlerimiz için çok önemli gelişimler sağlayacak, daha sağlıklı kentler yaratılacaktır.

Sağlıklı Kentler Birliği Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin öncülüğünde 5 belediye tarafından kurulmuştur.

Sağlıklı kentin nitelikleri ise şöyledir:[119]

- Yüksek kalitede temiz ve güvenli bir fiziksel çevre. (barınma dahil)
- İstikrarlı ve uzun erimli sürdürülebilir bir eko-sistem.
- Güçlü, karşılıklı destekleyici ve istismarcı olmayan bir toplum.
- Halkın kendi yaşamlarını, sağlılığını ve refahını etkileyen kararlara katılımı ve bu kararları denetimi.
- Temel ihtiyaçların (gıda, su, barınma, gelir, güvenlik ve iş) tüm kentliler için sağlanması.
- Farklı iletişim, etkileşim ve iletim yollarının sağlanması ile geniş kapsamlı ve farklı kaynaklara ve deneyimlere erişim.
- Çeşitli, canlı ve yenilikçi bir kent ekonomisi.
- Geçmişle, tarihsel ve biyolojik miras ile ve diğer grup ve bireyler ile bağlantının güçlendirilmesi.
- Sözü geçen niteliklerle uyumlu ve onları güçlendirecek bir tutum.
- Optimum düzeyde halk sağlığı ve herkesin erişebileceği sağlık hizmetleri.

Çankaya Belediyesi de Birleşmiş Milletler Dünya Sağlık Örgütü'nün bütün dünyada uygulamaya koyduğu Sağlıklı Kentler Projesi'ne üye olmuştur. Çankaya

[118] Ethem Torunoğlu, Bahar Yunusoğlu vd., **Çankaya Kent Sağlık Profili ve Sağlıklı Kent Göstergeleri**, Ankara: Çankaya Belediyesi Yayını, 2002, s. 13.
[119] http://sagliklikent.nilufer.bel.tr/index2.asp?sec_id_no=1 (05.01.2008)

Belediyesi'nin Sağlıklı Kentler Projesi'ne ilişkin en önemli adımı Şubat 2002'de Sağlıklı Kentler Proje Ofisi'nin kurmasıyla atmış ve o tarihten itibaren ofis bünyesinde çalışmalar hız kazanmıştır. Kente ilişkin alınacak kararlarda ve hazırlanacak projelerde toplumun tüm kesimlerinin söz sahibi olması, karşılıklı iletişim ve paylaşımla üretim sürecinin gerçekleştirilmesi benimsenmiştir.[120] Bunun ardından da Çankaya Belediyesi Türkiye'deki sağlıklı kentler birliğinin kurucu üyelerinden biri olmuştur. Bu proje ile çevre, sağlık, kent planlama, kentte suç ve şiddet, eşitsizlikler, kültür, sanat ve spor, eğitim, ekonomi gibi alanlarda düzenleme yapılmaktadır.[121]

Çevre ile ilgili olarak gürültü kirliliği, evsel atık, hava kirliliği, gıda kalitesi gibi konularda düzenlemeler yapılarak sağlıklı bir kent dokusu oluşturulmaya çalışılmaktadır. Aynı şekilde eğitim ile ilgili sorunlarda gündeme alınmış olup sağlıklı, kendine güvenen, üretken, paylaşımcı, dayanışmacı ve duyarlı bireyler yetiştirmek amaçlanmıştır.

Bu proje yine Türkiye'nin en büyük toplumsal dayanışma ağı olan Todam gibi katılımı esas almaktadır. Sağlıklı Kentler Birliği'nin verdiği "Sağlıklı Şehirler En İyi Uygulamaları Ödülleri"nden Teşvik Ödülü 25 belediyenin 40 projesi içinden Çankaya Belediyesi'nin Çengel Kafe çalışmasına verilmiştir.

4.4. Yerel Gündem 21'i Uygulayan Belediyelerin Karşılaştırılması

Türkiye'de uygulanmakta olan Yerel Gündem 21'in en başarılı ortakları arasında Bursa, Antalya, Kocaeli gibi kentler sayılabilir. Bu kentlerin YG-21 kapsamında birbirinden bazı alanlarda üstünlükleri olmakla birlikte zayıf tarafları da bulunmaktadır.

Örneğin Yerel Gündem 21 dahilinde oluşturulan Gençlik Meclisi çalışmaları bazı kentlerde ön plana çıkarken YG-21 üyesi diğer kentlerde pek önem arz etmemektedir. Yerel Gündem 21 çatısı altında gençlerin kent sorunlarının çözümüne

[120] Torunoğlu, Yunusoğlu, a.g.e., s. 17.
[121] "Sağlıklı Kentler Birliği'nin 5 Kurucu Üyesinden Biriyiz", **Burası Çankaya**, Çankaya Belediyesi Haber Bülteni, (Mayıs, 2005), s. 8.

yönelik karar verme sürecine katılımlarını sağlamada Gençlik Meclisleri önemli rol oynamaktadır.

Çankaya'da Yerel Gündem 21 kapsamında bir Gençlik Meclisi kurulması için Belediye Meclisi 06.01.2005 tarihinde karar alarak, programın önemli ayaklarından birini gerçekleştirmiştir. Gençlik Meclisi'nin oluşmasıyla Çankaya gençliğinin, Avrupa Birliği Gençlik Programlarına katılımının yanı sıra AB bünyesindeki gençlik konseyleri ile ortaklık kültürünün kurulması ve iki taraflı ortaklıkların oluşturulması açısından önemli bir adım atılmıştır. Kız erkek sayısının eşit olacağı ve toplam 120 gencin katılımıyla kurulacak olan Gençlik Meclisi, Çankaya'da ki 59 lise ile 9 üniversitede okuyan öğrencilerden ve bunun yanısıra örgütlenememiş gençlerden oluşacaktır. Böylece gençler kendi sorunlarını çözmek için dayanışma içinde ortak kararlar alarak ve hazırladıkları projelerine AB fonlarından ve Çankaya Belediyesi'nden kaynak sağlayarak çözüm üreteceklerdir.[122] Böylelikle Kent gençliğinin kent yönetimine aktif olarak katılarak kendileri ve kentle ilgili sorunların çözümünde rol almaları sağlanacak ve gençlik bir bütün kılınarak birlikte çalışma alışkanlığı kazandırılmış olacaktır. 2005 yılında kurulma kararı alınmakla birlikte bu konuda Çankaya Belediyesi'nin herhangi bir faaliyetine rastlanmamaktadır. Bu çok önemli bir eksikliktir. Çankaya Belediyesi Yerel Gündem 21 sürecini sadece dayanışma ve yardımlaşma üzerine oturtarak gençlerin ve kadınların kendilerini ilgilendiren kararlara katılımlarını önemsememiştir.

Bu konuda Bursa Gençlik Konseyi önemli bir platform olarak dikkat çekmektedir. Bursa Gençlik Konseyi Bursa kenti için sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda çalışmalarını sürdürmektedir. Bu doğrultuda gençlerin kimlik ve aidiyet bilinci geliştirmek, gençlerin kentin bilimsel, teknolojik, sanatsal, sosyal ve kültürel etkinliklerinde rol almasını sağlamak, gençlerin dinanizmini ve enerjisini kanalize edeceği ilgi alanları yaratmak amacıyla çalışmalarını sürdürmektedir. Bununla birlikte Antalya Gençlik Meclisi de kentli gençlerle Antalya yerel yönetimleri arasında diyalog süreci başlatma, gençlerin yerel yönetimlere görüşlerini iletmelerini temin edecek bilgilere erişim yollarını açma,

[122] "Gençler, Yönetimde Söz Sahibi Olmaya Hazır mısınız?", **Burası Çankaya**, Şubat 2005, s.2.

sürdürülebilir kentsel gelişim ve genç nüfusa ilişkin yerel karar süreçlerine katılımlarını kolaylaştırma amaçlarıyla kurulmuş bulunmaktadır.

Türkiye Yerel Gündem 21 Programı kapsamında Habitat için Gençlik Derneği'nin kolaylaştırıcılığında 1997 yılından bu yana 70'e yakın ilde Yerel Gençlik Meclisleri ve Yerel Gençlik Evleri çalışmaları yürütülmektedir. Bu çerçevede "Yerel Düzeyde Gençlik Meclisleri ve Gençlik Evleri oluşturarak, gençlerin yerel yönetimlere katılarak söz sahibi olmasını sağlamak" hedefi doğrultusunda yapılan çalışmalar kapsamında Adana, Afyon, Antalya, Aydın, Babaeski, Bitlis, Bursa, Dalyan, Denizli, Diyarbakır, Doğubeyazıt, Edirne, Gemlik, İznik, İzmir, İzmit, Kars, Kayseri, Konya, Kuşadası, Kütahya, Malatya, Mardin, Mersin, Muş, Nilüfer, Tarsus, Trabzon, Yalova, Yenimahalle, Zonguldak olmak üzere 31 kentte Yerel Gençlik Meclisi oluşturulmuştur. Ayrıca Adana, Adapazarı, Adıyaman, Afyon, Babaeski, Batman, Bingöl, Bolu, Bursa, Denizli, Gemlik, Diyarbakır, İznik, Kayseri, Konya, Kütahya, Mardin, Nilüfer, Şanlıurfa ve Yenimahalle olmak üzere 19 kentte Gençlik Evi/Merkezi kurulmuştur. Diğer kentlerde oluşturulan Yerel Gündem 21 Gençlik Çalışma Gruplarıyla birlikte yaklaşık 75 ilde çalışmalar devam etmektedir. Yerel Gündem 21 Programı çalışmaları kapsamında birbiri ardına kurulan Gençlik Meclisleri ve Gençlik Evleri ilgili kentlerdeki gençlik örgütlerinin yanı sıra, öğrenciler ile çalışan ve işsiz gençliği aynı çatı altında buluşturmaktadır.[123]

YG-21 Programı'nda kadınların yerel karar alma süreçlerine ve mekanizmalarına katılımına verilen ağırlık kapsamında, kadınlar yalnızca Kent Konseyleri ve çalışma gruplarına katılmakla kalmayıp, kendi katılımcı platformlarını ve sonrasında Kadın Meclisleri'ni oluşturmaktadır. YG-21 Kadın Meclisleri kadınların karar alma süreçlerine katılmasını amaçlamakla birlikte kadınların toplumsal yaşamın her alanında söz sahibi olmasını, kendi sorunlarıyla ilgili bilinçlenmesini, kendi bakış açısıyla politikalar oluşturmasını, kent yaşamına katılmasını da amaçlamaktadır. Kent konseyleri ile kadın meclisleri arasında bir kopukluk olduğu durumda kadınları temsili yetersiz kalacağı için arada sıkı ilişkiler kurulmalıdır. 40'ı aşkın kentte kadın çalışmaları tüm hızıyla devam etmektedir.

[123] http://www.la21turkey.net/index.php?pages=topic&op=cat&cid=108&tid=287 (07.01.2008)

Kadınların siyasal ve toplumsal katılımlarındaki yetersizlikler nedeniyle oluşturulan Antalya Yerel Gündem 21 Kent Konseyi Kadın Meclisi önemli çalışmalarda bulunmaktadır. Gönüllü Kadın Zabıta örgütlenmesi hayata geçirilmiştir. Seçilen gönüllüler birinci derecede mahallelerinden sorumlu olmakla birlikte kent sınırları içerisinde olumsuzluklara müdahale ediyorlar. Sorumlu oldukları mahallelerde belirledikleri aksaklıkları yazılı olarak Zabıta Müdürlüklerine bildirmekle yükümlü olan gönüllü kadın zabıtalar, patlamış kanalizasyonlar, uygun olmayan yerlerde açılan işyerleri, kaldırım işgallerini ya da ısrarla çevreye atıksal, görüntüsel ve gürültüsel zarar veren kişi ve işyerlerini şefleri aracılığıyla zabıta müdürlüklerine iletmektedirler.[124] Antalya Yerel Gündem 21 Kent Konseyi Kadın Meclis üyeleri, Meclis'te görüşülmekte olan Medeni Kanun Tasarısı'nda yer alan evlilikte edinilen malların eşit paylaşımı maddesi ile ilgili olarak "mor kurdele" eylemi yaptılar. Medeni Kanun'a tepki göstermek için vatandaşlara mor kurdele takıp bildiri dağıtan Antalya Yerel Gündem 21 Kent Meclisi üyesi kadınlar yasanın kendileri için hiçbir anlam ifade etmediklerini belirtmişlerdir.[125]

Kent konseyleri açısından değerlendirecek olursak; en başarılı örneklerinden biri Bursa Kent Konseyidir. Türkiye'de ilk Kent Konseyi Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulmuştur. Bursa Kent Konseyinde pek çok sorun tartışılıp karara bağlanmaktadır. Dikkat çeken en önemli kararları şunlardır; şehir içindeki havaalanının büyütülerek uluslar arası havaalanına dönüştürülmesinin engellenmesi, engellilerin kent içindeki mimari sorunlarına çözüm getirilmesi, kent kültürü ve kentlilik bilincinin geliştirilmesi için yapılan çalışmalar, özürlüler yasası kapsamında ilgili kurumların görev ve sorumluluklarını yerine getirmeleri için uyarılmaları ve kadınların eğitim yoluyla toplumdaki rollerini güçlendirme projesidir.[126] Bursa Büyükşehir Belediyesi Yerel Gündem 21 Genel Sekreterliği öncülüğünde yapılan Kent Konseyi toplantılarına Kent Konseyi üyelerinin yanı sıra Yerel Gündem 21 gönüllüleri, dernekler, sivil toplum kuruluşları ve odalarında büyük katılım sağladığı dikkati çekmektedir.

---

[124] "Antalya Kent Konseyi", http://www.antalyakentkonseyi.org.tr/old/raporlar_kadin_meclisi.htm (15.11.2007)
[125] "Mor Kurdele Eylemi", http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=4701 (10.06.2001)
[126] http://www.tepav.org.tr/tur/admin/dosyabul/upload/Tahsin.Bulut.Katilimci.Surecte.Bursa.Kent.Konseyi.ve.Yerel.Gundem.21in.Rolu.pdf (20.01.2008)

Kocaeli Kent Konseyi de başarılı çalışmaları ile dikkat çekmektedir. Kocaeli´nin sorunlarını tartışacak ortamlar hazırlayarak, ortak aklın oluşmasına öncülük edilmesi amacıyla Kent konseyi bünyesinde Kadın Meclisi, Engelliler Meclisi, Gençlik Meclisi oluşturulmuştur ve meclisler ile halkın katılımı artırılmaya çalışılmaktadır.

15 – 25 yaş arası bütün gençlerin katılabildiği Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Yerel Gündem 21 Gençlik Merkezi´nde Eğitim, Çevre, Kültür Sanat, Sağlık ve Spor, Dış İlişkiler, Bilişim, AB Gençlik Projeleri, Basın ve Halkla İlişkiler, Sosyal ve Yardımlaşma ve Dayanışma, Liseliler Çalışma grupları oluşturulması kararı alınmıştır.[127] Kocaeli Yerel Gündem 21 Gençlik Meclisi fakir ve yardıma muhtaç vatandaşların evine ekmek girmesi amacıyla "askıda ekmek" projesi başlatmıştır. Gençlerin karar alma mekanizmalarında yer almalarını sağlamak amacıyla seçilme yaşının 25'e düşürülmesi amacıyla Gençlik Meclisi tarafından çalışma başlatılmıştır. Kocaeli'yi ve Türk kültürünü tanıtmak için Gençlik Meclisinin çalışmaları sonucu Kore Gençlik Heyeti Kocaeli'ye gelmiştir. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kent Konseyi bünyesinde Gençlik Meclisi'nden sonra Kadın Meclisini de kurmuştur. Mecliste tartışılan konular arasında istihdam, kadına şiddetin önlenmesi, eğitim, sağlık ve ekonomik özgürlük gibi konular önem kazanmaktadır. Kadınların da katılımıyla kentlerde yaşam kalitesi yükselecek ve sorunlar yerinde zamanında çözülebilecektir.

Belediyeler kentlerdeki yaşamı büyük ölçüde belirleyen kuruluşlar olmakla birlikte, kentli topluluklar tarafından hemen hemen hiçbir şekilde denetlenmeyen kurumlardır. Bu denetim yokluğu kentli yurttaşların büyük bir bölümünün kentte oluşan kamusal yararın dışında kalmasına neden olmaktadır. Çoğu kez kentli yurttaşlar zarara uğramaktadır.[128] Ankara'da gelişen bu kentsel sorunlar karşısında bu tür olumsuzluklara karşı tepki gösterecek, kendi taleplerinin gerçekleşmesi için çalışmalar yapacak, örgütlenecek ve gündemin belirlenmesine katkıda bulunacak bir oluşumun varlığı gerekmektedir. Bu düşüncelerle oluşan Ankara Kent Konseyi girişimi yazılı ve görsel basına kendini tanıtmak için 15 eylül 1998 tarihinde basın

[127] http://www.kocaelideneleroluyor.com/oku.asp?id=402 (25.12.2007)
[128] http://www.hkmo.org.tr/resimler/ekler/4c2e4a3297fe25a_ek.pdf (25.12.2007)

toplantısı yapmıştır. Bazı komisyonların çalışmaları sonucu Ankara'da katı atık ve kömür sorunları çözüme kavuşmuştur.

Bununla birlikte en son yapılan Ankara Kent Konseyi toplantısında kadının adının sınırlı geçmesi tartışma konusu olmuştur. Konseye çağrılan 163 üyenin yalnızca 13 tanesinin kadın olması tepkiyle karşılanmıştır. Oysa ki yerel karar alma mekanizmalarında kadınların aktif rol almalarını sağlamak Kent Konseyleri'nin ana hedefleri arasında olmalıdır. Kalkınmaya ivme kazandıran en önemli unsurlardan biri toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasıdır. Kentler kadınların ve erkeklerindir. Vatandaşlık haklarının ilk kullanıldığı yerler kentlerdir. O halde kentsel altyapı ve faaliyetler kadınların ve erkeklerin haklarını tam olarak kullanmasına izin vermelidir.

Bununla birlikte birçok Sivil Toplum Örgütü de konseye çağrılmamıştır. Kent konseyine katılarak görüş bildiren Sivil Toplum Kuruluşları yerel yönetimler için önem taşımaktadır. Yerel yönetim faaliyetlerine halkın katılımının sağlanması için STK'lar aracılık yapmaktadır. STK'lar halk adına bir denetim mekanizması oluşturmaktadır. Oysa ki Kent Konseyi tüm çevrelerin katılımıyla çözüm üretmek için toplanmalıdır. Sadece belediye başkanı, encümen, üniversite temsilcileri, ilin milletvekilinin katılımıyla toplanmamalı Kent Konseyleri. Özürlülere, yaşlılara, kadınlara, gençlere ve de gönüllü herkese açık olmalıdır.

	ÇANKAYA	BURSA	ANTALYA	KOCAELİ	MALATYA
YEREL GÜNDEM 21'İ UYGULAMAYA BAŞLAMA TARİHİ	2004	1995	1997	2004	2001
KENT KONSEYİ	Var	Var	Var	Var	Var
OLUŞTURULAN PLATFORMLAR	Kadın Meclisi Gençlik Meclisi	Çocuk Meclisi Engelli Meclisi Kadın Meclisi Gençlik Konseyi	Kadın Meclisi Emekliler Meclisi Gençlik Meclisi Mahalle Meclisi	Gençlik Meclisi Kadın Meclisi Engelli Meclisi	Gençlik meclisi Kadın meclisi
GERÇEKLEŞTİRİLEN TOPLUMSAL PROJELER	Kızılay'da yayaların alt geçitleri kullanmaya zorlanmalarına tepki, Ulaşım zammına tepki, Engelsiz bir yaşam amacıyla sokakların yeniden düzenlenmesi	Engellilerin Meslek Eğitimi, Kent Kültürü ve Kentlilik Bilinci Projesi, Hasta ve Yaşlı Bakıcılığı, Yoksullukla Mücadele Kadın ve Siyaset Projesi	Gönüllü kadın zabıta projesi, Olimpiyat köyü projesi, Sanat merkezi oluşturulması, Kent yaşamı geçmişten geleceğe Antalya projesi	Yardıma muhtaç vatandaşların evine ekmek girmesi amacıyla "askıda ekmek" projesi, Seçilme yaşının 25'e düşürülmesi için gençlik meclisi çalışmaları	Atık pil toplama, Durumu kötü öğrencilere destek, Engellilerin sosyalleşmesi çalışmaları, AB projelerine yönelik eğitim seminerleri
GERÇEKLEŞTİRİLEN ÇEVRE PROJELERİ	Ağaçların kesilmesinin önlenmesi, Ambalaj atıkları geri kazanım projesi,	Elmasbahçeler Mah. Hava Kalitesinin İyileştirilmesi ve Katı Atık Geri Kazanım Projesi, Uygulamalı Çevre Eğitimi	Kıyı ve denizlerin denetimi, Kirliliği izleme ve önleme, Canlı türlerinin korunması	Körfez kirliliği ve hava kirliliği gibi çevre sorunlarına önlem almak için çalışmalarda bulunulmakta	'Senin de 1 fidanın olsun' adlı ağaç dikme kampanyası kapsamında 5 bin ağaç dikilmiştir, Atık su arıtma tesisi kurulmuştur.

Tablo 1.1. Yerel Gündem 21'i Uygulayan Belediyelerin Karşılaştırması

SONUÇ

Cumhuriyetin kuruluş yıllarında temel yönetim yapısı oluşturulurken, merkez ve taşra yönetim birimi ve kademeleri, o günün koşullarına uygun olarak merkeziyetçi bir yaklaşımla saptanmış, siyasal ve ekonomik faaliyetler bu çerçeve içinde denetlenmiştir. Kentlerin büyümesiyle, hizmetlerin yerine getirilmesinde verimliliğin sağlanması merkez ağırlıklı yönetim yapısını zorlamıştır. Nüfus miktarındaki artış, değişen sosyal ve ekonomik yapı ile birlikte demokratikleşme sürecindeki gelişmeler, ekonomik ve toplumsal değişmelerin ulus sınırları aşarak diğer ülkeleri de etkilemesi, hemen her hizmet için merkez ağırlıklı karar almayı güçleştirmiştir.

Türk Kamu Yönetiminde, kamu hizmetlerinin gerek yerel gerekse merkezi kuruluşlar arasında hizmette birlik ilkesine uygun dengeli, etkin ve kaynak israfını önleyecek bir şekilde gözden geçirilmesi önem taşımaktadır. Bu düzenlemede merkez-yerel yönetim ilişkilerinde etkinlik sağlamaya yönelik organizasyon çalışmalarına ağırlık verilerek bürokratik işlemlerin basitleştirilmesi, hizmetlerin gerek ekonomik, kaliteli ve hızlı yerine getirilmesi, gerekse halkın ihtiyaçlarına duyarlılık sağlayacak ve katılımcılığı arttıracak tasarruflara yer verilmesi öncelikli konulardandır. Yerel Gündem 21 faaliyetleri, yönetimin yapılanma çalışmalarına, toplumun tabanından gelen teşvik özelliği taşımaktadır.

Türkiye'de ki Yerel Gündem 21 uygulamalarının karşısına, merkezi yönetimin yetersiz desteği, medyanın ve özel sektörün ilgisizliği, projelere kaynak bulmakta çekilen sıkıntılar gibi uzayıp giden bir dizi sorun dizilmekle birlikte, bunların aşılmasındaki başlıca anahtarların, bir yandan Avrupa Birliği'ne katılım sürecinde YG 21'in önemli işlevinin daha iyi anlaşılması, diğer yandan da kamu yönetiminin yeniden yapılandırılmasına ve yerel yönetimlere ilişkin yeni yasalar bağlamında YG 21'in sunduğu eşsiz olanaklar olduğu görülmektedir. Türkiye'de Avrupa Birliği müktesebatına uyum sağlanması yönünde son yıllarda çok önemli yasal ve kurumsal düzenlemeler gerçekleştirilmiş olmakla birlikte, bunların uygulamaya geçilmesi yönünde aynı hızla ve kararlılıkla adımların atılamamaktadır.

Diğer yandan yeni kamu yönetimi ve yerel yönetim yasalarında öngörülen yerel özerkliğe karşı, oldukça yaygın bir güvensizlik duyulmakta ve genelde belediyelerin kapasitelerinin yetersiz olması, devralacakları yeni yetki ve sorumluluklar konusunda hazırlıksız yakalanmaları, belde halkının kent yönetimine katılım ve denetim mekanizmalarının eksikliği gibi gerekçelerle, yerel yönetimlerin güçlendirilmesine yönelik bu yasaların uygulamada çeşitli darboğazlarla karşılaşılacağı yönündeki kaygılar dile getirilmektedir.

Katılımcı ve çoğulcu demokrasinin gereği olarak kimi konularda hiçbir şey yapılmamıştır. Bu yerel yönetim seçimleriyle de ilgilidir: yurttaşların, kenttaşların seçimlerde oy vermesiyle demokrasi gerçekleşmiyor. Oy vermekle yalnızca demokrasinin temel bir gereği yerine getirilmiş oluyor. Çoğulcu, katılımcı demokrasi dizgesinde, iki seçim arasındaki uzun sürede de siyasal kararlara, yasaların yapımına, projelerin geliştirilmesine kenttaşların etkin biçimde katılması, görüşlerini belirtmesi, yönetimi ve yöneticilerini denetlemesi zorunludur.

Gerçek demokrasi ancak yerel malzemelerle ve aşağıdan yukarıya doğru, halkın yalnızca demokratik yönetimi arzulamasıyla değil, bizzat kendi yönetimine ve karar alma sürecine katılmasıyla oluşturulabilir ve sürdürülebilir. Bu bağlamda gerek Avrupa Birliği'ne uyum sürecinin ve gerekse Türkiye'nin öncelikli hedefleri arasına giren güçlü ve demokratik yerel yönetimlere giden yolun büyük ölçüde YG-21 mekanizmaları tarafından döşeneceğini ileri sürmek, bir iddia olmaktan çok, bir olgu niteliği taşımaktadır.

Yerel Gündem 21 çalışmaları, yaşanabilir yerleşimler yaratmada işbirliğidir. Yaşanabilirlik, toplumsal ve ekonomik gelişme düzeyinin bir göstergesi olan yaşam kalitesi, fiziksel görünüm, çevre ve sağlık özellikleri ile insanların ruh sağlığını da içeren pek çok değişkenin toplamıdır. Bu konular aynı zamanda yerleşiklerin haklarıdır. Bugünkü ve gelecek kuşakların da bu evrensel haklardan istifade etmesi sorumluluk gerektirir. Bu sorumluluk, hizmetin yerine getirilmesinde kişilerin kendi açılarından sürekli katkılarıyla sağlanabilmektedir. Hukuka bağlı devlet ve hukuka saygılı birey, yaşanabilir kentlerin sürdürülebilirliğini birlikte geçerli kılmaktadır.

Dayanışma ve katılım ilgisi ayakta kalabildiği ölçüde başarı şansı yüksek görülmektedir

Yerel Gündem 21 çalışmalarının başarısı için Belediye Başkanına önemli bir sorumluluk düşmektedir. Burada kastedilen, yasal sorumluluktan çok birlikte çalışma istekliliğidir. Belediye Başkanı'nın Sorumluluğu, samimi olarak Gündem 21 oluşumuna ve çalışmalarına destek vermesidir.

YG-21 yapılanması içinde tartışılan konulardan bir çoğu, kent halkının büyük çoğunluğu açısından, kentte mülk edinmek, iş sahibi olmak vb. sorunları kapsamadığı, aksine kentte fiziksel ve sosyal yapı ile ortaya çıkacak yaşam kalitesi ile ilgili olduğu için katılımın çekiciliğinde azalma görülmektedir. Çünkü Yerel Gündem 21'in temel ilkeleri arasında yer alan herhangi bir siyasal ya da iktisadi güç odağının uzantısı olmamak, görüşlerinde ve faaliyetlerinde bağımsız olmak, kâr amacı gütmemek, kişisel çıkar arayışlarına zemin sağlamamak ve gönüllülük esasına göre çalışmak bulunmaktadır. Dolayısıyla, ülkemizde, yaşam kalitesi ve katılım kültürü noktasında görülen önemli eksiklikler Yerel Gündem 21'lerin ortaya koyduğu temel felsefe ile ters düşmektedir. Bu bağlamda kentine sahip çıkma bilinci üzerine çalışmaların artırılması gerekmekte, bu konuya yönelik olarak, kitle iletişim araçları kullanılarak bilgi yaygınlaştırılmalıdır.

Kadınların, gençlerin ve engellilerin kentte söz sahibi olması Yerel Gündem 21'in başarısında büyük rol oynamaktadır. Bu kitlelerin yönetime katılması daha çok gelişmiş Avrupa ülkelerinde görülmekle birlikte Türkiye'de ki Yerel Gündem 21 uygulamaları 2001 yılında UNDP tarafından dünyadaki en başarılı uygulamalardan biri olarak seçilmiştir. Gerçekten de Eylül 2002'de Güney Afrika'nın Johannesburg kentinde düzenlenen bu zirve sırasında Türkiye Yerel Gündem 21 Programı, bizzat T.C. Cumhurbaşkanı tarafından devlet ve hükümet başkanlarına "en iyi uygulama" olarak sunulmuştur.

Yerel Gündem 21 Programı, Mart 2004 itibariyle, aralarında Büyükşehir Belediyeleri'nin ve İl Özel İdareleri'nin de bulunduğu, farklı coğrafi bölgelere dağılmış 50'nin üzerinde yerel yönetimin ortaklığıyla sürmektedir. Ancak her kentin başarılı çalışmalarda bulunduğu söylenemez bu süreçte. Öne çıkanlar Bursa, Antalya, Kocaeli, İzmir ve Doğu bölgemizde en iyi uygulamalardan biri olarak Malatya dikkat çekmektedir. Bu kentlerin başarısının en önemli nedenlerinden biri ise; Kent Konseyleri ve benzeri platformların kurulması ile değişik kurumların temsilcilerini ortak amaçlar doğrultusunda düzenli olarak bir araya getirmesidir. Böylelikle iyi yönetişim olgusu günlük yaşama yansıtılmaktadır.

Sonuç olarak Kent yöneticilerinin insanları kent yönetiminin ayrılmaz bir parçası olarak görmeleri ve kentlilerin de bu sürece aktif olarak katılmaları sonucu katılımcı demokrasi anlayışı gerçekleşecektir. Başlangıcı olan ama bitimi olmayan bir değişim sürecine katılarak kentte kentli duyarlılığı anlayışını geliştirebildiğimiz ölçüde, geleceğimize daha umutlu bakabilir, çocuklarımıza ve torunlarımıza daha az sorunlu bir dünya bırakabiliriz.

Ek 1: Kent Konseyi Yönetmeliği

Birinci Bölüm : Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar[129]

Madde 1 - (1) Bu Yönetmeliğin amacı; kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetişim ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışan kent konseylerinin çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Madde 2 - (1) Bu Yönetmelik; kent konseylerinin oluşumunu, yönetim ilkelerini, organlarını, görev ve yetkileri ile çalışma usul ve esaslarını kapsar.

Madde 3 - (1) Bu Yönetmelik; 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 76 ncı maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Madde 4 - (1) Bu Yönetmeliğin uygulanmasında;

a) Belediye: Kent konseyi oluşumuna yardım ve destek sağlayan belediyeyi,

b) Kent konseyi:Merkezi yönetimin, yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun ortaklık anlayışıyla, hemşehrilik hukuku çerçevesinde buluştuğu; kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının, vizyonlarının sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlendiği, tartışıldığı, çözümlerin geliştirildiği ortak aklın ve uzlaşmanın esas olduğu demokratik yapılar ile yönetişim mekanizmalarını,

c) Meclisler ve çalışma grupları: Kadın ve gençlik meclisleri başta olmak üzere kent konseyinin görev alanlarında, yönetişim anlayışına dayalı ve sürdürülebilir kalkınma içinde çeşitli toplum kesimlerinin kent yönetimine katkıda bulunmalarını, kaliteli ve yaşanabilir bir kentin yönetiminde aktif rol almalarını hedefleyen ve gönüllülük esasında oluşmuş ortak yapıları,

[129] www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/27177.html

ç) Yerel gündem 21 programı: Birleşmiş Milletler Rio Yeryüzü Zirvesinde 1992 yılında kabul edilen ve 21 inci yüzyılın gündemini belirleyen Gündem 21 başlıklı Eylem Planının 28 inci bölümü uyarınca, yerel yönetimlerin öncülüğünde, sivil toplumun ve diğer ortakların, birlikte kendi sorunlarını ve önceliklerini belirleyerek, kentleri için Yerel Gündem 21 olarak adlandırılan 1997 yılından itibaren uygulanan Türkiye Yerel Gündem 21 Programını,

d) Yönetişim: Saydamlık, hesap verebilirlilik, katılım, çalışma uyumu, yerindenlik ve etkinlik gibi kriterlere dayanan, çok aktörlü ve toplumsal ortaklıklara dayalı yönetim anlayışını,

e) YG21: Yerel Gündem 21'i ifade eder.

İkinci Bölüm: Kent Konseyinin Kuruluşu, Görevleri ve Çalışma İlkeleri

Madde 5 - (1) Kent konseyleri belediye teşkilatı olan yerlerde, mahalli idareler seçimlerinin sonuçlarının ilanını takip eden üçüncü ayının ilk haftasının ilk mesai günü, 8 inci maddede belirtilen kişi ve kuruluş temsilcilerinin katılımı ile kurulur.

(2) Kent konseyi genel kurulu ilk toplantısını, belediye başkanının çağrısı üzerine belediye başkanının başkanlığında yapar ve bu toplantıda, genel kurul dışındaki organların seçimi yapılır.

Madde 6 - (1) Kent konseyinin görevleri;

a) Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşehrilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetişim anlayışının benimsenmesini sağlamak,

b) Sürdürülebilir gelişme sorunlarının çözümüne yönelik uzun dönemli bir planın hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak,

c) Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturmasına katkıda bulunmak,

ç) Yerellik ilkesi çerçevesinde katılımcılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek,

d) Kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek,

e) Kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak,

f) Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek,

g) Sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak,

ğ) Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak,

h) Kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak,

ı) Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini sağlamaktır.

Madde 7 - (1) Kent konseyi, aşağıdaki ilkeler temelinde çalışmalarını sürdürür.

a) YG21 süreci kapsamında, kentine sahip çıkma, aktif katılım ve çözümde ortaklık ilkelerinin bütünlüğünde, kentlerin yaşanabilir bir geleceğe taşınmasına katkıda bulunmak,

b) Türkiye Cumhuriyeti Devletinin imzaladığı ve onayladığı Birleşmiş Milletler Zirveleri ile diğer uluslararası sözleşmelerde kent ve kent yaşamına yönelik temel ilkeleri hayata geçirmek,

c) Kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini ön planda tutmak,

ç) Kent konseyi, uluslararası gelişmeleri ve ülke koşullarını gözeterek, tarafsız bir yaklaşımla görüş ve önerilerini oluşturmak,

d) Katılımcılığı ve ortak akla dayanan uzlaşmayı esas almak,

e) Değişimi ve yenilikleri önceden fark ederek sonuç odaklı çalışma kültürünü benimsemektir.

Üçüncü Bölüm: Kent Konseyinin Oluşumu ve Organları

Madde 8 - (1) Kent konseyi, aşağıda belirtilen kişi, kurum ve kuruluş temsilcilerinden oluşur.

a) Mahallin en büyük mülki idare amiri veya temsilcisi,

b) Belediyenin içinde bulunduğu seçim bölgesi veya bölgelerinin milletvekilleri,

c) Belediye başkanı veya temsilcisi,

ç) Sayısı onu geçmemek üzere illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından belirlenecek kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri,

d) Meclis üye tam sayısının yüzde 30'unu geçmemek üzere, belediye meclisinin kendi üyeleri arasından seçeceği temsilcileri,

e) Meclis üye tam sayısının yüzde 30'unu geçmemek üzere, il genel meclisinin kendi üyeleri arasından seçeceği temsilcileri,

f) Belediye başkanının çağrısı üzerine toplanan muhtarların, kendi aralarından seçecekleri en fazla 10 temsilci,

g) Beldede teşkilatını kurmuş olan siyasi partilerin temsilcileri,

ğ) Varsa üniversiteden bir temsilci, birden fazla olması durumda her birine temsilen bir üye,

h) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, sendikalar, noterler, baro, kooperatifler, birlikler, konuyla ilgili dernek ve vakıf temsilcileri,

ı) Kent konseyince kurulan meclis ve çalışma guruplarının birer temsilcisi katılır.

(2) Büyükşehir kent konseyine (g) bendinde belirtilen siyasi partilerden TBMM de üyesi bulunanların ve (h) bendinde belirtilenlerin varsa en üst kuruluşlarının birer temsilcisi katılır.

Madde 9 - (1) Kent konseyi aşağıdaki organlardan oluşur:

a) Genel Kurul

b) Yürütme Kurulu

c) Meclisler ve çalışma grupları

Madde 10 - (1) Genel kurul, kent konseyinin en yetkili organı olup yılda iki kez toplanır. Genel kurul belediye meclisi birinci başkan vekilinin, bulunmaması halinde ikinci başkan vekilinin başkanlığında 8 inci maddede belirtilen kent konseyi üyelerinin katılımı ile toplanır.

(2) Genel kurul; genel kurulun, yürütme kurulunun, meclislerin ve çalışma gruplarının seçim ve çalışma esaslarını, bu Yönetmelik hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla, çalışma yönergesi ile belirler.

Yürütme kurulu

Madde 11 - (1) Yürütme kurulu, genel kurul tarafından iki yıllık süre için seçilen, en az beş kişiden oluşur. Yürütme kuruluna belediye meclisi birinci başkan vekili, bulunmaması halinde ikinci başkan vekili başkanlık eder.

(2) Yürütme kurulu, genel kurulun gündemini tespit eder ve genel kurul tarafından oluşturulan görüşleri ilgili belediyeye sunar ve uygulamayı izler.

Madde 12 - (1) Kent konseyleri, görev alanına giren konularda meclis ve çalışma gurupları oluşturabilir.

(2) Meclislerin ve çalışma gruplarının çalışma usul ve esasları genel kurulca belirlenir.

(3) Meclislerde ve çalışma guruplarında oluşturulan görüşler, kent konseyi genel kurulunda görüşülerek kabul edildikten sonra değerlendirilmek üzere ilgili belediye meclisine sunulur.

Üçüncü Bölüm: Çeşitli ve Son Hükümler

Madde 13 - (1) Kent konseyi organları, çalışma yönergelerinde belirlenen yer ve zamanlarda üye tam sayısının salt çoğunluğu ile olağan olarak toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Oylamada eşitlik çıkması halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır.

(2) Genel kurul, yürütme kurulu başkanı tarafından doğrudan veya 8 inci maddede öngörülen katılımcı sayısının üçte birinin teklifi üzerine olağanüstü toplantıya çağırılabilir.

Madde 14 - (1) Kent konseyi genel kurulunca oluşturulan görüşler, belediye meclisinin ilk toplantısında değerlendirildikten sonra belediye tarafından kent konseyine bildirilir ve uygun araçlarla kamuoyuna duyurulur.

Madde 15 - (1) Kent konseyinin sekreterya hizmetleri, ilgili belediye tarafından önerilecek ve yürütme kurulu tarafından kabul edilecek görevliler tarafından yerine getirilir.

(2) Sekreterya hizmetlerini yürüten personel, bu çalışmalarında yürütme kurulu başkanına karşı sorumludur.

Madde 16 - (1) Kent konseyi genel kurulu bu Yönetmeliğe aykırı olmamak kaydıyla uygulama yönergeleri çıkarabilir.

Geçici Madde - (1) YG21 Programının uygulandığı yerlerde, kent konseyi veya benzeri adlarla oluşturulmuş yapılanmalar bu Yönetmelik hükümlerine uygun hale getirilir. Kent konseyi bulunmayan belediyelerde ilk toplantı, belediye başkanının çağırısı ile yapılır.

(2) Kent konseyi ve benzeri adlarla oluşturulmuş mevcut yapılanmalara ve ilk toplantıya ilişkin işlemler bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir yıl içerisinde tamamlanır.

(3) Kent konseyi ilk toplantısını, belediye başkanının çağrı yazısında bildirilen gündemle, ilan edilen yer ve tarihte yapar. Bu toplantıda yürütme kurulu oluşturulur.

Madde 17 - (1) Bu Yönetmelik, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 18 - (1) Bu Yönetmelik hükümlerini İçişleri Bakanı yürütür.

Ek 2: Çankaya Kent Konseyi Çalışma Yönergesi

Çankaya Kent Konseyi Çalışma Yönergesi[130]

Madde 1: Tanım

Çankaya Kent Konseyi, kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, katılımcı yönetim ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışan kent ve yaşam kalitesini geliştiren, bir toplu girişim ve bir yerel demokratikleşme projesidir.

Madde 2: Amaç

Yaşadığımız kente sahip çıkmak, yerel yönetimlerin karar alma süreçlerine daha fazla kesimin katılımını sağlamak, çalışmalarını denetleyebilmek, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti anlayışına katkıda bulunmak ve Çankaya'yı dil, din, ırk, sınıf, cinsiyet ayrımı gözetmeden birlikte yönetmek, çağdaş, katılımcı, uygar bir yapı oluşturmak, kentlilik bilincini ve kent kültürünü geliştirmek amacıyla kurulan Kent Konseyi'nin çalışma yöntem ve ilkelerini belirlemektir.

Madde 3: Yasal Dayanak

Çankaya Kent Konseyinin oluşumu Türkiye'nin taraf olduğu uluslar arası antlaşmalara, ulusal yasalara, 3.07.2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 76. maddesine ve 08.10.2006 gün 26313 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Kent Konseyi Yönetmeliğine dayanmaktadır.

Madde 4: Kapsam

[130] Çankaya Kent Konseyi Çalışma Yönergesi, Çankaya Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü.

Bu yönerge, Kent Konseyleri Yönetmeliğinin 10. maddesi uyarınca Çankaya Kent Konseyinin oluşumunu, yönetim ilkelerini organlarını, görev ve yetkileri ile çalışma usul ve esaslarını kapsar

Madde 5: Tanımlar

Bu yönergenin uygulanmasında;

- Belediye: Çankaya Belediyesini,

- Kent konseyi: Merkezi yönetimin, yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sivil toplumun ve yurttaşların ortaklık anlayışıyla, hemşerilik hukuku çerçevesinde buluştuğu; kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının, vizyonlarının sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlendiği, tartışıldığı, çözümlerin geliştirildiği ortak aklın ve uzlaşmanın esas olduğu demokratik yapılar ile katılımcı yönetim mekanizmalarını,

- Meclisler ve çalışma gurupları: Kadın ve gençlik meclisleri başta olmak üzere kent konseyinin görev alanlarında, katılımcı yönetim anlayışına dayalı ve sürdürülebilir kalkınma içinde çeşitli toplum kesimlerinin kent yönetimine katkıda bulunmalarını, kaliteli ve yaşanabilir bir kentin yönetiminde aktif rol almalarını hedefleyen ve gönüllülük esasında oluşmuş ortak yapıları,

- Yerel gündem 21 programı: Birleşmiş Milletler Rio Yeryüzü Zirvesinde 1992 yılında kabul edilen ve 21 inci yüzyılın gündemini belirleyen Gündem 21 başlıklı Eylem Planının 28 inci bölümü uyarınca, yerel yönetimlerin öncülüğünde, sivil toplumun ve diğer ortakların, birlikte kendi sorunlarını ve önceliklerini belirleyerek, kentleri için Yerel Gündem 21 olarak adlandırılan 1997 yılından itibaren uygulanan Türkiye Yerel Gündem 21 Programını,

- Katılımcı Yönetim: Saydamlık, hesap verebilirlilik, katılım, çalışma uyumu, yerindenlik ve etkinlik gibi kriterlere dayanan, çok aktörlü ve toplumsal ortaklıklara dayalı yönetim anlayışını,

- YG21: Yerel Gündem 21'i, ifade eder.

Madde 6: Çankaya Kent Konseyi'nin Görevleri

Kent Konseyi Yönetmeliğin 6. maddesinde belirtilen görevleri yapar.Buna ek olarak,

- Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı, yoksulluğu giderici vb. Kent sorunlarının ve çözüm önerilerinin tartışılacağı Kent toplantıları düzenlemek ve bu konuda oluşan programlara katkı vermek, desteklemek,

- Kentin ortak çıkarları adına ortaya çıkan görüşleri " Kentli Hakları Bildirgesi" haline getirmek.

- Kent konseyinde oluşturulan görüşleri değerlendirilmek üzere ilgili Yerel Yönetimlere gönderilmesini sağlamak,

- İç Anadolu Bölgesel veya ulusal sorunlarının çözümü amacı ile oluşturulacak Kent Konseyleri ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak,

Madde 7 : Çalışma İlkeleri

Çankaya Kent konseyi, örgütsel bağımsızlık temelinde ve yönetmeliğin 7.maddesinde belirtilen ilkeler çerçevesinde çalışmalarını sürdürür.

Madde 8 : Kent Konseyinin Oluşumu

a) Delegasyon Listesi'nin Oluşumu

- Çankaya Kaymakamı veya temsilcisi ile kaymakam tarafından sayısı 10'u geçmemek üzere belirlenen Kamu Kurumu temsilcileri,

- Çankaya Belediye Meclis üye tam sayısının yüzde 30'unu geçmemek üzere, belediye meclisinin kendi üyeleri arasından seçeceği temsilcileri,

- İl Genel Meclisinin Merkez İlçe üyelerinin tamamının içinde olduğu ve Meclis Üye tam sayısının yüzde 30'unu geçmemek üzere seçeceği temsilcileri,

- Çankaya Belediye başkanının çağrısı üzerine toplanan muhtarların, kendi aralarından seçecekleri en fazla 10 temsilci,

- Çankaya İlçesinde teşkilatını kurmuş olan siyasi partilerin temsilcileri,

- Çankaya'daki Üniversitelerin Rektörlükleri'nden birer temsilci,

- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, konuyla ilgili dernek ve vakıf temsilcileri,

- Kurulması Öngörülen Komisyonlar:

1) İmar ve Şehircilik Komisyonu,
2) Eğitim- Kültür ve Sanat Komisyonu,
3) Hukuk ve Demokrasi Komisyonu,
4) Dezavantajlılar Komisyonu,
5) Çevre Komisyonu,
6) Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu,
7) Çocuk,Geçlik ve Spor Komisyonu,
8) Kadın Komisyonu,
9) Çalışma Hayatı Komisyonu,

b) Yeni Katılımlar

Kent Konseyi, yeni katılımlara açıktır. Kurumsal başvurular Yürütme Kurulu tarafından değerlendirilerek Kent Konseyinin ilk Genel Kurul toplantısında karara bağlanır.

c) Kent Konseyi Delegeliğinin Başlaması

- Kurumlardan gelen Konsey delegelerinin delegelikleri, temsil ettikleri kurumun yazılı bir kararı ve bu kararın Yürütme Kurulu'na sunulmasıyla,

- Meclislerinin, çalışma guruplarının seçtiği delegelerin delegelikleri, Yürütme Kurulu'na bildirmeleri ile başlar.

d) Kent Konseyi Delegeliğinin Bitimi

Kent Konseyi Delegeliği;

- Kurumlardan gelenler için, kendi kurumlarının belirledikleri süre bitiminde sona erer.

- Bir Konsey delegesinin istifa etmesi ve bunu Yürütme Kurulu'na iletmesi durumunda hemen biter.

- Belediye başkanı, il genel meclis üyeleri, muhtarlar ve belediye meclis üyeleri için de, ilk yerel yönetim seçimine kadar sürer. Bu sürelerin sonunda Konsey delegelikleri kendiliğinden düşer.

- Bir Konsey delegesinin, delegeliğe yakışmayacak biçim ve derecede yüz kızartıcı bir suç işlemesi ve bunun da yargı yoluyla kanıtlanması durumunda, Konsey delegeliği kendiliğinden düşer.

- Kent Konseyi olağan ve olağanüstü toplantılarına birbirini takiben iki kez özürsüz ya da özürlü de olsa üç kez katılmayan delegenin delegeliği düşmüş sayılır. Bu şekilde delegeliği düşmüş delege, Kent Konseyi toplantılarında

hiçbir kurumu temsil edemez. Ayrıca, kurumu da aynı kişi için bir yıldan önce yeniden delegelik başvurusunda bulunamaz.

Madde 9: Kent Konseyi Organları

Kent konseyi aşağıdaki organlardan oluşur:

- Genel Kurul,
- Yürütme Kurulu,
- Meclisler ve Çalışma Grupları,

A) Kent Konseyi Genel Kurulu

Genel kurul, kent konseyinin en yetkili organı olup yılda iki kez toplanır. Genel kurul belediye meclisi birinci başkan vekilinin, bulunmaması halinde ikinci başkan vekilinin başkanlığında 8 inci maddede belirtilen kent konseyi üyelerinin katılımı ile toplanır.

Genel kurul; genel kurulun, Yürütme Kurulu'nun, meclislerin ve çalışma gruplarının seçim ve çalışma esaslarını, bu Yönetmelik hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla, çalışma yönergesi ile belirler.

Kent Konseyi 6 ayda bir olağan olarak toplanır. Yapılan ilk seçimli Genel Kuruldan itibaren her 2 yılda bir olağan seçimli toplantı yapılır. Kent Konseyi; Yürütme Kurulu kararı ile doğrudan veya Konsey delegelerinin 1/3'inin yazılı isteği ile gündemli olarak olağanüstü toplantıya çağırılabilir. Olağanüstü toplantıda ek gündem maddesi önergesi verilemez.

Çalışma Yöntemi

a- Toplantı Gündemi, Tarihi, Yeri, Saati **:** Gündem,Yürütme Kurulu tarafından hazırlanır, delegelere en az 7 gün önceden duyurulur. Eklenecek gündem talepleri Yürütme Kurulu tarafından değerlendirilir ve gereken maddeler gündeme eklenir. Olağan Kent Konseyi Toplantısında önceden belirlenmiş gündem maddesine ek ve

değişiklik yapılması, delege tam sayısının 1/8'inin yazılı önerge vermesi ile lehte ve aleyhte yapılacak birer konuşmadan sonra, Genel Kurul salt çoğunluk kararıyla olanaklıdır. Kent Konseyi Yürütme Kurulu, toplantı gündemi, yeri, tarihi ve saatini yerel veya genel iletişim araçları ile delegelere ve halka duyurur.

Temsilcilerin Yetki Belgesi: Kent Konseyi'nin her birleşimi için ayrı bir katılımcı Listesi hazırlanır ve delegeler bu listeleri imzalayarak birleşime katılırlar. Gerekli hallerde delegelerden kimlik göstermeleri istenebilir.

Kent Konseyi birleşimine katılacak kurumsal delegeler, "Temsil Yetkilerini" ve süresini belirten yazılı bir belgeyi, Yürütme Kurulu'na vermek zorundadır. Temsil yetkisindeki değişiklikler için bir sonraki toplantıya kadar yeni yetki belgesi sunulur. Kurumsal delegelerin görev süresi bir yıldan az olamaz.

Kurumların kendi delegesini geri çağırmaları: Delegenin temsil yetki süresinin bitiminden önce mücbir nedenler karşısında Konsey delegesi kurumunca geri çağrılabilir. Görev süresini tamamlamak üzere, yeni bir delegenin görevlendirilmesi kurumu tarafından yapılır. Kent Konseyi Yürütme Kurulu'na seçilenlerin kurumsal delegeliği düşer. Kurumunca yeni delege atanır.

b- Divan ve Sandık Kurulu Seçimi: Toplanan seçimli Genel Kurulda Konsey Yürütme Kurulu Başkanının açılış konuşmasından sonra Genel kurula katılan üyeler tarafından Divan başkanı, Yardımcısı ve iki yazman ile seçime ilişkin bir Sandık Kurulu Başkanı ve iki üyesi seçilir. Seçim açık oyla yapılır, ancak sayım zorluğu yaşandığında gizli oy ve açık sayım ilkesine dayalı olarak da yapılabilir.

c- Seçimler: Genel Kurul'ca yapılacak kurullara ilişkin seçimlerde adayların sözlü veya yazılı divan başkanlığına verecekleri öneri ile aday listesi hazırlanır. Listenin alfabetik sıralaması yapıldıktan sonra kura çekilerek sonucunda belirlenen harf başlangıç olmak üzere soyadına göre düzenlenen liste hazırlanır.

Seçim gizli oy açık sayım esasına göre yapılır..

d- Kararlar: Genel kurulda kararlar oy çokluğu ile alınır. Görev süresi devam eden Yürütme Kurulu'nun görevine son vermek Genel Kurul'un yetkisindedir. Delegelerin 1/10'un imzasını taşıyan Güvensizlik önergesinin görüşülebilmesi için salt çoğunluk aranır. Yürütme Kurulu'nun görevden alınması için delege tam sayısının salt çoğunluğu oyu gereklidir. Güvensizlik önergeleri imzalı ve gerekçeli olmalıdır.Yönerge değişikliği kararları, Yürütme Kurulu'nca gündeme konulması veya 1/5 delegenin yönerge değişikliği konusunda imzalı önerge vermesi ve tüm delegelerinin salt çoğunluğunun oyu ile gerçekleştirilir.

e- Görüşlerin ilanı

Kent konseyi genel kurulunca oluşturulan görüşler, belediye meclisinin ilk toplantısında değerlendirildikten sonra belediye tarafından kent konseyine bildirilir ve uygun araçlarla kamuoyuna duyurulur.

B - Kent Konseyi Yürütme Kurulu

a- Oluşumu: Yürütme Kurulu, genel kurul tarafından iki yıllık süre için seçilen 9 asıl 9 yedek üyeden oluşur. Meclis Başkan Vekili Yürütme Kuruluna Başkanlık eder.Yürütme Kurulu seçim sonrasında yapacağı ilk toplantıda, Başkan Yardımcısı, Yazman ve Yazman Yardımcısı gizli oy açık sayım ile seçer. Kararlar salt çoğunlukla alınır. Oylamada eşitlik çıkması halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır.

Başkan: Üçüncü kişilere karşı Kent Konseyini temsil eder.

Başkan Yardımcısı: Başkanın bulunmadığı zamanlarda, başkanın tüm görevlerini yardımcısı yürütür. Bu durumda, bu kişinin yetki ve sorumlulukları, başkanın yetki ve sorumlulukları gibidir.

Yazman Ve Yazman Yardımcısı: Kent Konseyinin iç işleyişini, yazışmalarını düzenler, yapar, arşivini tutar. Dış ilişkilerde ise Başkanın ve başkan yardımcısının bulunmadığı zamanlarda, başkanın ve başkan yardımcısının tüm görevlerini

Yazman, bulunmaması halinde;Yazman Yardımcısı aynı görevleri yürütür.Bu durumda; yetki ve sorumlulukları, başkanın yetki ve sorumlulukları gibidir.

Sekreterya hizmetleri: Kent konseyinin sekreterya hizmetleri,ilgili belediye görevlileri tarafından yerine getirilir. Sekreterya hizmetlerini yürüten personel, çalışmalarında Yürütme Kurulu başkanına karşı sorumludur.

b- Görevleri:

- Genel Kurul tarafından alınan kararları uygulamak,
- Amaçlar doğrultusunda eylem planları hazırlamak ve Genel Kurulunun oluruna sunmak,
- Olağan veya olağanüstü Genel Kurul toplantı gündemini hazırlamak
- Çalışma Guruplarının çalışmalarına destek vermek ve gerektiğinde geçici çalışma gurubu kurmak,
- Çalışma raporları hazırlayıp Genel Kurula sunmak,
- Kent Konseyinde çalışan personelin görev ve sorumluluklarını belirlemek.
- Genel Kurul tarafından oluşturulan görüşleri Yerel Yönetimlere sunmak ve uygulamayı izlemek. Yerel Yönetimlerin çalışmalarını takip etmek, İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisi toplantılarına katılmak.
- Kent Konseyi bütçesini hazırlamaktır.

Kendiliğinden ayrılan, üyeliği düşen veya düşürülen Yürütme Kurulu asıl üyesinin yerine yedek ilk üye çağırılır. Yürütme Kurulu üyeleri, Genel kurula karşı sorumludur. Yerel ve genel seçimlerde aday olanların Yürütme Kurulu üyeliği düşer.

C- Meclisler ve Çalışma Grupları: Kent Konseyinin amaçlarını gerçekleştirmek için Çankaya gerçekleri ve gereksinimleri göz önünde bulundurularak kalıcı ve geçici çalışma gurupları kurulur. Her çalışma gurubu, en az 3 kişiden oluşur. Çalışma guruplarında görev almak isteyenler Kent Konseyi Yürütme Kurulu'na yazılı olarak başvurup görev alabilirler. Çalışma guruplarının kurulmasına Yürütme Kurulu karar verir. Geçerli özrü olmaksızın üst üste 3 toplantıya katılmayan çalışma gurupları üyelerinin çalışma gurupları üyeliği ve varsa Kent Konseyi delegeliği kendiliğinden düşer. Çalışma gurupları kurulduktan sonra içlerinden bir başkan, bir başkan yardımcısı ve bir yazman seçimini yaparak göreve başlarlar. Aralarından 3 kişiyi Kent Konseyine delege olarak seçerler. Herkes birden fazla çalışma guruplarında görev alabilir, ancak bir çalışma gurubu tarafından Kent Konseyi delegeliğine seçilebilir.Komisyon kararları oy çokluğu ile alınır.

Görevleri: Çalışma gurupları, gelen talepleri inceleyerek rapora bağlar. Raporlar, Yürütme Kurulu'na verilir. Komisyonlar, çalışmaları ile ilgili bilgileri, 3 ayda bir Yürütme Kurulu'na rapor olarak sunarlar.

Madde 10: Genel Hükümler

- İl Genel Meclisi ve Belediye Meclis Üyeleri temsilcileri, Kent Konseyinin aldığı kararları İl Genel meclisi veya Belediye Meclisine önerir ve yapılacak etkinlikler için gerekebilecek Meclis kararının çıkarılmasına çalışır. İl Genel Meclisi ve Belediye Meclis üyeleri bu anlamda, Kent Konsey ile İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisi arasında köprü işlevi görür.

- Yürütme Kurulu, Genel Kurulun aldığı kararları uygulanması için Yerel Yönetimlere yazılı olarak iletir; Uygulanmasını takip eder, Genel Kurula bu konuda rapor verir. Gerekirse basına ve kamuoyuna açıklama yapar.

- Kent Konseyi Merkezi İdarenin yapması gereken işler hakkında tavsiye kararı alır. Kent Konseyi Yürütme Kurulu bu kararları yazılı olarak ilgili

Merkezi Yönetime iletir. Uygulanmasını takip eder. Gerekirse basına ve kamuoyuna açıklama yapar.

- Yerel Yönetimlerin aldığı kararlar ya da Yerel Yönetimlerin kendi uygulamasıyla, Kent Konseyi'nin aldığı bir kararın uygulamasında çelişkiye düşülmesi ya da uyuşmazlığın ortaya çıkması durumunda, sorun Yerel Yönetimlerle ve Kent Konseyi Yönetimleri arasında yapılacak ortak çalışma ile giderilir.

- Çankaya'da olabilecek olağanüstü durumlarda (deprem, sel, savaş, büyük yangın vb.), Kent Konseyi, varolan kriz merkezine etkin destek sağlar.

- Çankaya Kent Konseyi, ilgili konularda ulusal/uluslararası/bölgesel olarak çalışmalar yürüten herhangi bir oluşumun (platform, grup, girişim vb.) katılımcısı olabilir. Bu katılım için Yürütme Kurulu gerek katılacağı oluşum ve gerekse de kimin katılacağı ile ilgili olarak karar alır. Bunun için görevlendirilen kişiler yaptığı çalışmaları rapor haline getirir. Raporu Yürütme Kurulu'na sunar. Yürütme Kurulu ilk olağan toplantısında konu ile ilgili olarak Genel Kurulu bilgilendirir.

Madde 11:Yönerge'nin Uygulanması

Bu Yönerge, Genel Kurulda kabul edilmesinden sonra yürürlüğe girer ve Kent Konseyi Yürütme Kurulu tarafından yürütülür.

Ek: 3 İl Özel İdaresi ve Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım Yönetmeliği

Birinci Bölüm: Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar[131]

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı; il özel idaresi ve belediye hizmetlerinin yürütülmesinde hemşehrilerin gönüllü katılımına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Madde 2 — Bu Yönetmelik; sağlık, eğitim, spor, çevre, park, trafik, itfaiye, kütüphane, kültür, turizm ve sosyal hizmetlerle; yaşlılara, kadınlara, gençlere, çocuklara, özürlülere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlere gönüllü katılıma ilişkin hususları kapsar.

Madde 3 — Bu Yönetmelik; 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunun 65 inci ve 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 77 inci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Madde 4 — Bu Yönetmelikte geçen;

Gönüllü: Bilgi, beceri ve yeteneğini, her türlü ortak çalışma, imkan ve zamanını ortaya koyarak çalışma alanı konusunda maddi bir kazanç beklemeksizin yerel yönetim hizmetlerine katılan gerçek ve tüzel kişiler ile bünyesindeki gönüllüleri bu hizmetlerde görevlendirecek kamu kuruluşlarını,

İlgili birim: İl özel idaresinde veya belediyede gönüllülerin çalışma konusunu, alanını, sayısını, kayıtlarını ve benzeri hizmetleri yürüten birimi ifade eder.

İkinci Bölüm: Çalışma Alanları, Usûl ve Esasları

Madde 5 — İl özel idaresi veya belediye görev ve sorumluluklarına bağlı olarak yetki alanlarında;

a)Özürlülere, çocuklara, kadınlara, gençlere, yaşlılara, yoksullara, kimsesizlere ve düşkünlere yönelik eğitim, kültür, sağlık ve sosyal hizmetleri,

b) Kütüphane, tiyatro, sinema gibi kültür hizmetleri,

[131] www.mevzuat.basbakanlık.gov.tr

c) Bilişim, meslek edindirme kursları, kreş gibi eğitim hizmetleri,

d) Park, bahçe, kent estetiği, çevre düzenlemeleri ile katı atık gibi çevre kirlenmesinin önlenmesine yönelik hizmetleri,

e) Başıboş ve sahipsiz hayvanlara yönelik hizmetleri,

f) Trafik, itfaiye, arama-kurtarma gibi denetim ve acil yardım hizmetleri,

g) Tüm yaş gruplarını içine alan her türlü spor hizmetleri,

h)Tarihi, kültürel mirasın ve tabiat varlıklarının yaşatılarak korunması hizmetleri yapmak üzere gönüllü çalıştırabilir.

Madde 6 — Çalışma alanlarına ilişkin detayları ilgili il özel idaresi veya belediyece tespit edilmek şartı ile;

- Gönüllüler çalışacakları alanları belirtmek sureti ile ilgili il özel idaresi ve belediyeye müracaat ederler. Müracaatları uygun bulunanlar, ilgili birimin gözetim ve bilgisi dahilinde sorumluluk alanlarında taraflarca belirlenecek usûl ve esaslar çerçevesinde çalışırlar.

- Gönüllülerin, çalışma süreleri içinde çalışma alanlarına gidiş ve gelişleri ilgili il özel idaresi ve belediyece sağlanabilir.

- Belirlenen usul ve esaslara aykırı davranışlarda bulunulması halinde gönüllülük ilişkisi sona erer, verilen kimlik kartları geri alınır.

- İl özel idaresi ve belediye, gönüllülere faaliyet alanına göre, gerekli kıyafet, araç, gereç, mekan sağlayabilir ve eleman tahsis edebilir.

- Gönüllünün çalışacağı alan kent konseyinin oluşturduğu çalışma alanları içinde ise, bu çalışma kent konseyi çalışmaları ile birlikte değerlendirilir

- Faaliyetlerin bitiminde gönüllülere teşekkür belgesi verilebilir.

Üçüncü Bölüm: Gönüllülerde Aranacak Özellikler, Ortak Çalışma ve Kimlik Kartları

Madde 7 — Gönüllülerde aşağıdaki özellikler aranır.

- Reşit olması veya reşit olmayanlardan en az oniki yaşını bitiren küçükler yasal temsilcisinin iznini almış olması,

- Tüzel kişiler için yetkili organlarından karar alınmış olması,

- Sivil toplum kuruluşları için ilgili konuda faaliyette bulunuyor olması,

- Çalışma alanlarına bağlı olarak, gerektiğinde yetkili sağlık kuruluşlarından alınmış sağlık raporunun bulunması,

- Yabancı uyruklu gönüllüler için ayrıca, 27/2/2003 tarihli ve 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan yönetmelikler ile bu Yönetmelik hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla mahallin en büyük mülki amirine bildirilmiş olması gerekir.

Madde 8 — İl özel idaresi veya belediyeler, kendi özel kanunlarına uygun olarak aralarında yapacakları protokol çerçevesinde kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, dernekler, vakıflar, meslek odaları ve diğer yerel yönetim birimleri ile ortak çalışma ve işbirliği yapabilir.

Çalışma alanları ve esasları ile ilgili hususlar, 5 ve 6 ncı maddeler çerçevesinde il özel idaresinin veya belediyenin ilgili birimleri ile ortak çalışma ve işbirliği yapılan kurum ve kuruluşlar arasında belirlenir.

Madde 9 — Gönüllülere, EK 1'de şekil ve şartları belirlenmiş ve ilgili yerel yönetim birimlerince onaylanmış resimli Gönüllü Kimlik Kartları verilir.

Kimlik kartlarında gönüllünün adı, soyadı, çalışma alanı, kan grubu, T.C. Kimlik Numarası ve görev yaptığı yerel yönetimin ismi gibi bilgiler yer alır.

Kimlik kartlarını vali, belediye başkanı veya yetki verilmesi halinde ilgili birim amiri imzalar.

Bilgilerde değişiklik oldukça keyfiyet, kimlik kartlarına işlenir. Gönüllüler çalışma sürelerince kimlik kartlarını üzerlerinde bulundururlar. Gönüllü katkısı sona erenlerin kimlik kartları veren makamca geri alınır.

Dördüncü Bölüm: Çeşitli ve Son Hükümler

Madde 10 — Gönüllülerin katılımı ile yapılan hizmetlerden doğan sorumluluk, ilgili il özel idaresi ve belediye aittir. Bu sorumluluğun kapsamı ile ilgili detaylar il özel idaresi ve belediye ile gönüllüler arasında yapılacak protokol çerçevesinde düzenlenir.

Protokol kapsamındaki çalışma alanları ile ilgili gerekli tedbirler, ilgili il özel idaresi ve belediye tarafından alınır.

Madde 11 — Gönüllüler gerekli görülen alanlarda detayları il özel idaresince veya belediyece belirlenecek uyum veya yeterlik eğitimine tabi tutulurlar.

Madde 12 — Gönüllüler tarafından yapılacak hizmetleri planlayıp sonuçlarını takip etmek, eğitimlerini yürütmek ve gerekli kayıtları tutmak üzere bir birim oluşturulur veya ilgili birimlerden birine görev verilir.

Madde 13 — İl özel idaresi ve belediye bu Yönetmeliğe aykırı olmamak kaydıyla uygulama yönergesi çıkarabilir.

Madde 14 — Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 15 — Bu Yönetmelik hükümlerini İçişleri Bakanı yürütür.

KAYNAKÇA

- ADIGÜZEL, Şenol. (2003), "Yerel Düzeyde Yönetime Katılım ve Yerel Yönetim Sürecindeki İşlevleri Açısından "Yerel Gündem 21": Malatya Belediyesi Yerel Gündem 21 Örneği" , *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt: 12, Sayı: 1, ss. 45-63.

- ADIGÜZEL, Şenol ve Muharrem GÜNEŞ. (2005), "Yerel Gündem 21'den Yerel Eylem 21'e: Yerel Gündem 21 Projesi'nin Temel Hedefleri Açısından Bir Değerlendirme"*, Mülkiye 246*, Ankara, ss. 203-212.

- "Antalya Kent Konseyi", Erişim Tarihi: 15.11.2007, http://www.antalyakentkonseyi.org.tr/old/raporlar_kadin_meclisi.htm

- ALODALI, Fatih, ARSLAN, Erdal, METE, Okan. (2004), "Yerel Yönetişim ve Yönetişimden Beklentiler", *Yerel Yönetimler Kongresi*, ss.141.

- ARAP, Sultan Kavili. (2004), "Yerel Gündem 21 ve Yerel Yönetişim", *Yerel Yönetimler Kongresi*.

- ARAP, Sultan Kavili. (2001), "Kent Yönetimine Katılım ve Türkiye'de Yerel Gündem 21 Uygulamaları", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, ss.166-178

- Aşama I- "Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Teşviki ve Geliştirilmesi" Projesi, Mayıs 2001, Erişim Tarihi: 27.09.2007, http://www.la21turkey.net/index.php?pages=topic&op=cat&cid=106

- Aşama II- "Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Uygulanması", Erişim Tarihi: 01.10.2007,http://www.la21turkey.net/index.php?pages=topic&op=cat&cid=105

- ATAK, Nazan. (2007), "Türkiye'de Kentsel Karar Süreçlerine Vatandaş Katılıma Bir Örnek: İzmir Yerel Gündem 21", *Kent Yönetimine Yerel Paydaşların Katılımı*, Avrupa Proje Geliştirme Ve Uygulama Derneği, Kocaeli, ss. 91-110.

- BAĞCE, Emre. (2006), "Sürdürülebilir Kalkınma ve Gündem 21", *Yerel Siyaset,* Yıl:1, Sayı:3, s. 48.

- BARAN, Sarya. (2003), *Demokrasi Mücadelesinde Yerel Yönetimler*, Aram Yayıncılık, İstanbul.

- BALAMAN, Hasan. (2006), "Yönetişim ve Kentsel Kalkınma", Yerel Siyaset, Kentsel Kalkınma ve Yaşam Kalitesi, Okutan Yay., İstanbul, ss. 27-33.

- BAŞARAN, İsmail. (2007), "Temsili Demokrasiden Yerel Katılımcı Yönetişime", *Yerel Siyaset*, Yıl:2, Sayı:15, ss. 66-69.

- "Başkent Ankara", Erişim Tarihi: 10.08.2007, http://www.cankaya bld.gov.tr/cankayada_yasam_ankara.asp.

- BOZALİ, Sabri. (2002), "Yönetişim ve İyi Yönetimde Verimliliğe Giden Yol Özelleştirme", Kamu Yönetiminde Kuramsal Yapı Dersi Ödevi.

- "Bursa Yerel Gündem 21 Süreci", Erişim Tarihi: 05.05.2006, http://www.bursayg21.org/page.php?ID=278

- "Bölge Sorumlularının Görevleri", Çankaya Belediyesi Toplumsal Dayanışma Merkezi.

- "Çankaya Hakkında" (2006), Ankara Bülteni, Ankara Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri ve İlk Kademe Belediyeleri Faaliyetleri Hakkında Bilgilendirme Yayın Organı, Yıl: 2, Sayı: 98, s. 9.

- Çankaya Kent Konseyi Çalışma Yönergesi, Çankaya Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü

- COŞKUN, Selim. (2003), 'Kamu Yönetiminde Yönetişim Yaklaşımı', *Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar*, Ed: Asım Balcı, Ahmet Nohutçu vd., Seçkin Yayıncılık, Ankara.

- ÇUKURÇAYIR, M. Akif. (2003), *Yurttaş Odaklı Yerel Yönetim*, Çizgi Yayınları, İstanbul.

- ÇUKURÇAYIR, Akif. (2003), "Çok Boyutlu Bir Kavram Olarak Yönetişim", *Çağdaş Kamu Yönetimi*, Ed:Muhittin Acar, Hüseyin Özgür, Ankara: Nobel Yay., s. 268.

- ÇUKURÇAYIR, M. Akif. (2005), "Siyasal Katılım Olanakları Açısından Yerel Siyaset: Yönetişim ve Yerel Alanda Yararlanılabilecek Diğer Yöntemler", *Yerel Yönetimler Üzerine*, Ed. Hüseyin Özgür, Muammer Kösecik, Ankara, ss. 213-231.

- ÇUKURÇAYIR M. Akif ve Esra SİPAHİ. (2003), "Yönetişim Yaklaşımı ve Kamu Yönetiminde Kalite", *Sayıştay Dergisi,* Sayı: 50-51, s. 49.

- "Dünyada Yerel Gündem 21", Erişim Tarihi: 26.07.2007, http://www.la21turkey.net/index.php?pages=topic&op=cat&cid=101&tid=26

- ECZACIBAŞI, B. (2000), "İyi Yönetişim, Özel Sektör ve Sivil Toplum Örgütleri*, Avrupa Birliği Yolunda Türkiye'de İyi Yönetişim Konferansı Kapanış Konuşması*, İstanbul.

- EMREALP, Sadun. (2004), *Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı,* UNDP- IULA EMME Yayını, İstanbul.

- ERTEN, Metin. (1999), *Nasıl Bir Yerel Yönetim*?, Anahtar Kitaplar Yayınevi, İstanbul.

- "Eşgüdüm Kurulunun Görevleri", Çankaya Belediyesi Toplumsal Dayanışma Merkezi.

- "Gençler, Yönetimde Söz Sahibi Olmaya Hazır mısınız?" (2005) *Burası Çankaya*, Çankaya Belediyesi Haber Bülteni, s. 2.

- GERAY, Cevat. (2006), "Kent Konseyleri", Memleket Mevzuat Aylık Yerel Yönetim Dergisi, Yayed, cilt:2, sayı: 15, s.19.

- GERAY, Cevat. (1996), "Habitat II Kent Doruğu ve Sonrası", *Mülkiyeliler Birliği Dergisi*, Sayı: 192, Cilt: 20, Ankara, ss. 34-36

- GÖKDAYI, İ. (1997), Çevrenin Geleceği-yaklaşımlar ve politikalar-, Türkiye Çevre Vakfı Yayını, Ankara.

- GÖYMEN, Korel. (1997), *Türkiye'de Kent Yönetimi*, Boyut Yayınları, İsatanbul.

- GÖYMEN, Korel. (2003), "Yerel ve Bölgesel Yönetişim"*, I. Ulusal Yerel Yönetimler Çalıştayı,* Ed: Esra Demircan, Hamit Palabıyık, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Biga İİBF Yayını, Çanakkale.

- GÖYMEN, Korel. (2000), "Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Yönetişim: Gereksinmeler, Önermeler, Yönelimler"*, Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt: 9, Sayı:2, ss. 3-13.

- GÜLER, Birgül Ayman. (2000), "Yerel Yönetimler: Nereye 1", *Kuvayı Milliye Dergisi 21*, ss. 27-31.

- GÜLER, Birgül Ayman. (2006), *Yerel Yönetimler*-Liberal Açıklamalara Eleştirel Yaklaşım-, İmge Kitabevi, Ankara.

- GÜNDOĞAN, Ertuğrul. (2002), "Yönetişim", *Yönetişim Siyaset ve Sosyal Bilimler Dergisi,* yıl:1, Sayı:1, s. 5.

- GÜNEŞ, Muharrem. (2004), *Yerel Gündem 21*, Detay Yayıncılık, Ankara.

- GÜNEŞ, Muharrem, Cemal YÜKSELEN. (2004), *Sivil Toplum ve Yönetişim Tartışmaları Sürecinde Kent ve Kadın*, Detay Yayıncılık, Ankara.

- GÜZELSARI, Selime. (2004), "Kamu Yönetimi Disiplininde Yeni Kamu İşletmeciliği ve Yönetişim Yaklaşımları", AÜ SBF, GETA Tartışma Metinleri Serisi.

- GÜZELSARI, Selime. (2003), "Neo-liberal Politikalar ve Yönetişim Modeli", *Amme İdaresi Dergisi,* 36/2 , s.23.

- HAKTANKAÇMAZ, M. İlker. (2004), "Türk Kamu Yönetiminde Yönetişimin Uygulanabilirliği", *Amme İdaresi Dergisi*, 37/1, s.52.

- İNAN, Atilla. (1998), "Mahalli İdareler Kanun Taslağına Göre Demokratik Kitle Örgütlerinin Yerel Yönetimlere Demokratik Katılımı", *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi,* Cilt:7, Sayı: 2, s.129.

- "İyi Yönetişim ve Kaliteli Yaşam", Tesev Dünya Bankası Projesi, Erişim Tarihi:10.07.2007,http://www.tesev.org.tr/etkinlik/iyi_yon_kal_yasam_anasayfa.php

- KALAYCIOĞLU, Ersin. (2006), "Yönetişim Üzerine", Röportaj; Akif Çarkçı, *Yerel Siyaset*, Yıl:1, Sayı: 6, ss. 20-21.

- KAPLAN, Sefa, 08.03.2004, "Günümüzde Sadece Ulus-Devletler Değil Kentler de Yarışıyor", Erişim Tarihi: 05.12.2007, *www.hurriyetim.com.*

- KARAMAN, Zerrin Toprak. (2000), **"**Yönetim Stratejilerindeki Gelişmeler", *Türk İdare Dergisi*, Yıl: 72, Sayı: 426, ss. 37-53.

- KARAMAN, Zerrin Toprak. (1998), "Habitat II ve Yerel Gündem 21 Sorumluluğu", *Türk İdare Dergisi*, Yıl: 70, Sayı: 421, ss. 347-364.

- KIZILCIK, Recep. (2003), "21. Yüzyılda Yönetişim ve Kamu Yönetimi, Yeni Eğilimler ve Yeni Teknikler", *Türk İdare Dergisi,* Sayı: 438, s.185.

- KÖSEOĞLU, Özer. (2006), "Yeni Belediye Kanununda Yerel Demokrasiye ilişkin Gelişmeler", *Yerel Siyaset*, Yıl:1, Sayı:4, ss.72-77.

- KÖYMEN, Aydın (29 Nisan 2003), "Yerel Yönetimler ve Demokrasi", Erişim Tarihi: 01.11.2007, http://www.mimarlarodasiankara.org/?id=635.

- KÜLÜNK, Metin. (2006), "Yerel Yönetimler Reformu; Nasıl Bir Çerçeve?", *Yerel Siyaset*, Yıl:1, Sayı:4, ss.78-79.

- "Mor Kurdele Eylemi"(10.06.2001), Erişim Tarihi: 02.03.2007, http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=4701

- NOHUTÇU, Ahmet. (2007), *Kamu Yönetimi*, Savaş Yayınevi, Ankara.

- ÖNER, Şerif. (2001), "Belediyelerde Yönetime Katılmada Halkla İlişkilerin Rolü ve Önemi", *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,*Cilt: 3, Sayı:2, s.108.

- Özer, M. Akif. (2000), "Yerel Demokrasi, Demokratik Yerel Yönetimler ve Yerel Yönetimlerin Demokratikleşmesi Kavramlarının Tahlili Üzerine", *Türk İdare Dergisi,* Yıl:72, Sayı: 426, ss. 129-143.

- PALABIYIK, Hamit. (2003), "Yönetimden Yönetişime: Kentsel Yönetişim ve Uygulamaları ile Yönetişimde Ölçülebilirlik Üzerine Açıklamalar", *Yerel ve Kentsel Politikalar*, Ed: M.Akif Çukurçayır, Ayşe Tekel, Çizgi Yay., Konya, ss. 225-272.

- PALABIYIK, Hamit. (2004), "Yönetimden Yönetişime Geçiş ve Ötesi Üzerine Kavramsal Açıklamalar", *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 37, Sayı 1, ss.73-74.

- "Sağlıklı Kentler Birliği'nin 5 Kurucu Üyesinden Biriyiz", (19 Mayıs 2005), *Burası Çankaya,* Çankaya Belediyesi Haber Bülteni, s. 8.

- SAMSUN, Nihal. (2003), *"*İyi Yönetişimin Temel Unsurları*",* T.C. Maliye Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Daire Başkanlığı, Ayrıntı Basımevi, Ankara.

- "Sokak Temsilcilerinin Görevleri", Çankaya Belediyesi Toplumsal Dayanışma Merkezi

- *STK'lar, Yerelleşme ve Yerel Yönetimler*, (2002), İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

- "Toplumsal Dayanışma Merkezinin Kuruluşu", *Burası Çankaya,* Çankaya Belediyesi'nin Faaliyetleri Hakkında Bilgilendirme Amaçlı Ücretsiz Yayın Organı, Ağustos 2007, s.2.

- "Todam Projesi Kuruluş ve Yapılanma Süreci", Çankaya Belediyesi Toplumsal Dayanışma Merkezi.

- "Todam'ın Hedefleri", *Burası Çankaya,* Çankaya Belediyesi'nin Faaliyetleri Hakkında Bilgilendirme Amaçlı Ücretsiz Yayın Organı, Eylül 2007, s.4.

- TORLAK, Evinç, Zuhal ÖNEZ. (2005), "Bir Katılım Modeli Olarak Yerel Gündem 21'e Bakış", *Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar,* Ed: Hüseyin Özgür, Muhammet Kösecik, Nobel Yay., Ankara.

- TORUNOĞLU, Ethem, Bahar YUNUSOĞLU. (2002), *Çankaya Kent Sağlık Profili ve Sağlıklı Kent Göstergeleri*, Çankaya Belediyesi Yayını, Ankara.

- TÜRKMEN, İtler (08.08.2000) "Yönetişim", Erişim Tarihi: 14.05.2007, http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=-183101.

- UZAN, Nizam. (1999), "Belediyeler ve Yerel Gündem 21", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt 8, Sayı 2, ss.96-101.

- YALÇINDAĞ, Selçuk. (1996), "Belediyelerimiz ve Halkla İlişkiler", TODAİE, Ankara, s.142.

- "Yerel Gündem 21 Çalışma Esasları", Erişim Tarihi: 05.05.2006 http://www.izmir-yerelgundem21.org.tr/strateji.htm

- YÜCEL, Can (6 Mayıs 2006) "Fatsa Fikri Yaşıyor Yaşatacağız" , Erişim Tarihi: 29.11.2006, http://www.halkevleri.org.tr/yenisayfa.php?no=1428

- ZÜLÜFLÜ, Hafize. (2006), "Yerel Yönetimlerin Sivil Toplum Kuruluşları İle İlişkileri ve Katılım", Memleket Mevzuat, Sayı: 9, Yayed, ss. 13-14.

- Resmi Gazete, 1998:886;2001:7

- http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5215.html

- www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/27177.html

- http://sagliklikent.nilufer.bel.tr/index2.asp?sec_id_no=1
- http://www.tepav.org.tr/tur/admin/dosyabul/upload/Tahsin.Bulut.Katilimci.Surecte.Bursa.Kent.Konseyi.ve.Yerel.Gundem.21in.Rolu.pdf (20.01.2008)
- http://www.kocaelideneleroluyor.com/oku.asp?id=402 (25.12.2007)
- http://www.hkmo.org.tr/resimler/ekler/4c2e4a3297fe25a_ek.pdf (25.12.2007)

ÖZGEÇMİŞ

Elif Hancıoğlu 26 Mayıs 1983 tarihinde Ordu ili Fatsa ilçesinde dünyaya geldi. İlköğrenim, orta okul ve liseyi Fatsa'da tamamladı. 2005 yılında Kocaeli Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi'nden mezun oldu.